

Cult G. 235

Yonell 845

aber ohne Druckf.
i. d. Schlussf.

Prefatio in librum qui dicitur dyalogus creaturarum moralizatus: omni materie morali iocundo & edificatiuo modo applicabilis Incipit feliciter.

Uouia sicut testatur Isidorus in libro de summo bono libro primo capitulo quarto dicens. quod ex pulcritudine

circumscripte nature ostendit nobis de pulcritudinis sue partem aliquam: qui circumscribi nequit et intelligi ut ipsis eiusdem vestigijs homo reuertatur ad deum quibus auersus est a deo. Et qui per amorem pulcritudinis creature: a creatoris forma se abstulit. rursus per creature decorem. ad creatoris sui pulcritudinem reuertatur. Que quidem creature. et si nobis sicut liber iste fingit dialectice voce formata non loquantur. Inclinatione tamen a naturalis institutionis proprietate: nos docere nostrosque mores corrigere: si bene perscrutemur: non desinunt. Quod illud gloriosum lumen doctorum Sandus Augustinus optime intelligebat cum dicebat. O domine deus omnes creature tue quas fecisti ad me clamant. et clamare non desinunt. ut te solum deum creatorem meum super omnia diligam. Et ideo autor libri istius hec rite considerans quosdam dialogos creaturarum ad sanam et moralem doctrinam applicauit conscripsit et composuit: ut per

creaturarum quasi nobis loquentium proprietates: simul in moribus erudiamur: a tedium audientium euitemus et ipsorum audientium memoria adiuuemus. quod maxime per rerum similitudines procuratur. Saluator enim noster omnium predicatorum perfecta forma: fabulis. palestiniorem more: usus est. ut rerum similitudine ad viam veritatis homines perduceret. Autor ergo libri presentis iocundo modo morales doctrinas in exterminium viciorum et virtutum promotionem introducit. quod utique licet et expediens est ut dicit doctor sanctus secunda secunde. quod clyvij. in solutione ultimi argumenti. Et hoc si fictio exterior interiori deuotioni et dispositioni bene conueniat. Vtilis est ergo presens liber predicatoribus et alijs quibuscumque intelligentibus contra fatigationem animalem. ut per delectationem iocunde materie aliquantulum intermissa intentione ad insistendum rationis studio simplicium animi ad altiora trahantur. Sicut in collationibus patrum legitur quod beatus euangelista iohannes dum quidam scandalizaretur quod eum cum suis discipulis ludentem inuenit. dicitur illi mandasse qui arcum gerebat ut sagittam traheret. quod cum pluries fecisset quefuit utrum hec continue facere posset. Qui respondit. quod si hec continue faceret. aut arcus frangeretur aut remissius telum projiceret. Ex quibus beatus iohannes intulit. quod similiter animus hominis frange

retur si nunq̄ a sua inten cōne rela
 xaretur. Et hoc idem dicit philoso
 phus in quarto ethicorum q̄ in
 huius vite conseruatione quedā
 anime requies cum ludō seu iocun
 ditate habetur. que vtiq̄ virtuosa
 est. si vt dicit ambrosius in p̄mo
 de officijs hoc in talibus de iocun
 dis aduocibus seu verbis cauea
 mus. ne dum relaxare animum vo
 lumus. omnem armoniam bono
 rum operum per contemptum quē
 dam soluiamus. Iste ergo liber di
 alogus creaturarum appellatus
 sic materias iocūdas fingit vt mo
 rum grauitas et aptitudo doctrine
 per sanctorum auctoritates docto
 rum exornetur habens duas tabu
 las prenotatas. Quarum prima
 exprimit de quibus creaturis tra
 ctant singuli dialogorum vt lector
 quo citius habeat circa que versa
 tur eius intentio. Secunda tabula
 alphabetico ordine genealiter sin
 gulas materias virtutum et viciō
 rum ad mores componendos a cor
 rigendos predicatorem et inquire
 tem docet. Que scilicet cuiuslibet nar
 rationi sibi in processu sermonum
 conuenire possunt.

Prima tabula insinuans natū
 ras et efficacias singularum crea
 turarum secundū modum persua
 suū Incipit feliciter.

De sole et luna Dialogo. p̄.
 De saturno a nube Dial. ij.
 De stella trāsmōtana Dialo. iij.
 De hespero et lucifero Dialo. iij.

De arcu celi et canero Dialo. v.
 De celo et terra Dialogus. vi.
 De aere et vento Dialogus. viij.
 De litore a mari Dialo. viij.
 De igne et aqua Dialogus. ix.
 De aqua et igne Dialogus. x.
 De fluuio a mari Dialogus. xi.
 De mōte a valle Dialogus. xij.
 De gemmis a lapidib⁹ preciosis
 Dialogus decimustertius.
 De smaragdo a anulo Dial. xiiij.
 De saphiro a aurifera Dial. xv.
 De topasio precioso Dialo. xvi.
 De carbūculo a speculo Dial. xvij.
 De achate et cōraste Dial. xvij.
 De auro a plumbō Dialogo. xix.
 De auro et argento Dialogo. xx.
 De argento a ferro Dialogo. xxi.
 De stagno et ere Dialogo. xxij.
 De fera et claue Dialogus. xxij.
 De cacabo a cathena Dialo. xxiiij.
 De herbis a arborib⁹ Dial. xxv.
 De ruta et animalibus venenosis
 Dialogus vicēsimustertius.
 De isopo a mercurio Dial. xxvii.
 De abrotano a lepore Dial. xxviii.
 De plātagine a simia Dial. xxix.
 De verberna et lupo Dialogo. xxx.
 De mandragora et venere Di
 alogus tricēsimus primus.
 De rosario et p̄dice Dialo. xxxij.
 De ramno a damula Dial. xxxij.
 De mirto et muliere Dial. xxxij.
 De cedro libani Dialogo. xxxv.
 De duab⁹ arborib⁹ Dial. xxxvi.
 De delphino et anguilla Dialo
 gus tricēsimustertius.
 De syrene a lubrico Dial. xxxviiij.
 De vento marino guloso valde
 Dialogus tricēsimus nonus.
 De quinq̄ dentalibus et piscatore

dialogus quadragesimus.
 De lucio et basilisco dial. xli.
 De sturione qui ad mare perrexit
 dialogus quadragesimus secundus.
 De murenula et cocodrillo dia
 logus quadragesimus tertius.
 De lucio et truncha dialo. xliij.
 De regina et idro dialogus. xlv.
 De carpione et trimallo dialo
 gus quadragesimus sextus.
 De rana et cancro dialo. xlvij.
 De piscatore et pisciculo dialo
 gus quadragesimus octauus.
 De aquila et auibus et leone et ali
 is bestiis dialogus. xlix.
 De aquila que citauit omnes volu
 cres dialogus quinquagesimus.
 De herodio et miluo dialogus li.
 De grue que uolebat uolare ad so
 lem dial. qinquagesimus secundus.
 De sterla que cepit leporem dia
 logus qinquagesimus tertius.
 De strutione et cirurgico dialo
 gus quinquagesimus quartus.
 De falcone et gallo dialogus. lv.
 De asture que misit ad caridrium
 dialogus quinquagesimus sextus.
 De osmerillo et accipitre dialo
 gus qinquagesimus septimus.
 De carflacho qui uoluit se regulari
 dialogus quinquagesimus octauus.
 De vpupa et papago dial. lix.
 De gallina et coluba dialo. lx.
 De gallo et rapone dialogus. lxi.
 De fasio et pauone dial. lxij.
 De coruo et ficedula dialo. lxij.
 De niaycorax et alauda dialo
 gus sexagesimus quartus.
 De caudetremula et fasio dia
 lo gus sexagesimus quintus.
 De philomena et coruo inter cete

ras aues dialogus. lxvi.
 De ciconia et inudine dialo. lxvij.
 De pigardo et alieto dia. lxviii.
 De onocrotalo et azimo dial. lxix.
 De cigno et coruo dialogus. lxx.
 De ornice et gallina dialo. lxxi.
 De quaha et alauda dial. lxxij.
 De isone et rapax dialo. lxxij.
 De mergulo negligente dialo
 gus septuagesimus quartus.
 De carduello in cauea dialogus
 septuagesimus quintus.
 De ibice in iudaea et apothecario
 dialogus septuagesimus sextus.
 De pellicano solitatio dialogus
 septuagesimus septimus.
 De turture casta dial. lxxviii.
 De perdice fure dialogus. lxxix.
 De pica et agazis dialogus. lxxx.
 De miluo qui decepit pullos cuius
 dam ornice dialogus. lxxxi.
 De bubone qui uoluit habere do
 minium alitum dialogus. lxxxij.
 De auibus terrenis et aquosis
 dialogus octogesimo tertius.
 De rustico et apibus dialogus
 octogesimo quartus.
 De leone qui pugnauit cum aqila
 dialogus octogesimo quintus.
 De leone qui uxorauit duos cati
 los suos dialogus. lxxxvi.
 De grise tyranno dialo. lxxxvij.
 De leopardo et unicorni qui pug
 nabant cum dracone dialo
 gus octogesimo octauus.
 De elephate qui genua non flectit
 dialogus octogesimo nonus.
 De satiro qui sibi uxorem accepit
 dialogus nonagesimus.
 De dromedario et eius cursu
 dialogus nonagesimus primus.

De leone qui edificauit cenobium
 Dialogus nonagesimusecundus.
 De onocentauro qui fecit palacium
 Dialogus nonagesimustertius.
 De rinocerote qui despiciebat senem
 Dialogus nonagesimusquartus.
 De orice forige qui nunquam infirmat
 Dialogus nonagesimusquintus.
 De saginatio publico dial. xvi.
 De simia que scribat libros
 Dialogus nonagesimuseptimus.
 De cameleopdulo dialo. xviij.
 De lauro nauta Dialogus. xix.
 De leone venatore Dialogus. c.
 De tragelapho architectore di
 alogus centesimusprimus.
 De bubalo caligario dialo. cij.
 De iuuenico coco Dialogus. ciiij.
 De capriolo ioculatore dial. ciiij.
 De lepore iurista Dialogus. cv.
 De cane et lupis Dialogus. cvi.
 De lupo et azimo Dialogus. cvij.
 De viso et lupo Dialogus. cvij.
 De damula et lupo dialo. cx.
 De vario et squillato dial. cx.
 De equo et apro Dialogus. cxij.
 De azimo a boue Dialogus. cxij.
 De hircu et veruete dialo. cxiiij.
 De panthera et porco dial. cxiiij.
 De onagro a apro Dialogus. cxv.
 De salamandra a idro dial. cxvi.
 De simia et taxo Dialogus. cxvij.
 De mure a murilego dial. cxvij.
 De quinque agnis a lupo dialo
 gus centesimusdecimusnonus.
 De reptilibus multis dialo. cxix.
 De hircu et muliere Dialogus. cxix.
 De vita et morte Dialogus. cxix.

Tabula prima explicit feliciter.

CSecunda tabula huius libri de
 monstras in ordine alphabetico
 singulas materias circa quas qui
 libet dialogorum versatur Incipit
 feliciter.

Abstinentia longam et sanam
 vitam donat Quere dialo
 go centesimotertio
 Accusare non debet alium eodem
 crimine deprehensus dial. lxxix.
 Actores malorum et confitentibus
 in eis pati pena puniuntur dia
 logo decimo octauo.
 Adulatores non sunt audiendi
 dialogo quadragesimonono.
 Adulatores multos decipiunt
 dialogo centesimo sexto.
 Adulatores discordias a iurgia se
 minant dialogo. cxviiij.
 Affectus potentium debet esse sera
 per ad pauperes inclinatus di
 alogo sexagesimosextimo.
 Agere nemo debet quod naturali
 ter non potest dialogo. lv.
 Alter alterius onera portare debe
 mus in caritate dialogo. xxiiij.
 Amatum consilium cum quiete et
 securitate melius est quam delectabi
 le cum periculo dialogo. cxij.
 Amicus est quis tempore prospe
 ritatis tantum dialogo. lvi.
 Amicus probandus est dialo
 go centesimo octauo.
 Avaritia nunquam faciabitur
 dialogo centesimonono.
 Avarus nulli aliquid dare consentit
 dialogo tricesimonono.
 Avarus sua non vult communicare
 dialogo octogesimosextimo.
 Avarus qui est et pauper ad digni

Fates et regimina non debent pre
fieri dialogo octogesimo septimo
Auarius nunquam saturabitur dia
logo octogesimo septimo.
Audi vide tace dialogo .xxi.
Aurum et possessiones dum roma
ni adquisierunt amplius bellare
non valuerunt dialogo .cx.

Benefacit nemo inuitus di
álogo nonagesimo sexto.

Beneficij accepti memor esto di
álogo centesimo undecimo.

Beneficia prestanda sunt inimicis
álogo nonagesimo octauo.

Beneficioꝝ esse non debemus ime
mores dialogo vice simo tertio

Bonum pro malo reddere debemus
álogo nono.

Boni a malis pati frequenter ha
lent dialogo octauo.

Boni malis supportant et sepe pro
malo bonum reddunt dialogo .ix.

Boni debent malis fortiter resiste
re ne possint nocere dialo. .xxvi.

Bonos multi diaboli tentant
álogo decimo septimo.

Bonis suis vti quititet debet in si
lentio dialogo .liij.

Omnibus similes debent esse re
tores dialogo octauo.

Cantare debemus a psallere domi
no voce et corde dialogo .xxvij.

Caritatiue seruire debemus inuicem
álogo nonagesimo sexto.

Castus fugere debet loca luxurio
sorum dialogo septuagesimo octauo.

Castus debet fugere consortia mu
lierum dialogo tricesimo primo.

Certa pro incertis dimittere fati

um est dialogo centesimo

Certate non debes cum aliquo de
ea re que ad te non pertinet dia
logo octogesimo octauo.

Cauendum est ab hypocritis dia
logo quadragesimo primo.

Cauendum est a falsis et dolosis
álogo sexagesimo primo.

Coacta seruitia deo non placent
álogo nonagesimo sexto

Comorantes insimul irari non de
bent dialogo vice simo tertio

Comunicare non debet pius cum
magno dialogo vice simo.

Concordia parue res magne fiunt
álogo quinto.

Concordia inter fratres seruanda est
álogo nonagesimo secundo.

Confessionem que impediunt
álogo centesimo decimo sexto.

Confessor debet esse discretus et cau
tus dialogo vice simo nono.

Consiliarij falsi sunt deuitandi.
álogo quadragesimo nono.

Consilium malum sepe dantes ip
sum inuoluit dial. centesimo primo.

Consilium amarum sanius est cum
quiete quam quod est delectabile cum
periculo dial. centesimo duodecimo

Consilium senum frequenter est sa
num dial. centesimo decimo nono

Consilium parentum spernendum
non est in bonum dialogo .lxxvi

Confuetudo non bona nocet in fine
álogo septuagesimo tertio.

Confuetudo altera natura dia
logo centesimo decimo quarto.

Contenti esse debemus cum his que
nobis largitur deus dialogo .lxxvij

Continentia magna fuit in semibus

Imperatoribus ac alijs principi

bus necnō a in philosophis di
 alogo centesimovicimoprīmo.
 Contrario suo nullus debet se con
 iungere dialogo decimo.
 Conuersionem peccatoris tres di
 aboli impediunt dialogo cxi.
 Conuerti multi non audent timorē
 austeritatis regule dialo. lviij.
 Cōiuitia patienter sunt toleranda
 dialogo centesimodecimoquinto.
 Coniuitia et opprobria illata susti
 nere debemus exemplo paganorū
 dialogo octogesimo primo.
 Corpus suum debet homo libenter
 in mortem exponere pro christo si
 cut ipse pro nobis suum dedit
 dialogo quadragesimo quinto.
 Coreptores amare debemus
 dialogo septimo.
 Credere debent iuuenēs seniorib⁹
 dialogo quadragesimo.
 Credere debem⁹ semp̄ sano cōsilio
 dialogo centesimodecimonono.
 Credere debemus non omni verbo
 dialogo octogesimo.
 Christi imitatione vindictam pro
 ximo libenter remittere debemus
 dialogo nono.
 Cui des id est accōmodēs videto
 dialogo centesimodecimo septimo.

Dans alteri aliqd̄ vide cui des
 dialogo centesimo sexto.
 Dare debemus deo et pauperibus
 de optimis dialogo. lxxv.
 Decipitur homo sepe q̄ mulieri cre
 dit dialogo tricesimo octauo.
 DetraCTOR frequenter male perit
 dialogo centesimodecimo octauo.
 Diabolū nō debet christianus au
 dire dialogo decimo septimo.

Diabolus resistētib⁹ sibi fugit
 et debilis efficitur dialogo. xlv.
 Dicere noli ea que pro certo nō sci
 ueris dialogo tricesimo.
 Discretio omnia opera facit bona.
 et mala que sine ea sunt dialo
 go nonagesimo primo.
 Discordia magne res dilabuntur
 et parue fiūt dialogo quinto.
 Discordantes pacificare debemus
 dialogo octogesimo octauo.
 Ditari non festinēt nimis negocia
 tores dialogo nonagesimonono.
 Diuitie mundi fallaces sunt et idō
 contēnende dialogo. xxxij.
 Dominari volentes iniuste frequē
 ter male perūt dialogo. lxxij.
 Dormientes sepe a diabolo iudifi
 cantur a maculantur dialo. lxx.
 Dura sustinere debet qui dulcia cu
 pit habere dialogo. lxxiiij.

Elemosinam dare non volunt
 auari dial. tricimonono.
 Exaltans seipsum humiliabitur
 dialogo quinquagesimo secundo.

Elix quem faciūt aliena picūt
 la cautum dialogo. xliij.
Festucam videns in oculo alteri⁹
 tratem nō videt in suo dial. xxi.
Festucam frequēter in oculo suo
 supbus nō considerat dial. lxxv.
Fides mētita ab ingratis sepe red
 ditur dial. centesimodecimo septio.
Fidem dare non debem⁹ verbis so
 phisticis a ingeniosis dial. lxxx.
 et centesimo septimo.
Filij et filie a parentibus in virtu
 tibus sunt exercitandi et ad opera
 mechanica disponēdi exēplo anti

quorū dialo. sexagesimo secūdo
Fim̄s in omnibus rebus preponē
dus est a prefigend⁹ dial. xciij
Foueam qui fodet incidet in illam
dialo. centesimo decimo octauo.
Fraus summe vitāda est in nego
ciationibus dialo. xcix.

Gaudere non possumus hic cū
seculo et gaudere postea cū
christo dial. octogesimo quarto.
Gaudere cū gaudentib⁹ dial. lx.
Gaudiū mundi breue dialo. lx.
Grati esse debemus p beneficijs te
nefactoribus dialo. cxi.
Gula multos occidit dialo. ciiij.
Gule appetitu multi corruerunt
dialo. quadragesimo quarto.
Gule continentia et sobrietas fuit
in antiquis gentilibus a philoso
phis dialo. octogesimo tercio

Homo delet iratum proximum
pacificare dialo. sexto.
Donestus non delet cum turpib⁹
conuersari dialo. tricesimo primo

Incipiunt plures tene qui male fi
niūt dialo. tricesimo tercio.
Infirmis debemus seruire libēter
dialo. nonagesimo quinto.
Infirmitas dat homin̄ ad salutē
dialo. nonagesimo quinto.
Ingratitudo qd comereat dial. p̄
Ingratus quomodo punitur di
alogo quadragesimo octauo
Ingrati mala pro bonis reddūt
dialo. quadragesimo octauo
Inferior nō debet se equare superi
ori dialo. vicefimo.
Inimico humili credendū non est

Dialo. tricesimo septimo.
Iniuriam faciens recipiet dia
logo sexagesimo septimo.
Inuidia bonos diff amat dial. xxij
Inuidus sepe male perit cadens in
foueam quā alteri fecit dial. cxx.
Ira sedari dicitur q̄ totius dial. vi.
Irat⁹ putat se plus posse q̄ possit
dialo. quadragesimo tercio.
Ipocrite sub bona specie homines
decipiūt dial. q̄dragesimo primo
Immundi mundari volunt dia
logo centesimo decimo quarto.
Inobedientes puniūtur dial. l.
Inimicum humiliatū spernere nō
debemus dialo. cxiij.
Iudex debet causam discutere an
teq̄ iudicet dial. tricesimo sexto
Iudex non debet alium iudicare
dum ipse eodem crimine culpaf
dialo. septuagesimo nono.
Iudicium cum ira fieri non debet
dialo. septimo.
Iudicium iustum fiet dialo.
octogesimo nono.
Iusticia nemini parcat dialo.
octogesimo nono
Iusticia etiam in proprios filios
malos seruanda dialo. xxvi.
Iuuat te ipsum et iuuabit te de⁹
dialo. quinquagesimo octauo. ¹¹⁰¹⁰
Iuuenū consilia non semper sana
dialo. quadragesimo.

Lab orare debemus a oclū fu
gere dialo. decimo tercio.
Laborare debemus in iuuentute
vt in senectute inueniamus dia
logo septuagesimo tercio a septu
agesimo quarto.

Lab orare tēfugiēs ī egestate erit
dialogo septuagesimo quarto.
Laus sordet ppria dialogo .xvi.
Leticia imoderata nocet dial. .lx.
Leuare nō se debet quis supra sta-
tum suum dialogo .lv.
Libertas omnibus preualet di-
alogo quinquagesimonono.
Litigare noli cum muliere mala
dialogo tricesimo.
Litigātes cū potenti orib⁹ p dū tūe
dialogo quinquagesimo primo.
Locutus quosdam penitet tacuisse
nūq̄ dialogo vice simo primo.
Loqui nemo debet vbi non est au-
ditus dialogo sexagesimo sexto.
Luxuria assuetus respiscit raro
dialogo septuagesimo sexto.

Agno se non debet partius
coequare dialogo .lxxij.
Maiores nō debent continere mi-
nores dial. vice simo quarto.
Maledicta sustinere debemus pa-
tiēter dial. cētesimo decimo quinto.
Mali sanati ab infirmitatibus se-
per sunt peiores dialogo .xxvij.
Malo debemus cōtraire et nō con-
sentire dialogo decimo octa uo.
Mali minus eligēdū dial. .lvi.
et sexagesimo septimo.
Manere domi religiosus melius ē
q̄ vagari dial. centesimo xij.
Medicum animarū citius querere
debemus dialogo vice simo nono.
Medium tenuere beati dial. .xci.
Misereri debemus sup afflicis
dialogo sexagesimonono.
Mori elegerūt antiqui potius q̄ fi-
dem frangere dialogo .lvij.

Mortis timor fide quosdā humili-
at dialogo vice simo septimo.
Morti nos debemus exponere p re-
publica vel quando vitare non pos-
sum⁹ dial. quadragesimo septimo.
Morte omnes pereūt dial. .vij.
Mortem euadere nullus potest
Et multa alia de morte dialogo
centesimo vice simo secundo.
Mulier bona perpetuale refugiu⁹
Mala vero plennale tormentum
dialogo nonagesimo.
Mulieres conseruare decet castita-
tem sui status dialogo .lxxvij.
Mulieris vanus quomodo fit or-
natus dial. q̄nagesimo quarto.
Mulieris colloquiū vitare debem⁹
dialogo tricesimo primo.
Mulieris speciem nō concupiscas
dial. .xxxvij. et cētesimo vice simo primo.
Mulieris mala lingua grauior est
super omnia dial. nonagesimo.
Murmurare contra potentes peri-
culosū ē dial. q̄nagesimo primo.
Mutuū reddere iustū ē dial. .cx.

Obedire debent serui dominis
suis dialogo duodecimo.
Obiurgari non debes calamitosū
dialogo septuagesimo tertio.
Ocium fugere debemus dialo-
go decimo tertio.
Ocilorum amissio defleū non de-
bet dialogo vndecimo.
Orabimus spiritu et mente dia-
logo nonagesimo septimo.
Oratione moyses vicit amalech
dialogo tricesimo quarto.
Oratus hominū nō debet queri vi-
ciose dialogo q̄nagesimo quarto.

Partialitatem amātes pibūt
dialogo octogesimo quinto.
Patentes debent minores proles
ad laborem incitare dialo. xiiij.
Parentes senes et pauperes ac in
necessitate positos sustentare debēt
ples dialogo nonagesimo quarto
Parentum consilium bonum ser
uandum est dialogo. lxxxvi.
Pauperes a humiles sunt a maio
ribus protegēdi dialogo. lxxviii
Pauperibus auari nihil dant
dialogo tricēsimonono
Paruū quid possidere melius est
q̄ nil habere dialogo. cv.
Passio christi designatur in rege
cōscto dial. quadragesimo septio
Pastores vigilare debent sup gre
gem dialogo octauo.
Penitentiae timore multi nō audēt
se ad conuersionem dare dialo
go quinquagesimo octauo.
Penitentiam agere i senectute dif
ficile est ei qui in iuuentute non di
dicit dialogo septuagesimo tertio
Perseuerantia in bono sine queri
tur dialogo tricēsimotertio.
Petentes inordinate et iniuste re
pelluntur dialogo quarto.
Potentes exhibere debent affectū
circa inferiores dialogo. lxxviii.
Potens non debet inferiorem cal
care tempore prosperitatis dia
logo septuagesimo.
Primatum nemo cupere debet
dialogo sexagesimo secundo
Princeps illitteratus vti debet cō
silijs doctorum vitoum dialo
go centesimo quinto.
Princeps debet esse doctus in diui
nis et humanis legibus dialo

go centesimo quinto.
Princes qui antiquitus fuerunt
habuerunt magistros a doctores
dialogo centesimo quinto.
Probandi sunt amici et socij an fi
deles sint dial. centesimo octauo
Promittere nemo debet quod nō
vult aut possit facere dial. lxxiiij.
Prudens sit et sensatus atqz bene
doctus qui cupit fieri apud princē
pes sublimatus dialogo. cv.
Pulcri nihil haberi potest sine la
bore dialogo tricēsimosecundo
Pulcritudinem mulieris ne inspī
cias dialogo tricēsimooctauo.
Pugnare non debent inter se par
tes discordes dialogo. lxxxvii.
Pugnare debemus cum hostibus
infernālibus per contraria que no
bis ingerunt dialogo. cxxvii.
Pugnare non debet debilis cōtra
fortem dial. centesimo viceesimo

Questiones sine causa mouer
tes sepe confunduntur dial. v.
Cum tibi quid datur cur detur res
pice dialogo centesimo sexto

Rector populi eligatur qui bo
nis moribus est ornatus
dialogo viceesimo quinto.
Rectore bono non contenti merito
malo vexantur dialogo tertio.
Rectores nō debent timere peruer
sos et malos dialogo octauo.
Rectores canibus similes esse de
bent dialogo octauo.
Rectorū bonitate multi teno valēt
dialogo viceesimo quinto.
Religiosus debet in claustro et in
cella assidue p̄sistere dial. cvi

Religiosus cauere debz ad vomitū
id est ad seculum redire dialo
go decimosexto

Religioni male quidam detrahūt
dialogo quinquagesimooctauo.

Relinquitur in morte omnia ter
rena nisi sola vestis linea qua se
pultura hominis fit dial' lxxvi

Rem perditam a irrecuperabilem
anxie deplorare et querere non de
bemus dialogo centesimo

Resistite diabolo et fugiet dialo
go quadragesimoquinto

Agittam et laqueos superb9
incurrit dial' cētesimoqnto

Sandus cum sācto eris dial' x.

Senes honorare debemus et nō de
spicere dialo nonagesimoqēto.

Sententia; ex veritate non de alia
corruptela iudex iustus debet pro
ferre dialogo octogesimo nono

Seruitium quod alijs impenditur
esse debet gratum et vtile dialo
go vicefimoquarto.

Scientibus et expertis credi debet
dialogo nonagesimoprīmo.

Sociatus cum alijs melius est esse
q̄ sequestratus dialogo cxxij.

Solitarius sedebit seruus dei di
alogo septuagesimoseptimo.

Statu suo quo quisq; vocatus est p
maneat dialogo cētesimosecdo.

Studere debet diligenter clericus
vt sublimari possit dialogo cv.

Subiecti humiliter suis superiori
bus debent subici dialogo cxij.

Succurrere debent maiores mino
ribus dialo sexagesimooctauo

Superbia quomodo humiliatur

dialogo primo.

Superbia quō punitur dial' ij.

Superbi soli videri volunt dia
logo tricesimoquinto.

Supbi puos a humiles despiciūt
dialogo quadragesimosecūdo

Supbi quomodo a quare pereūt.
dialogo quadragesimosecundo.

Sufurto pacem turbat dialogo
centesimo decimooctauo.

Tacere melius est q̄ male res
pondere dialo go. ciiij.

Tacere debet iuuenis quoad usq;
interrogetur dialogo ciiij.

Temperate omnia agi debent
dialogo centesimoquarto.

Temporalia ista contemni debent
dialogo octogesimo secūdo.

Temporum mutatio dial' lxxi.

Temulentus iudex aut iratus non
debet sententiam proferre dia
logo tricesimosexto

Testis falsus est qui ex inuidia te
statur dialogo vicefimo secūdo

Testes examinabit iudex anteq̄
sententiam proferat dial' lxxix

Timore austeritatis regule multi
ad meliorem vitam et monasticā
non conuertuntur dialogo quin
quagesimooctauo.

Tribulationes presentis tempo
ris patienter sustinende sunt pro
pter premium eterne vite dia
logo vndecimo.

Vagati per seculum monacho
non competit dialogo cv.

Vana loquentes pereunt et verā
tas permanet dialogo xi.

Vane gloriantes bona sua p dūt
dialogo quinquagesimoter tío

Ve soli dialogo. cxiiij

Veniam pētenti tribuere debemus
dialogo octogesimo primo

Verbis mellitis a blandis multi
sepe decipiuntur dialogo. c. xvij

Verum semp dicere debemus
dialogo centesimodecimo octauo.

Vicia ppria considerare debemus
dialogo sexagesimo quinto.

Vicijs deseruiens eoz seruius est
dialogo decimo quarto.

Vidua prudēs nō debet facile ma
ritari exemplo trū bonatū vidua
rum dialogo nonagesimo.

Vigilantes a demone nō tentant
dialogo septuagesimo.

Vincere debem⁹ nosmetipsos
dia'ogo nono.

Vindicta nō debet fieri sine delibe
ratione dialogo. xcvij.

Vitia et abiecta quidam dāt pau
perib⁹ dial. septuagesimo qnto

Vindictam remittere debemus ex
emplo xpi iesu. dialogo nono.

Vindictā litenter debemus dimit
tere dialogo nonagesimo octauo.

Virtutes qui hatet ab omnibus
honoratur dialogo. xiiij.

Virtutes halens non debet se leui
ter in publicū oñdere dial. xv.

Vita breuis omnis violenti
dialogo octogesimo secundo.

Vuentes deo debent tēporalibus
subsidijs fulari dialogo. xxxiiij.

Vfus altera natura ē dial. cxiiij

Vocatione sua oēs debent pmanē
dialogo centesimo secūdo.

Vxor obedire debet suo viro
dialogo nonagesimo.

Vxor cuiusdam a viro suo tria faci
enda proposita sunt dialogo. xc

Explicit secūda tabula que val
de moralis est et bona.

Dialogus creaturarū op-
time moralizatus. omni ma-
terię morali iocūdo mō ap-
plicabilis: ad laudē dei et
edificationem hominū. In-
cipit feliciter.

De sole et luna
Dialogus primus.

De superbia

Sol est scdm
philosophum oca-
lus mūdi. iocundi-
tas diei. pulcritudo
celi. mēsurā tempo-
rum. virtus et origo omnū nascē-
tium. domin⁹ planetarum. ductor
et perfector omnū stellarū. Luna
vero vt dicit Ambrosius i exa-
ron est decōr noctis. mater totius
humoris et ministrā. mēsurā tē-
porum. dominatrix maris. immu-
tatrix aeris et emulatrix solis. Et
propter quod emulatrix est sol-
soli incepit detrahere. ac euz disfa-
mare. Sol autem hoc sentiens lo-
cutus est lune dicens Quare mihi
detraxis blasphemias. Ego sem-
per te illuminaui et precessi. tu au-
tem semp me odis et impugnas.
Cui luna. Recede a me quia te non
diligo. Cum propter tuuz magnū
splendorez ego nihil apprecior in
mundo. Si non esses seculo super-
lata essem ego Cui sol Ingrata sūf

ficiat tibi magnificētia tua. si ego
in die tū vero in nocte perlustras
Olediamus ergo creatori nostro
et noli sup bīre super me. sed me p-
mitte lucere in die ac bona domini
munire. Luna vero magis anima-
ta recessit cum furore. et stellas ad
se clamauit. Aggregauitqz mag-
num exercitum et cum sole prelia-
ri cepit. Sagittas enim mittebat
aduersus solem a cum iaculis per-
cutere nitēbatur. Sol autem cum
esset superius descendit et lunam
cum muctone partitus est et stel-
las deiecit dicens. Sic semper cum
eris rotunda faciam tibi. Hac enīz
de causa vt fabule dicunt luna nū-
q̄ rotunda permanet. et stelle ca-
sum habent. Luna ergo confusa
in verecundia mansit dicens.

Turgidam melius partiri eāt
q̄ totam perire. Sic enim multi su-
perbi et elati volunt soli dominari
nec superiorem vel similem cupiūt
habere. Vnde Glosa. Superbia est
elatio incensa que inferiores despi-
ciens. superioribus et paribus sa-
tagit dominari. Nam velle quidez
esse super omnes vituperabiliter
malum est. sustinere alterum sibi
similem gloriosum est vt ait criso-
stimus. De talibus enim dicit poe-
ta. Tolluntur in altū vt lapsu gra-
uiori cadant. Et nota qz quanto
est maior ascēsus tanto est maior
et periculosior casus. Qui enim de
plano et infimo loco cadit cito re-
surgit. qui autē de alto: cito surgere
nequit. Ramī enī arboris vt dicit
crisostim⁹. q̄ stāt in sūmitate cito

a magno vento franguntur. Qui autem sunt ad radicem conseruantur. Unde etiam ait quintus curius quendam dixisse alexandro quod licet a terbor magna crescat in altum tamen vento citius extirpatur. Et licet leo tam sit superbus. tamen paruarum animi efficitur abus. Quidam philosophus veniens ad sepulchrum alexandri ait heri non sufficiebat isti totus mundus. hodie quicquid sepultura pedum est contentus

De saturno ⁊ nube dialogus secundus

De superbia

Septem sunt planetæ secundum dicta philosophorum. scilicet Saturnus Jupiter Mars Sol Venus Mercurius ⁊ luna. Sed distantia magis est inter planetam ⁊ planetam. Quia refert magister moyses maximus philosophus ut habetur in aurea legenda quod quilibet circuitus cuiuslibet planete habet in spissitudine viam quingentorum annorum. Id est tantum spacium quantum posset aliquis ire in quingentis annis de via plana. Ita tamen quod iter cuiuslibet diei sit quadraginta miliaria. et quodlibet miliarium sit duorum miliarium passuum. Quadam autem vice quedam nubes magna et spissa se eleuare cepit dicens. magna est excellentia mea quod propter meam magnitudinem planete in mundo apparere non valent dum in aere me pono. Sed cum sim sub ip-

sis et eas sic obnubilo. Quantomagis si ascendero superius offuscare et suppeditare poterō. Multo magis certe. Et hoc dicens sursum tendere cepit. Cuiusmodi usque ad saturnum ascenderet et superascendere vellet. ait saturnus. Quis es tu qui ascenderis cupis ubi nunquam vltus ascendit. Cui nubes Ego superascendam et te precipitabo. Hoc audiens saturnus perturbatus ad arma cucurrit et viam ei clausit. Insuper et nubem dicit et ad nihilum redegit dicens. **C**onuenit eum recidmare qui vult super omnes stare. Hoc enim accidit nabucho donosor qui super omnes reges ⁊ principes terre scandere satagebat ut esset rex regum et dominus dominorum terrenorum nesciens pre superbia quod dominetur excelsis super regnum hominum de quo dicitur Danielis quarto. Quando elatum est cor nabucho donosor ⁊ spiritus eius confirmatus est ad superbiam. depositus est de folio suo. Unde dictum est ei. Eijciet te deus ab hominibus et cum bestiis atque feris erit habitatio tua. ferum ut bos comedes. septemque tempora mutabuntur in te. Sicut dicitur in historijs scolasticis. Non est factus secundum mutationem corporis: sed secundum mentis alienationem et ablatum est ei sensus ⁊ usus lingue et videbatur sibi quod esset bos: siue taurus in anterioribus in posterioribus autem leo. Daniel quoque toto tempore alienationis eius pro eo orabat. Ita quod septem tempora id est septem anni ad preces suas

in septem menses mutati sunt. In quibus septem mensibus insaniam patiebatur per quadraginta dies. per alios vero quadraginta ad cor reuersus flebat et orabat deum. Ita quod ex magnis fletibus oculi eius ut caro facti sunt. Multi autem ad eum exibant et eum videbant. Completis ergo septem mensibus reuocatus est. Non tamen statim regnauit sed statuti sunt pro eo septem iudices et usque ad finem septem annorum penitentiam egit panem et carnes non comedens a vinum non bibens.

De stella transmontana Dialogus. iij.

Stella que transmontana nuncupatur in umbilico celi est. Non enim ad occasum tendit nec celum circumit ut cetera. Sed in medietate sedens omnia sidera regit et voluit. Est enim limes vel semita maris ad quam semper prospiciunt naute. Ad hanc stellam omnes alie vnamimter conuenerunt dicentes. En debes tu semper sedere et quiescere: nos quotidie celum circumimus tibi que incessanter seruiamus. Da locum maiori et recede aliquantulum. Quibus ait. Nescitis quid petatis. Ego autem plurimum me fatigo vos regendo. et si vos non retinerem in custodijs vestris et motibus plurimum deuiassetis. Vnde consulo pacem habeatis. Stelle autem propter hec verba non sunt placate. imo reciprocate vnamimter dicentes.

Te obsecramus ut permittas nobis alium rectorem eligere. Transmontana vero perturbata recessit a domino nunciavit. Stelle autem gloriabantur et quod plurimum exaltabantur et de rectore electionem fecerunt. Sed quia in vnitatem non sunt inuente altercare simul ac preliari ceperunt. Quia de causa sicut oues non habentes pastorem errabant in silibus suis non permanentes. Nouis sine autem errorem suum agnoscere penituerunt et ad rectorem priorem reuersi sunt et ipsum honorabiliter confirmauerunt dicentes. Qui bonum rectorem habet nunquam eligat peiorem. Ita nos agere conuenit. Cum enim habemus rectorem qui nos recte regit ipsum honorare atque diligere debemus non ipsum mutare sed pro viribus fouere propter laborem quem sustinet nos regendo. Gradus regimis dicitur grandis honor. sed graue pondus est. Vnde Bernardus. Quid est honor nisi onus. Quid est potentatus nisi calamitas. Quid est sublimitas nisi naufragiosa tempestas. Quis potest esse in honore sine dolore. Quis est in prelatione sine tribulatione. Quis in dignitate sine vanitate. prout refert valerius in libro septimo de illo rege subtilis ingenij et consilij cui cum esset traditum diadema priusque capiti imponeret retinuit dum ipsum et considerans ait. O nobile seruum quod felix quantum sollicitudinibus et periculis plenum es tu. Propter quod dicit augustinus. nihil laboriosius nihil

difficilius et nihil periculosius quod
preesse. Ideoque narrat valerius li-
bro septimo de Cornelio scipione.
Cui cum hispania sorte venisset
Respondit se nocte illuc ire: adiecta
causa cum quid recte faceret nesci-
ret. Non enim reputavit se virum
luculentum et sufficiens tantum ho-
noris et periculi.

De hespero et luci- fero dialogus. iij.

Hesperus est stella
nocturna. et lucifer est ma-
tutina que apparet de mane he due
stelle accumulauerunt omnes alias
ad se et cum his omnibus procel-
serunt creatori stellarum dicentes.
Domine qui creator bonus es. op-
time nos irradiasti ac de cetero col-
locasti. Sed in hoc supplantate sumus
quonia splendor et pulchritudo nostra
non semper coruscant. Idcirco te pe-
oramus ut solem obscurare debe-
as ac lumine priuare ut possimus
etiam in die plustrare. Quibus crea-
tor. hoc non licet quonia sol est diei
ornator. horarumque distributor et
origo omnium nascentium et sine ipso
nihil pullulare potest. Ideoque pre-
ces vestras in hoc non audiam. De-
mum stelle a creatore petierunt dicen-
tes. O conditor omnium creaturarum
ad minus in hoc exaudi nos. Exi-
ca ergo et dele nebulas de aere que
impediunt lumen nostrum. Non enim
propter nebulas contemplari et vi-
deri valemus multotiens. Ad hoc

autem ait creator. Obmutescite et
iniusta non petatis. Scriptum est
enim in cathone. Quod iustum est
petito vel quod videatur honestum
Nebule enim inundatione sua mu-
dum irrigant. Si non plueret ter-
ra minime germinare et pullula-
re valeret. Et hoc dicens stellas pro-
pulsauit et dixit. Qui non petit
ordinata neque grata propulsentur
In hoc patet quia qui vult exau-
diri debet petere ea que sunt iusta
et honesta ad faciendum et que sint
secundum rationem et dei voluntatem
Propter quod dicit augustinus.
Cum ea que deus laudat et promit-
tit petitis ab illo secure petite. Illa
enim petitio a deo conceditur. Ve-
rum ergo est quod dicit isidorus.
Multi orantes non exaudiuntur peten-
do quod illis meliora quam petit deus con-
fert. Refert enim seneca libro secun-
do de beneficiis quod alexander cuiusdam pe-
tenti denarium dedit vrbem. Et cum
ille diceret tantum donum sibi non conue-
nire. Respondit non quero quod te deceat
accipere sed quod me dare. Sic enim
agit. quod sepe petita non concedit ut me-
liora et ampliora donet. Et ut dicit
isidorus. Sepe enim de multis non ex-
audit ad voluntatem ut exaudiat ad
salutem.

De arcu celi et cetero dialogus quintus.

Arcus domini post di-
uinitum prius apparuit in nu-
bibus duos habens colores aquo-
sum et igneum propter venturum iudicium

qui apparebat p quadraginta an
nos ante edificationē archē iaz in
cepte vt dicitur in hystorijs scola
sticis. Cácer vero est quoddam si
gnū celi de quo extant versus. Est
cancer animal signū viciūq; mali
gnū. Canceris ē morbus cancri stel
la quoq; piscis. Cancer autē ad ar
cum celi processit animo irato et
ait. Magna ē audacia tua qz totuz
celū capis a viā meā et cursum ce
terarū stellarum impedire satagis.
Cito remouearis aut a nobis fusti
gatus eris vehementer. Cui arcus
nō bene locutus es frater non enī
viā tuam impedire procuro. prop
ter quod in die me oñdo. Tu vero
semp in nocte precurris. Si meū
preliari cupis male meditatū es
ob hec qz magna societas stellarū
teū moratur mecum aut nubes a
tonitrua sunt contra te pugnatūā.
Sed confulo vt eamus ad iudicē
iustū vt terminare p sententiā va
leat questionē tuā. Cūq; simul an
te iudicem adirent et hec oīa refer
rent ait iudex. Cancer inique ptra
tus ē quod petis. Si tu tantū in no
cte pgis. a arcus in die quō est cre
dendū qz viam tuā impedire possit.
Idcirco contra te sententiā profe
ro qz nunq; in die appareas a qz in
expensis sis condemnatus. Cancer
hec audiēs erubuit et dixit. Qui
requirit questionē sibi dat confu
sionem. Sic enī multi cōtra ius ali
quando cupiūt altercari et sine oc
cassione litigare et cū alijs questio
nari quapropter pueri a mali di
iudicati subiiciūtur. Vnde prouer
biorum. xvi. Homo puerus fusa

fat lites et verbosus suparat prin
cipes. Semp iurgia querit malus.
Malus angelus et cri de his miti
tur contra eū. propter questiones
enī et contentiones multi ad mhi
lum sunt redacti. Vnde isidorus. Si
cut concordia construere solet ita
contentio et discordia destruit. Be
da discordia res maxime dilabun
tur. Quid ā paterfamilias habuit
tres filios. q; moriens vocauit eos
ad se dicens pdite mihi virgulas
multas simul colligatas dum aut
apportate fuissent dixit eis. plicate
eas et frangite qui nō valuerunt
eo qz simul cōnexę erant. Quib; pa
ter. extrahite vnā et alias confrin
gatis. Qui plicate potuerūt sed mi
nime interrompere. Itēz pater in
quit vnā tantūmodo solam prote
tis que statim disrupta est et cōfra
cta. Idcirco dixit filiis. Sic erit de
vobis si simul in cōcordia manse
ritis nullus terere neq; frangere
vos poterit. Si āt p discordiā sepa
rati fueritis quilibet vos dilamari
ac suppeditare valebit.

De celo et terra dialogus. vi.

De ira iustitia

Terra ē scdm phm
meditullū mūdi a feu dūū
custos operculū inferni. nutrit vi
uentiū. mē nascentiū. voratrię oīm
et vite conseruatiū. Quadā autē
vice celum misit super terrā hanc
plurimas tēpestates fulgura a to

mitua ita q̄ plurimū eā aggrāua
uit. Ipsa vero irata aerem ad seuo
cauit dicēs. Noli frater te itromit
tere inter me a celū q̄ omnino ip
sum precipitabo. Talem enim iū
riam intulit mihi quā modis om
nibus vindicare populo. Cui aer.
Noc nō facias sotoz sed da locum
ire. Et enī si celū te mō amarauit
alias cū eo iocūderis. Terrā enī
victa ab iracūdia minime cessare
voluit sed ad arma cucurrit. et cū
celo preliari inchoauit. Intuēs at
aer caliginē a turpitudinē eduxit
ita q̄ celū terra nō discerneret. Ca
ligo vero in tantū inter celū et ter
ram morata est donec terra irā dis
posuit a furore. postea quoq̄ aer
ventos emisit a caliginem effriga
uit dicēs. **C**omnes debent extin
guere ignē et nō inflāmaē. Noc q̄
libet agere debet cū prospicit ami
cos suos iratos. Quia iuxta Catho
tonis sententiam. Ira impedit aīm
ne possit cernere verū. Homo enī
est extra corpus suū q̄ irascitur a
ideo tūc ab amicis temperādus ē.
ac retinēdus. donec a furore reuo
ueatur a possit finē ire dare. Dicit
enī Seneca. Initiū est sapientie nā
iracundiā qui vicerit maximuz sū
perat hostē. put refert valerius q̄
cū archita tarentinus cōtra seruū
iratus esset ait o infelix iam de te
supplicū sumerem si iratus non es
sem. p̄pter quod patet q̄ abijcien
da ē ira ab animo. Quia sicut dici
tur prouerbiō. xxvii. Ira nō ha
bet misericordiā. Nunq̄ enī iudex
aliquā sententiā in ira proferre de
bet. Vnde legit in hystorijs roma

norū q̄ cū theodosius impator ad
iussa seuera nimis esset et prompt⁹
quidā sapiēs eū admonuit vt cū
se irasci sentiret prius q̄ aliquā sen
tentiam proferat. xxiiij. Irās alpha
beti itra se moraliter diceret vt sic
refrigeratus quid statuendū esset
aut iudicandū maturius videre a
scire posset.

De aere et vento dialogus septimus

Correcti dialogi et
Hec scdm phū est
spiraculū oīm vūentū sine
quo statū suffocantur a moriūtur
cūcta que sub ipso cōsistūt. Ven
tus vero ē siccitas terre mobilitas
aquatū a aeris p̄turbatio. Et q̄ p̄
turbatio aeris ē. aer ipsum an iu
dicē et creatorē rerū citauit dicēs.
O creator cūctorū respice in me et
miserere mei. Satis me āplificē col
loca sū p̄pter quos grās tibi ago
q̄ vitā oīm vūentū mihi cōstitui
sū. Sed i hoc deceptus sū q̄ vent⁹
hic me semp infrigidat a intem
peratū me reddit. Id circō illi dico
q̄ si in me sufflare vltērius presū
mat ipm suffocabo. Cui creator
male dicis aer ventus itaq̄ si te in
frigidat a verberat tū te purgatū
et temperatū reddit. Si ergo vent⁹
in te nō flaret. infirmus a tediosus
a corruptus existeres. a omnibus
odiosus. Quapropter eū diligere
debes q̄ in p̄fectione a rectitudine
te cōseruat. Aer at a vento sedatus
ait. **C**orrectores amare de

uenus a portare. Ita quilibet correptores audiat a diligit propter quod via equitatis illi demonstrant. Infirmus enim qui odit a medico amarum potione recipere non potest curari a sic non liberabitur. Et qui odit correctorem non dirigetur. Tunc vero odit medicum homo qui correctorem suum odit a non sustinet verum quod ait. Crisostomus incurrit odium qui arguit criminosos. Et Seneca Qui arguit inquam ipse sibi maculam querit. Tales enim non sunt sapientes imo stulti facti sunt put dicit eccles. Qui amat corripere sapiens est stultus autem si corripit irascitur. Ergo corripe sapientem a diligit te proverbiorum. Legitur in vita ambrosii quod cum theodosius imperator quosdam ciues sine iudicio a deliberatione punisset. Ambrosius archiepiscopus mediolanensis ab ecclesia expulit eum licet esset catholicus imperator. Cumque imperator hoc audiret ait nam et david adulterium commisit a homicidium. Et ad hoc ambrosius. Si secutus es errantem sequere a penitentem. Imperator autem hoc audies compunctus penitentiam egit et ait Inueni hominem verum veritatis ambrosium episcopum. Et statuit ut nullus homo iudicaretur ad mortem ante quadraginta dies ut sedata ira melius mente serenata equitas videretur in iudicando.

De litore a mari dialogus octauus.

secundum Contra obstinatos
Mare secundum prophetam est

mundi amplexus fons imbrum a specium fluminum. Quia sicut dicitur ecclesiastici primo omnia flumina intrant mare a mare non redundat a ad locum unde exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant hoc mare magnum et spaciosum est ut dicitur psalmi ciiij. unde per suam magnificentiam ad litus perrexit dicens. **M**iror quod plurimum de tua duritia. Tu semper mihi contradicis et contrarius exististi propter te terram inuadere non possum peto ut remouearis de loco tuo ut terram suppeditare valeam. **A**lio quin preliari tecum non desinam. **C**ui litus. male dicis frater **C**onditor omnium rerum sic me collocauit et ego propter obedientiam suam magnam sustineo laborem te infrenando. **T**u multotiens audacter super me ascendis et me quod plurimum aggrauas. **E**go te vero patienter propter deum porto. **I**deo non contra me verbosari poteris quia locum non mutabo. **M**are autem audiens furibundius respondit. **S**i tu sustinere poteris sustine quia te nunquam in pace dimittam sed pro viribus te verberabo. **L**itus vero patienter collum subiungo posuit dicens. **B**onos conuenit pugnare et inquam castigare. **S**ic enim prelati et quilibet rector pugnare debet a viriliter agere ut mali preualere non possint. **T**amen dicit Gregorius Sicut mare semper rebellat litori quo tenetur a coarctatur sic in religione quidam semper rebellant prelati qui eos coarctare non possunt. **S**ed boni pastores ti

mere non debent imina s prauorū
imo velut vigil pastor qui contra
bestias oues custodire solet. Ita a
boni rectores sup gregem suū sol
liciti esse debent. Deo dicit isidorus.
Pravi pastores nō habent curam
de ouibus. Sed sicut legitur in euā
gelio de mercenarijs vident lupū
venientē a fugiūt. Tūc enim fugi
unt qn̄ potentib⁹ taent a malis re
sistere metuūt. Ergo nos cōfortat
Hieronimus dicēs. Deo enī place
re curemus iminas hoim penitus n̄
timeamus. Refert petrus mandu
cator qdū philippus rex macedo
nū insisteret a obfideret athenas
dixit eis. Date mihi decē oratores
quos ex vobis eligam a cōfedera
tus recedam. Rūdit demostenes pe
ritissimus orator. lupi dixerūt pa
storibus. tota causa discordie iter
nos a vos sūt canes. Sed date no
bis canes a erim⁹ amici. quod cū
fecissent lupi in gregē ad libitum
deseruerūt. Ex quo patz qd magnū
periculū est qn̄ canes. id est predi
catores a rectores gregem deserūt
vel latrare negligūt. Sic enī man
suetudo in homine est laudabilis
et ira vituperabilis. sic econ trario
in cane. māfuetus autē canis bon⁹
non ē quia feritas canis laudatur
in cane. sic etiā feritas di secreta lau
datur in rectore.

De igne et aqua dialogus nouus.

ignis pro malo non reddenda
Ignis est leuis. pu

rus. Vitilis. mobilis. lucidus. a ca
lidus. et qd est tam preciosus in se
sublimari cepit dicens. Ego in ter
ra omnibus preualeo a cūcta con
fumo sed si in aquis preualerē su
perlatus oibus existerem pro tan
to ad se clamauit aquā dicens. So
ror carissima elementū dei es tu ve
lut ego. Quapropter si tibi cōmo
ratus fuero a tecū cōnexus non so
lūm magnus sed magnificentior
et excellentior apparebo. Vnde ob
secro te pmitte me tecū morari et
in te gloriari. Aqua vero simulaē
se ingeniose cepit dicēs. desiderio
desideraui hoc pasca tecū māduca
re. Accede ad me secure a te pro vi
tib⁹ meliorabo. Ignis quoqz hoc
audiēs iocūdari cepit a amabili
ter ad aquā intrauit. Aqua vero
dum ignem in se haberet assisten
tibus sibi dixit. Iste inimicus a cō
trarius est generis mei. hic me se
pe consumpsit a ad nihilū redegit
modo me vindicare possum a ipm
extinguere si volo. Sed iuxta verbū
apl̄i nolo reddere malū pro malo
ne seculū priuetur tanto bono. Tū
volo ipm aliquantulū humiliare
Et hec dicēs parū collegit se et in
ignē mingere cepit. Et ob hoc de
poscere aquā ignis cepit ne ipsum
extingueret. Aqua vero miserta est
ei. nec eū ex toto extinxit sed ad ter
rā ipsum deduxit dicens. Deo da
mus dulcē sonū reddendo p ma
lo bonū. Sed multi hodie per con
trariū reddunt pro bono malum
cum volunt vindictam assumere
nolētes offensas dimittere. Prop
ter quod dicit hieronimus. Quo

deus donauit in christo peccata nostra
 sic et nos dimittamus his qui in no-
 bis peccant. et dei imitatio iniuria
 nobis factam frangit et reuocat. Si-
 cut legitur in hystorijs alexan-
 dri quod cum quidam eum grauiter offen-
 dit et nolebat ei dimittere. Aristo-
 teles autem hoc cognoscens prexit ad
 eum et ait uolo domine quod hodie sis vi-
 ctoriosus ultra quam fuisti. Quo respon-
 dete ait. bene uolo. Cui ille. Tu rex
 superasti omnia regna mundi. Sed ho-
 die tu superatus es. Quia si te permit-
 tis superari victus es. Si tu quoque
 uicis temetipsum uictoriosus eris.
 quod qui semetipsum uincit contra omnia
 fortis est ut dicit phisus. Ad hec uer-
 ba uindictam remisit alexander et
 placatus est. Propter quod dicitur
 prouerbio. xvi. Melius est patiens
 viro forti et qui dominatur animo suo
 expugnatore urbium.

De aqua et igne dialogus decimus.

noni stant cum dicitur

Aqua ad se clama-
 uit igne dicens quare frater
 contrarij semp sumus et inimici
 Bonum est preceptum domini custodire
 quo dicit. diliges proximum tuum sicut
 teipsum Mat. xxij. Quia plenitu-
 do legis est dilectio ut dicit ap-
 tolos ad romanos. xij. Cui ignis. placet
 quod dicitis quod dilectio proximi ma-
 lum non operatur ut idem dicit eodem
 capitulo. Propter hoc eam et ma-
 lionem simul faciamus. Cum simul
 manerent nunquam pacem in simul ha-
 bebant. propter quod ignis aquam

sepe calefaciebat et ad nihilum re-
 digebat. aqua uero sepe ignem extin-
 guebat unde lites et contentiones
 inter eos non desinebant. Quia de
 causa ab inuicem sunt diuisi dicen-
 tes. **N**ullus debet se binare cum
 contrario neque stare. Ita nec bonus
 sociare se debet nec habitare cum
 malo et peruerso qui est suus con-
 trarius quia leuiter perdit iustici-
 am et famam suam et omnem ope-
 rationem bonam propter societa-
 tem peruersam. Unde quidam phi-
 losophus. Eligas ergo bonos et
 humiles cum quibus uiuas et bo-
 nus eris. Dicit psalmus. xvij. Cum
 sancto sanctus eris et cum peruer-
 so peruerteris. Apostolus hoc esse
 periculum considerans vitam cum
 malis ducere. scribebat prima ad
 thessal. iij. denunciamus autem uo-
 bis fratres in nomine domini nostri
 iesu christi ut subtrahatis uos ab
 omni fratre ambulante inordina-
 te. Quia dicit isidorus. Periculum
 est vitam cum malis ducere perni-
 ciosum est his qui prauae uolunta-
 tis sunt sociari. Unde celum cum a-
 qua sua quam in terram emittit ablu-
 ens rindit portitori carbones cum hos-
 pitatus fuisset et cum eo. frater non pos-
 sumus conuenire simul. quicquid est
 quod abluere potero pro idem una ho-
 ra poteris demigrando maculare. Sic
 etiam totum quod sapiens uel bonus
 adquirit multo tempore stultus uel
 malus una hora destruit.

De fluuio et mari dialogus undecimus.

*qui uult gustare uel uide-
 re aquam amaram sustinere*

Fluuius est scdm
philosophū cursus indefi-
ciens. refectio solis. a irrigatio ter-
re. Qui processit ad mare dicens. Re-
cte vocaberis mare. i. amarus quia
in amaritudine semp viuis. Nōne
est magna amaritudo a ingrati-
tudo tua cum continue de dulcedine
mea bibis et tu semp amaritudi-
nem in me largiris. Mare respōdit
Argentum et aurū non est meū.
Quod autem habeo hoc do tibi de
interioribus corporis mei amplifi-
ce tribuo tibi tanq̄ ad amicum si
delem. Idcirco pacifice sustinere de-
bes amaritudinem meam quia si
bene p̄spexeris inde deriuatur dul-
cedo maxima et ineffabilis boni-
tas tua. Hoc audiens fluuius tut̄
pacificatus est dicens. **A**mara
delet portare qui dulce vult gusta-
re. Ita quēlibet oportet amaritudi-
nem tribulationū portare. si dulce-
dinem sup̄norum cupit gustare.
Quia dicit gregorius. Tribulatio
est porta regni celorum. Vnde in
psal. cxvij. Hec porta dñi iusti in-
trabunt p̄ eam. Sicut dicit actū.
xiiij. Per multas tribulacōes oportet
nos intrare in regnū dei. Sed q̄-
dam sunt similes simie q̄ ascendens
in arbore a inueniens nucis ama-
ritudinem in cortice fructus proie-
cit. Et ideo nō gustauit de dulcedi-
ne nucis. Sic multi insipientes tri-
bulationes proiciūt cū eius ama-
ritudinem sentiūt. a ideo nō gusta-
būt de dulcedine premij vite eter-
ne. que dulcedo dabitur his q̄ tri-
bulationes patiēter sustinēt. Pro

ut quidam abbas excecatus dice-
bat. Gratiar ago deo meo qui v̄m
dicauit me de inimicis meis. q̄ tot
mala mihi facere solebant p̄ istos
duos proditores et raptōres scilicet
quos oculos destruxit. Alius q̄-
dam religiosus cum amisisset ocu-
lum cepit gaudere. Cūq̄ alij vole-
rent quesuit ab eis pro quo oculo
tristabimini. Et responderūt pro
amisso. Quib⁹ ille. Qui haberet du-
o d illo q̄ remanet dolere deberet. Vñ
+ b os inimicos nō pro qui perit sed p̄
e hieronimus ad quendā. Nō dole-
as si non habes quod musca a ser-
pentes habent. Quosdā philoso-
phos vidimus vt melius interi⁹
cogitacōes clauderent sibi oculos
eruisse.

De monte ⁊ valle dialogus. xij.

fronius leuantia obdite dominis

Vallis quidam in
imo iacebat habens supra
se montē excelsum que a iugo sub-
iectionis deuicta impatienter extra
montem verbosari cepit dicens Im-
pie a nephande quare me tamdiu
grauare nō desinis. Cessa nephā-
de a tanto grauamine. muta locū
tuū quia satis me sup̄editasti. Ali-
oquin me de te vidicabo. Cui mōs
Is quod dicit fieri nō potest q̄mā
creator ab initio me erexit te vero
in imo collocauit. Ergo porta pati-
enter vsq̄ ad diem nouissimū in q̄
mōtes a colles humiliabūtur vt
dicitur esaiē. xl. Vallis autē p̄pter

hec verba magis animata cū arboribus et herbis cōtra montē preliari cepit qui cū sagittis a iaculis ipsum vulnerabant. Mons autem hoc intuens furibundus effectus est dicens de ope tuo te iudico serue nequā quia contra dñm tuum certamen assumere non es verita. Et hec dicens de se magnū saxū proiecit a ora vallis obserauit eamq; totam collisit. Vallis autē humiliata a verberibus dixit. **S**erui debent dominis obedire a nō contraire. Sic enim multi impatientes agunt contra superiores. vnde sunt sub iugo retinendi. Quia dicitur ecclesiast. xxxij. Cibaria a virga et onus azimo panis a disciplina seruo. Operatur ī disciplina a querit requiescere. Laxa illi manus a querit libertatem. Seruo maliuolo tortura a cōpedes. Mitte illū in operationem ne vacet. In opa constitue illum sic enim condecet illi. Quidā dñs habebat seruū proteruū et cōtumacem. qui dum vacabat cōtra dñm verbo resistebat. dñs autem ipsū fortiter verberauit subtrahēs delicata a eum laborib⁹ submisit. Qui fessus a laboribus se correxit et lingue frenū posuit. Vnde puerbio. xxxij. Qui delicate a pueritia nutrit seruū suū postea illū sentiet cōtumacem.

**De gemis ⁊ lapidib⁹
 p̄ciosis dialogus. xij**
 qui sunt vniuersi delect ad dñm loq̄
 n. c. 12.

Gemme omnes pre

cioso simul cōuenerūt dicentes Sumus cariiores sup oīa hominibus. Sed si ad libitum hominū cōparemur erimus abiecte. Ob hoc in remotioribus locis latitemus vt nō inueniamur absq; magno labore et expensis. Hoc est enī q; a possessoribus suis care retinetur a nō si ne magno precio cōparatur ppter quod non omnibus ostēdemur dicentes. **Q**ui volunt preciosa captare non immerito se debent fatigare. Sic et seruus christi si cupit p̄ciosas virtutes apprehendere debet laboribus a virtutibus insudare vt pro viribus ociosus non maneat. Quia ociositas inimica est anime. Vnde in vitispatrū monachū operantem vnus demon tentat ociosū mille. **I**dem dicit hieronim⁹. Semper aliquid boni facito vt diabolus semp te inueniat occupatū. **H**omo occupatus est velut castre bene clausum cui inimicus nocere nō potest. Vnde Augustinus. Nō facile capitur a tētatore qui bono vacat exercitio. Debent enī parentes filios icita re minores ad laborem ne p̄ pigrūtam in paupertate deficiant. Vnde quidam sapiens rusticus plantauit vineam. qui cū moreretur dixit filiis suis se abscondisse thesaurū in vinea: locum at vbi esset nō assignauit. Mortuo patre ceperūt fodere vineā vt inuenirent thesaurū. Vnde factū est vt vinea fertilis efficeretur a redderet largissimū fructū. **H**ec vidētes filij ceperūt et viderūt q; pater ppter hoc dixerat thesaurū esse absconditum in vinea vt studiosius excole

rent vineam et laborarent rem o
to tempore. Quidam philosophus
docuit filium dicens. Vide fili ne for
mica sit te sapientior quam congregat
in estate tanto et tam sollicito labo
re unde vivat in hieme ne sit gal
lus te vigilantior aut fortior qui
matutinas horas observat ita dili
genter a se verterando alios ad ca
tus nocturnos excitat. Et quis ita
fortis est quam uxores plurimas castas
habeat et subditas sibi faciat et tu
dicas quod non potes tantum vinam sub
dere tibi.

De Smaragdo et anu lo dialogus viij.

Somni de honorarum de sanctorum virtutibus

Smaragdus est gem
ma dicitur bruto cui nihil viri
dus comparatur. Nam herbas vi
rentes frondesque solo eius intuitu
apparere facit implet oculos et non
satiatur ut dicit papias. Quidam au
tem anulus aureus quendam pre
ciosum smaragdum gestabat pro
pter quod omnes auide eum intue
bantur. Quadam autem vice igra
te locutus est anulus dicens. Jaz
diu in statione mea moratus es:
nec unquam mihi precium dedisti. unde
solue precium mansionis mee et re
cede aut te spoliatum expellam. Cui
smaragdus. Si tecum moratus sum
per me semper honoratus exististi
ac in digito regis bauiulatus. Et si
expellere me vis me modo vende et
de precio valoris mei solue statio
nem tuam quia non deficiet mihi
manus. Anulus autem cum de do

mo sua expelleret cum ac fite ipso
maneret abiectus et nihil reputa
tus fuit ab omnibus et ad extreme
liquefactus dixit. Qui cum preci
oso sedit fit abiectus si preciosus
recedit. Sic enim servus christi est
venerandus donec in se retinet pre
ciosas virtutes si autem abicit fit
abijciendus. Sed sicut dicit sene
ca. Bonus vir si bonus est suis ac
tibus probatur et sic probatus re
pertus est. Quodam tempore cum alex
ander magnus diceret se esse domi
natorem orbis respondit ei dyoge
nes philosophus. Nequaquam es dominus si ser
uorum meorum servus superbia est
enim domina tua et ancilla mea. Te eni
m ducit ego autem eam supeditavi.
Carnalis concupiscentia gula et ira
sunt domine tue et ancille mee quae te du
cunt et tibi dominantur ego autem
eas supeditavi et vici. Et idcirco tu es
servorum meorum servus. Et cum
servi alexandri vellent in ipsum ir
ruere ait alexander. Videte ne eu
tangatis quia vere bonus est et ve
ritatem dicit. Unde Gregorius. Ho
mo magne dignitatis est si reperit
se modo quo debet sine vicijis signum
magne virilitatis est.

De saphiro et aurifi ce dialogus xv.

vita Claustralium laudabilium

Saphirus dicitur is
idorus ethimolo xv. similis
est sereno celo quae percussus radijs so
lis ardentem emittit fulgorem. Quidam
autem aurifex hunc saphirum preciosum
in diademate imperatoris collo care
re disponebat. Quod intuens sa

phirus ait Magister bone noli me
includere q̄ liter sum a iuuenis a
secularis. Idcirco nolo a seculo su
pari sed cupio gaudere a p totum
mundum spaciari. Cui aurifex. In
clusio tua erit sanctitas tua quoni
am te collocabo in tuto loco vbi si
ne pauore de cetero viuas. Confi
dero enī preciositatem a valorem
tuū et timeo q̄ si p mundū vaga
tus fueris perditus eris. Quia dici
tur prima Johā. v. Totus mūdus
in maligno positus ē. Tot sunt pi
cula huius mūdi q̄ nec cor illa co
gitare potest. nec lingua exprime
re. Vnde Gregorius. Semp timere
delemus q̄ in piculo semp sum⁹
ppter huiusmodi fili carissime te
dimittere nolo nec p munduz va
gari relinquere sed in salua custo
dia custodire. Et hoc dicens saphi
rum i seruo a diademate magister
inclusit vbi perpetue gloriabatur
dicens. Est in tuto loco stare meli
us q̄ euagare. Sic enī tutū est vito
religioso i claustro a cella sua ma
nere. Quia dicitur in vitispatrum.
Vade in cella: foris autem nō mis
bella. Et vt dicit hieronimus. Qui
christuz desiderat nihil aliud q̄rat
in secularibus sed sit ei cella p pa
radiso variarum scripturarum. di
scurrere pena: his vtatur delicijs.
harum fruaturā plexibus. Abbas
euagrius dixit ad quendam in vi
tispatrum sibi dicentem. Non pos
sum ieiunare nec laborare nec isie
mis seruire. vade māduca bite et
dormi tantum de cella tua non exe
as. Quia perseuerantia celle ducit
monachum ad ordinem a sic pau

latim reuersus est ad opus filium
perfectionis.

De topasio precioso dialogus. xvi.

Topasius dicit pa
pias est gēma que oim la
pidū in se habet colores isidorus
ethi. libro. xvi. dicit q̄ est gemma
quedam ex virenti genere omniq̄
colore splendens inuenta primuz
in arabie insula que dicitur topa
si vnde topasius dicitur est ab illa
insula. Quidam autem topasi⁹ de
arabia ductus est romā a in eccle
sia beati petri sup crucem colloca
tus est et consecratus in quo loco
ab omnibus auide videbatur. Dic
a psuasionē in ima dicit⁹ ait. Quid
est semper in ecclesia manere a nū
q̄ recedere nec aliquid de mundo
sentire. volo enim ad seculum redi
re vt aliquantulum cum seculari
bus recreari possim cum seculo a
regnare cum christo. Cuiq̄ ad se
culum reuersus fuisset ac de sacro
sancta ecclesia recederet ab illi atq̄
et concupiscentijs mundi captus
exposuit se omnibus flagitijs. ad
extremū autem a barbaris capt⁹
a ab ipsis incognitis collisus est
et dispersus ita q̄ nunquam com
paruit. Tandem confractus ait.
Qui de loco sacro pergit iustum
est si se dispergit. Ergo caueant re
ligiosi ad seculum redire nē firmi
liter pereant. Concupiscentie

eni sunt naufragia religiosorum
Et ideo dicit augustinus. Sicut di-
lectio dei est omnium virtutum fons
ita dilectio mundi est fons omnium
vicioꝝ. vnde qui vult deũ possidere
mũdo renunciet vt sit illi deus bta
possessio dicit bernardus. pfectus
seruus xpi nihil halet nisi xpm a
si aliquid preter xpm halet perfe-
ctus non est. vnde idem. Qui spua
libus bonis sunt dotati terrenis
negocijs nõ debent implicari. Legi-
tur in vitaspatorum q quidam fra-
ter interrogauit senẽ dicens Quid
faciam quia cogitatio mea non di-
mittit me nec vna hora sedere i cel-
la mea. Et dicit ei senex fili reuer-
te et sede in cella tua et labora ma-
nibus tuis a ora deum incessanter
et iacta cogitatuũ tuũ in domino. et
ne te quis seducat exire. Et dicebat
Quidam secularis erat adolescens
hahens patrem et desiderabat fie-
ri monachus. Et dum multuz sup-
plicaret patri suo vt dimitteret eũ
couerti non adquiescebat postmo-
dum autẽ rogatus a fidelibus ami-
cis vix adquieuit. Et egressus fra-
ter ille adolescens introiuit mona-
steriũ et factus monachus cepit
omne opus monasterij pfecte per-
ficere et ieiunare quotidie. Cepit
etiam et biuanas abstinere simi-
liter autem semel in ebdomada re-
ficere. Videbat eum abbas suus a
mirabatur et benedicebat dñm in
abstinentia a labore ipsius. Con-
tigit autẽ post aliquod tempꝰ ce-
pit frater supplicare abbati suo di-
cens. Rogo te abba vt dimittas
me et vadã in heremũ. Dicit ei ab-

bas. **F**ili noli hoc cogitare. Nõ enĩ
potes sufferre tale te labore pro-
pter tentationes diaboli et versũ-
tias eius. Et si contigerit tibi tenta-
tio non inuenies ibi qui te console-
tur a turbacõne inimici que tibi il-
lata fuerit. Ille autem cepit ampli-
us rogare vt eum permitteret abi-
re. Videns autem abbas eius q̃a
eum retinere non poteat facta ora-
tione dimisit eum. Postmodum
dicit abbati suo. Rogo te abba vt
concedas mihi qui ostendat iter
quo modo ego pergere debeam. Et
ordinauit euz eo duos monachos
monasterij et abierunt cum eo.
Ambulantibusq; eis per heremuz
vnam diem a alteram defecerunt
pre estu a proijcientes se in terrã
iacebant. Et soporati modice som-
no ecce aquila venit percutiensq;
eos alis suis processit procul a se-
dit in terra. Et euigilantes aquilã
viderunt. Et dixerunt ei. Ecce ange-
lus tuus a sequere eum. Et surgens
valedicensq; fratribus sequebat
eam a venit vsq; vbi stabat aqui-
la ipsa. Que mox surgens volauit
vsq; ad vnũ stadium a iterum se-
dit. Similiter sequebatur eum fra-
ter ille. Et iteruz volauit a sedit nõ
longe. Factum est vero hoc per ho-
ras tres. Postmodum autem dũ
sequitur eam diuertit ipsa aquila
in dexteram partem sequentis se a
non comparuit. Frater vero ille ni-
hilominus sequebatur eam. **E**t
respiciens vidit tres arbores pal-
marum a fontem aque a speluncã
a dixit. Ecce locus quem mihi pa-
rarat dñs. Et ingressus sedit i ea su-

mens cibum dactylorum a de fonte aque bibens. Et fecit ibidem annos sex neminem videns. Et ecce vna die venit ad eum diabolus in similitudine cuiusdam abbatis senioris habens vultum terribilem. Videns autem eum frater ille timuit et procidens in orationem surrexit. Et dicit ei diabolus Oremus iterum frater. Et surgentes diabolus dixit. Quantum temporis habes hic. Et respondit habeo sex annos. Dicit ei demon. Ecce te vicinum habui et non potui cognoscere nisi ante dies quatuor quia hic habitares et ego non longe habeo a te monasterium. et ecce anni sunt sex. quod de monasterio non exiui nisi hodie quia cognoui quod hic in vicino habitares. Et cogitavi mecum cum dicens. vadam ad hominem dei istum et cum eo conferam quod potest prodesse saluti anime mee. Et hoc dico frater quod nihil proficimus sedentes in cellis istis. quod corpus et sanguinem christi non percipimus et timeo ne efficiamur exteri ab eo si nos ab hoc misterio elongauerimus. Sed dico tibi frater. Ecce hic tribus milibus est monasterium habens presbyterum. Eamus ergo dominica die aut post duas hebdomadas et accipiamus corpus et sanguinem christi et reuertamur ad cellas nostras. placuit fratri illi suasio diabolica. Et veniente die dominica ecce diabolus venit et dicit ei veniamus quia hora est. Et exeuntes perreperunt ad predictum monasterium ubi presbyter ille erat. Et ingressi in ecclesiam miserunt se in orationem. Et exurgens ab oratione frater il-

le respiciens non inuenit qui adducerat eum ibi et dixit ubi putas perrexit. nam ad commune necessarium ambulauit. Et cum diu sustineret non venit postmodum autem exiens foras requirebat eum. Et cum non reperisset dixit ad fratres loci illius interrogans eos. ubi est abbas ille senex qui mecum ingressus est in ecclesiam. Et dicunt ei nos neminem vidimus alium nisi te tantum. Tunc cognouit frater ille quia demon fuisset et dixit vide cur qua argutia diabolus eiecit me de cella mea. sed tamen non me penitet quia ad opus bonum veni percipio corpus et sanguinem christi et sic reuertar in cellam meam. Et post missas volentem reuerti tenuit eum abbas monasterii ipsius dicens. nisi refeceris non dimittam te. Et cum percipisset cibum et regredi vellet in cellam suam ecce iterum diabolus venit in similitudine cuiusdam iuuenis secularis et cepit eum respicere a summo capitis usque ad pedes et dicere ipse est iste. non est hic. Et cepit eum considerare. Et dixit ei frater. Quomodo sic respicis. At ille ait puto me cognoscis. Tamen post tantum tempus quomodo me habes cognoscere. Ego vicinus patris tui filius illius. Quomodo non est dictus pater tuus sic et mater tua tale nomen non habuit. tu et sic non vocaris et mancipia illa et illa sic non sunt dicta. Mater vero et soror tua ante tres annos mortue sunt. Patrem autem tuum modo defunctus est et te fecit heredem dicens. Cui habeo dimittere substantiam meam. nisi

Filio meo viro sancto qui reliquit
seculum et abiit post deum. Ipsi di-
mitto omnia bona mea. Modo autem
qui timet dominum et scit ubi est dicta
ut veniens distrahat et erogat ea
pauperibus pro anima mea et sua. Et
prexerunt multi requirentes te et mi-
nime inuenerunt. Ego autem veniens
ex occasione propter quoddam opus
hic cognoui te esse. Unde non faci-
as moras sed veni et vende omnia
et fac secundum voluntatem patris tui.
Respondens frater ille dixit non ne-
cesse habeo reuerti ad seculum. Dicit
ei diabolus. Si non veneris et deperi-
erit substantia illa in conspectu dei tu-
erunde reddes rationem. Quid enim
mali tibi dico ut venias et eroges
pauperibus et egemis quod bonus
dispensator. ut non a meretricibus
male viuentibus extricetur quod
pauperibus dimissum est. Aut quod
onerosum est ut venias et facias
elemosinas secundum voluntatem pa-
tris tui pro anima eius et reuerta-
ris in cellam tuam. Quid multa. Sua-
dens fratrem deposuit in seculum
et veniens cum eo usque ad ciuitatem
reliquit eum. Voluit autem frater
ille ingredi in domum patris tanquam
iam defuncto eo et ecce ipse pater eius
vixit egrediebatur. Et videns non
cognouit eum. Et ad eum ait. Quis
es tu. Ipse vero turbatus nihil po-
terat respondere. Et cepit eum itera-
tis verbis pater eius interrogare
unde esset. Tunc confusus dixit ei.
Ego sum filius tuus. Et ait illi. Ut
quid reuersus es. Qui erutescens
dicere quod verum erat. dixit. Ca-
ritas tua me fecit reuerti quod deside-

rabam te. Et mansit ibi. Et post aliquan-
tum tempus incurrit fornicationem
et multis supplicijs afflictus a pre-
silio infelix ille non egit penitentiam
sed remansit in seculo. Ideoque dico
fratres quia monachus nunquam de-
bet quis suafusus ab aliquo egredi
de cella sua.

De carbunculo et spe- culo dialogus. xvij

*Pennis male se non conuincit
sed Catholici. L. 1. c. 1.*

Carbunculus dicit
bricio quidam lapis est precio-
sus sic dicitur eo quod sit ignitus ut car-
bo cuius fulgor nec nocte vincitur
lucet enim in tenebris adeo ut flama
ad oculos vibret. Ad hunc
accessit quoddam speculum vitre-
um dicens frater inter splendidas
et preciosas gemmas splendidus
et lucidus es: ego quoque etiam clare
resplendo. Ita quod clare in me cuncta
prospiciuntur. Si ergo inuicem bi-
nati fuerimus magis excellentiores
et appreciati erimus in septuplo.
Cui carbunculus. Et quod dicitis con-
ferre nolo propter quod confide-
o quod ex debilitate materie creatus
es scilicet de vitro: ego quoque de natu-
ra preciosarum gemmarum. Idcirco
non est conueniens. Quomodo
dicit isidorus. Similis enim esse fi-
lius matri solet ergo quia non es
tu similis mei recede et adiecit.
Nunquam nobilis cum vili ori-
descedat nec cum eo contendat. Sicut

enī christianus q̄ est de nobiliori
genere. s. de xp̄o. q̄ a xp̄o dicit xp̄ia
nus nō debet attendere nec audire
diaboli quia ē vilior oībus. Vñ
in libro clemētis. q̄ diaboli volun
tatis eius se sponte subdiderit pacē
erga deū a hoīem non hatebit. Et
Augustinus. Nō potest diabolus
decipere nisi quis voluerit ei pretere
sue volūtatis assensū ppter quod
dicit hieronim⁹. Potestas quidem
diaboli nō timetur nec timeri de
bet q̄ timor illius atq̄ iactātia se
p̄ in tua volūtate est. Nō enī potest
caro facere nisi quod voluerit ani
mus. Legitur in vitis patrum q̄ q̄
dam heremita ductus ē ab āgelo
ad quendā locū vbi erat congrega
tio sanctorū monachorū. Et vidit
confinia plena ac loca circūstātia
māxima multitudine demonū vo
lantiū ad modū muscarū. Venien
tes at̄ ad quandā ciuitatē vbi fie
bat maḡū forū. vt vidit ibi vnū
solū demonū satis ociosū stantē
sup̄ portas. Ita it̄ q̄reret vnde hoc
esset. R̄spondit angel⁹ dñi q̄ in ciui
tate oēs quod volēt at̄ faciebant
ad voluntatē diaboli et pro tanto
ibi vn⁹ demō sufficiebat. In abba
tia oēs erant sibi rebelles et p̄
multos eos impugnabat.

De achate ⁊ ceraste dialogus. viii.

Non Consecranda sunt in malo.

Achates dicit pa
pias gēma est que habet
arcillos nigros a albos a varios

Brito at̄ et isidorus ethi. xvi. dicūt
q̄ ē gēma primū repta in sicilia
iuxta flumen eiusdem noīs postea
pluribus in terris vt hugucio dicit
q̄ reddit homiēm graciosū. Cera
stes serpens ē sic dicit dicit isido
rus ethi. xii. eo q̄ octo cornua ī ca
pite hateat ad modū arietis hu
ius cornu mensis diuini appositū
prodit venenū. Et his cornib⁹ ma
nubria cultellorū fiunt. q̄ cultelli ī
peratorib⁹ an̄ oēm cibū ponebant
vt illa sudore manifestarent si q̄s
cibus fuisset appositus veneno in
fectus. Hic cū esset oībus odiosus
a a cūctis deuitatus processit ad a
chatem dicens. o gēma p̄ciosa des
cēde ad me a colloca te inter cornua
mea quomā egregie te bauilabo
ppter q̄d habes virtutē portitorū
tuū reddē graciosū. Insup̄ tibi pro
mitto q̄ si me graciosū reddide
ris magnates inferiores a innocē
tes spoliabo. a de preda medietatē
tibi cōcedā. Cui achates. Id quod
dicas mihi nō placet q̄ dicit apl̄s
non solū faciētes sed etiā cōsentie
tes digni sunt perpetua morte. Et
vulgariter dicitur. Tantū valet
qui tenet p̄ eōdē quantū q̄ exoriat
Idcirco recēde a me q̄mā societas
tua me nō decet. Et hec dicens pro
cessit et ait. Nos delemus cōtra
ire malo a non cōsentire. Hoc enī
faciebat dauid psal. c. cū dicebat
facientes preuaticationes o diui si
ue esset pater meus siue mater si
ue soror siue frater. Id est si erat
amicus siue episcopus siue presbi
ter siue ostitutus in aliqua digni
tate q̄ puertebat vias suas. Sic eū

fugiebam vt penitus nō facerem eius memoriā. Vñ in policato libro. ix. fert beātū hieronimū tres a mēsa clericos exeliffisse q̄ ipsos incōpositos vidit. dicēs honesto a graui viro in eius cōsortio aliquē incōpositū inueniri turpe ē et non deēt.

De auro et plumbo **dialogus. xix.**

Contra Verbisur. per Cestadum

Ad aurū plumbū animatū processit dicens. Quare sup̄bis cōtra me. enōne ego de materia metalloꝝ sū sicut a tu. Quia de causa me spernis a nō vis vt sim in mūdo appreciatū vt tū. Accede ad me a p̄ba te meū in ignea videbis virtutē q̄ in me manet. Cui aurū. Scio frater q̄ metallum sis sicut sum ego. Creator ita te creauit sicut a me a sic maneo. Nō enī tibi iniuriā facio. Tolle q̄ tuū est a vade a noli meū cōtendere q̄ in oibus p̄batū nos oportet. Iuxta verbū aplī p̄ma ad thessa. v. omnia at̄ probate. quod bonū ē tenete. Accede ad ignē a pugna meū a tūc apparebit virtus tua a victoria. Cūq̄ in igne simul cōuenirent plumbū liquefactum est a euauit. Aurum vero purificatum exijt dicēs. Sunt sine virtute verba vana a sup̄ba. Sic enī nōnulli sup̄bi vani a elati putant in se habere virtutes quas nō habent. Et ideo si tentantur ad nihilū rediguntur veluti plumbū in igne. Ergo si vis preciosus esse ante oculos dñi

stude in oculis tuis vilior appare. Quapropter dicit isidorus Esto puulus in oculis tuis vt sis magnus in oculis dñi. Tāto eris āte deū preciosior quanto fueris ante oculos tuos despectior. Quia qui si bñp̄si vitis est. apud deū magn⁹ est. Et vt dicit gregorius. Quāto corā oculis tuis eris gloriosior. tāto corā deo a angelis eius eris vilior. Quedā dñā fuit rome tante humilitatis a reuerentie q̄ ad altare indignā se reputabat videre. Vñ accidit q̄ cū semel cōmūnio fieret in populo ipsa p̄ mimā humilitatem a reuerentiā ad recipiendum non accedebat. Vnde diuino miraculo factū est vt p̄ columbam accipientē hostiā de altari vidēte populo cōmunicata fuit.

De auro et argento **dialogus viceſimus.**

Ecce hūmilitate. nem̄ debet se alteri comparare

Aurum ad argentum processit a ait. Gaude fē quomā inter metalla principatū tenem⁹. Idcirco si cōnexa simul fuerimus magis sublimiora erimus. Ad hoc argentū responfū dedit dicens. Id quod dicis frater caritati ue dicis. tū cōfidero q̄ rubeū habes colorem egoq̄ albū. nec non cogito q̄ magni precij a valoris es tu. Quapropter ego puto q̄ sicut diuisa a contraria sumus in colore a precio: sic erimus in uoluntate. Vnde melius est non incipere q̄ ab incēpto nos retrahere. Et adiunxit

Quinquā nos equiparemus cū
 magnatibus nec stemus Quia di
 citur eccle. xij. pondus sup se tollit
 qui honestiori se cōiūgit. Vnde eti
 am dicitur ibidem. Dicitur te ne fu
 eris socius. Propter quod dicit
 philosophus vbi p aup cōtra di
 uitem inimicari cepit perit. Prout
 refert esopus q capra ouis et azi
 na fedus et societatem simul cū le
 one fecerūt vt irent venatum pari
 forma. Et simul omnes ceperūt cer
 uū. In diuisione vero dixit leo. Ego
 ero heres p me partis nam p mus
 honor est mihi. Et primarorū defen
 dit mihi partem secūda. Et maior
 labor dat mihi tertiam. Et quar
 ta pars nisi mea sit initium fedus
 rumpam. Et hoc dicens cepit terrā
 pcutere cauda et fremere dentib⁹
 Timentes autem omnes dimise
 rūt ceruū totum leoni. Vnde patet
 q debz sibi homo precauere ne sta
 tuat societatem cum potentiorib⁹
 se quia semp habebit peiores par
 tem vt cōmum prouerbio dicitur
 Cersa cum dñis non consulo mā
 dere seruis Tollūt matura s dimit
 tunt tibi dura. Et ideo dicit esopus
 Presens pagina vult ne fragilis
 societur forti. Nam fragili potens
 nesciet esse fidus.

De argento et ferro dialogus. xxi.

Argentū quadam
 vice improuide ac indiscre
 te ad ferrum locutum est dicens.

O nephande: maledicta gemitura
 tua quoniam per te mala infirmita
 p mūdum fabricantur. Nam de te
 fiunt mucrones tela iacula thora
 ces galee et gladij ad iusticiandū
 homines et puniendum p te p̄tia
 et cōditiones cadunt in seculo. Si
 non esses creatum mundus in pa
 ce quiesceret. Ferrum autem bene
 audiens rationabiliter se excusa
 uit dicens. Deu frater quid ē quod
 locutus es. non tibi iniuriā facio.
 Sed si sum vt dicis malefactor cō
 sidera veritatem et prospicies q si
 ne me nil opis fieri potest per me
 quoq; artes fabricantur et terra
 germinat. Dum per me homines
 opantur: homines me distendūt
 et quicq; de me volūt faciūt. Ego
 autem nō contradico sed obedio il
 lis vt creator ordinauit. Si autem
 de me male faciunt non est culpa
 mea. facio enim quod debeo. Tu at
 vides festucam in oculis meis. sed
 trahem que est in oculis tuis non
 consideras. cū p te omnia mala eue
 niant. nam a adulteria. furta homi
 cidia et similia p te homines ope
 rantur. p te enim iusticia et veritas
 pereunt. vsure et rapine fabricant
 animas hominū seducis et in p di
 tiones mittis. Ergo bonū erat tibi
 tacere et nō tam inordinate loqui.
 Nescit ergo loqui stultus. quia ta
 cere nō potest. Vnde quidam phi
 losophus interrogatus cur alijs
 loquentibus taceret. respondit. ne
 mo stultus tacere potest. Ad hoc
 argētum confusum erubuit dicens
Semp anteq; loquamur verbū
 nos ituamur. Quia dicit augustin⁹

Secundo ante veniat ad limā q̄ ad
linguam Philosophus quidā cū
inter multos taceret interrogatus
cur hoc faceret. respondit. locutum
esse aliquē penituit me tacuisse nun
q̄. Vnde catho. Nam nulli tacuisse
nocet. sed nocet esse locutum. Qui
dam paterfamilias habebat tres
gallos in sua curte et domo. In q̄
habituavit inter alios seruos q̄dā
inhonestam vitam dūcens Quod
cōsiderantes galli vnus ex eis can
tauit dicens. Tale opus operatur
in hoc quod non placebit dño no
stro hoc autē audiens inhonestus
dixit. hic gallus non debet viuere
et fecit eū occidi. Altera autem die
alius leuauit vocem suam et canta
uit dicens: pro dicendo veritatem.
Frater noster est ingulatus proti
nus malefactor ipsū interemit.
Tertius autem sapiens fuit. Ideo
q̄ cantare cepit et dicere. Audi vi
de tace si tu vis viuere pace p̄ter
quod in vita seruabatur.

De stagno et ere dialogus. xxij.

Stagnū res simul
emulata sunt aurum. vnde
viseolum cupri pulcrum et precla
rū fabricati sunt et foro venali ip
sūm vendiderūt dicentes eum esse
aurum. Emptor quidam ipsū sol
uit ad domūq̄ suā reportauit gau
dens. Dum autem vellet p̄fectionē
auri probare inuenit cuprum. pro
quo indignatus aurum ante iudi

cem citauit dicens se esse ab ipso de
ceptum. Aurum quoq̄ veraciter se
excusabat inueniens q̄ viseolum
non vendiderat neq̄ ipsū fabri
catus fuerat nec etiā de genere suo
vnq̄ processerat. Iudex autem ve
ditores ante se citauit eosq̄ in eu
leo leuauit et ipsos torquendo ve
ritatem confessi sunt et q̄ hoc pro
pter inuidiam fecerunt vt aurum
diffamarent ne tantum appreciaē
tur in mundo Iudex vero ipsos pu
niuit et aurum collaudauit dicens.

Est qui bonus atq̄ purus sem
per dormiat securus. Sic enī multi
p̄ter inuidiam diffamare melio
res cupiunt false testificādo. talis
vero loquens falsa non erit impu
nitus iuxta illud prouerbio. rix. te
stis falsus non erit impunitus et
qui mendacia loquitur non effugi
et scilicet dei iudiciū. Et ibidē. testis
falsus peribit. Vt legitur in colla
tionibus patrū Abbas pasunci⁹
cum adhuc iuuenis gratiofus se
deret in cella quidam frater mot⁹
ad inuidiam librum suū abscondi
tūm redegit in lecto pasunci⁹ Et ac
cedens ad locum vbi fratres con
uenerūt missa celebrata asseruit li
brum suū sibi furto fuisse sublatū.
Missi autem tres ad scrutandum
per cellas inuenērūt librum in lec
to pasunci⁹. Qui accusatus apud
fratres cum in nullo esset conscius
suscipere ac perficere cepit peniten
tiam de furto. Cumq̄ hoc faceret il
le a demonio vexatus clamās ma
nifestauit dolum quem fecerat li
brum occultando. Et q̄ propter in
famationem sancti viri eum ocul

tauerat. petijt q̄ se adduci ad eum
vt eius orationibus liberaretur a
demone. Cūq̄ adductus fuisset e
ius precibus est liberatus a demo
nio. De falso testimonio ait Gre
gorius. Qui falsum testimoniuꝝ p̄
fert tribus p̄sonis obnoxius est.
Primo dño deo cuius presentiam
contēnt. Secundo iudici quē men
tiendo fallit. Tertio innocenti quē
falso testimonio ledit. Et ideo in iu
re tenetur testis ad restitutionem
omniū que p̄ suū falsum testimo
niū proximus eius amisit.

De sera et claue dialogus. p̄riū

Claue quedā op̄
tima seram placide aperie
bat et claudebat. Ita quod patro
nus in hoc multum letabatur. Qua
dam autem vice sera iꝑgrata mur
murare cepit versus clauem dicēs
O nephariūde quare me semp̄ p̄seq̄
ris quotidie intrās in viscera mea
et interiora mea voluis a reuoluis
Cessa ab hoc grauamine. alioquē
te proijciā et cituabo. Cui clauis
Male dicis soror quoniam p̄ me
custodita es a protecta. Si vis me
proijcere abiecta eris et fracta. Se
ra autem propter hæc verba mini
me placata est. Quinymo totū ob
serauit foramen et clauem nō per
misit venire in se vt ostiū patronꝝ
aperire non valeret. Patronus ve
ro hoc cernens indignatus seram
illaz extirpauit ac fregit eo quod

aperire nequaquā valebat. Clauis
autem ipsam postmodum deride
bat dicens. **C**um quo stabis su
stentata. seris a semp̄ cōcordata.
Caue igitur homo aduersari et re
pati cum quo familiariter vixeris
quia dicit sen. Turpius nihil ē q̄
cū eo gerere bellū cum quo famili
ariter vixeris. Attamen qui pacifi
ce cupiunt cōmorari onera sua por
tare inuicē debent iuxta illud apl̄i
ad galathas sexto. Alter alterius
onera portate. Dicit enim tulius ni
hil est quod nō toleret qui p̄fecte
diligit. prout legitur in historiis
scolasticis q̄ antipater idromeus
pater magni herodis in quodam
prelio i seruitio impatoris multis
vulneribus est confossus que libe
ter tolerauit illius amore. Tandē
ab emulis cū accusaretur reiectꝝ.
cesari dixit. cesar nolo meo bis ex
cusare verbis. Sed ista vulnera q̄
suscepi amore vestri loquātur pro
me si diligo vos. Tunc cesar ip̄sū
in gratia recepit. Item legitur de
iulio cesare libro primo de nugis
philosophorum q̄ cum in lite qui
dam veteranus quadam die peri
clitaretur et coram iudicibus iuis
set. Rogauit cesarem vt adesset in
publico scilicet ad iuuandum eū.
Cui cesar dedit vnū aduocatum.
Cui ille ait. **O** cesar te preliante in
bello asiatico non vicarium ques
ui. sed pro te ego pugnaui detexit
q̄ cicatrices vulnerum scilicet que
ibi susceperat. Erubuitq̄ cesar et ve
nit in aduocationē. verebatur enī
nō tantū sup̄bus sed iꝑgratus vide
ri. Vnde ait ibidem. Qui non labo

rat non manducet. Et iterum idem
cesar. Qui non laborat vt militib?
carus sit: milites nescit amare pro
ut in laude ipsius cesaris dicitur
q̄ nunq̄ dixit militib⁹ suis. Ite-
sed venite dicens q̄ labor cum du-
ce participatus ē militib⁹ minor.

De cacabo ⁊ cathena dialogus. xxiiii.

Cathena quadam
vice locuta ē cacabo dicens.
nimis es ingratus quia te ad ignē
bāulo. Tu quidem quotidie feruā
la coquis delicata. et nunq̄ mihi
porrigis ad edendū. magna ē gu-
lositas tua. et totum cōsumere vis
meq̄ famelicam relinquis. Ad hec
cacab⁹ malo meo seruire nosti ob
hoc non es digna remunerandi s̄
potius puniendi q̄ appensum me
tenes ad ignem et ardore cōsume-
re me facis. Ea propter si esset mi-
chi possibilitas te libenter ma-
rem. Sed si vis mihi seruire ad li-
bitum procura mihi vtilia ⁊ neces-
saria nō nocua nec cōtraria. Et ad-
didit. **C**um vtilitate: grata sunt
seruitia parata. Ergo cum tu serui-
re cupis alijs. seruias ad benepla-
citi eorum vt tibi grates referant.
Alioquin pdes beneficium. Et hoc
est quod dicit seneca. Qui benefi-
cium dare nescit iniuste petit. Id est
qui dare nescit beneficium cū vtili-
tate. iniuste remunerari petit. Ad
reddendū docent nos minima ani-
malia et vilia. Prout legit q̄ mus

ascendit ad leonem dormientem.
quē capiens leo voluit cū comede-
re. Cui mus. patientiā habe in me
et miserere mei. Nam reddam tibi
cum potero. Leo autem ridere ince-
pit cogitās quā vicē posset illi red-
dere. Et dum illum sic derideret acci-
dit vt leo caperetur in laqueis sibi
positis quod vt mus cognouit cor-
rodit funes quib⁹ captus erat leo.
Sed naturā mala non mutatur in
dominis p beneficia imo peioratur
et in sua natura pmanet. Vnde di-
citur q̄ quidam iuuenis serpente
frigore torpentem misertus ei⁹ po-
fuit illū in sinu suo. Sed cū serpens
calefactus est momordit eū et occi-
dit. Ea ppter dicit seneca. Serpens
in hieme nō tute palpatur q̄ non
desinit venena disciūdere licet tor-
peat.

De rosmario ⁊ agro dialogus. xxv.

Rosmarinus vt le-
gitur de virtutibus herba-
rum inter ceteras virtutes hanc
possidet. q̄ si in vinea tua vel in a-
gro tuo plantaueris ipm ⁊ mūde
ac honoābiliter custodieris vinee
gaudebūt et messes producent in-
cremēta. **Q**ua ppter quidā ager
diuersarū infructuosus et sterilis
permanens vt fructus reddere pos-
set ad rosamarinū humiliter ac de-
uote processit ⁊ ait. **O** pastor egre-
gie et bone custos descēde ad me ⁊
protegē me q̄ te mūde ac honora-
biliter collocabo tibiq̄ seruiā tan

tūmodo sede et quiesce in tne vt p
te fructū boni generis producere
valeam. Rosmarinus aut motus
pietate ac victus precibus ipsius
cū eo iuit ac i medio se posuit agro
Quo regente ac procurante ager
cōfirmatus et viridis factus fruc
tum sexagesimū atq; centesimum
attulit in patientia dicens. **P**ro
pter vnū bonū multi sunt protecti
et consulti. Hoc agere debet popu
lus cū nō habet rectorē. eligere de
bet vnū probum rectum et sapien
tem qui populū gubernet a prote
gat sapienter. Vere enī rex sapiēs
populi est stabilimentum sapiētie
vi. Et ibidem. Si delectamini in se
dibus reges populi diligite sapiē
tiam. Diligite lumen sapiētie vos
q̄ preestis populis. Et ecclesiastici
Iudex sapiens iudicabit populū
suū principatus sensatus stabilis
eris. Idem. rex insipiens p̄det popu
lum suū et ciuitates inhabitabun
tur p̄ sensum prudentium. Vnde sa
lomon petijt a deo cor docile vt pos
set iudicare populū dei et discerne
re inter bonū et malū. Vt enī ait
vegetius de re militari. nullus est
quē oporteat plura vel meliora sci
re q̄ principē cuius doctrina debet
omnibus suis prodesse subiectis.
non enī iuuenes quis eligit duces
non enī oportet eo q̄ non constat
esse prudētes vt dicitur tertio tho
picorum. Ait plato. Tunc enim be
atum ortem terrarū fore cū vel sa
piētes regnare vel reges sapere ce
pissent. Sicut ait valerius a boeti
us de consula. libro primo. Vnde
et aureū seculum dicebatur quā

do sedes sapientis regnū erat. Ait
seneca et dicitur in politrato. libro
iij. Romanos impatores aut du
ces dum eorum respública viguit
non meminisse extitisse illitteratos.
Et nescio quomō contingit ex quo
in principibus languit virtus lit
terarum: nec mirum cum sine sapi
entia non valet stare principatus.
Ait enī diuina sapientia puerbio
rum. viij. p me reges regnāt. Vn
de et rex romanorū hortatus est re
gem francorum vt filios suos libe
ralibus disciplinis instrui procura
ret dicens. Rex illitteratus est q̄ si
azinus coronatus. Refert socrates
libro vltimo q̄ apud q̄ndam gen
tem salicet in campanie insula in
regis electōne nō nobilitas proua
let sed suffragia vniuersorū. popu
lus enī eligit ornatiū moribus. Be
nivolūm in iusticia a clemētia. an
mis grauem et cui nulli sint literi.
Qui si in aliquo peccato arguatur
morte moriatur.

De ruta et aialibus ve nenosis dialogus xxvi

Ruta legitur de vir
tutibus herbarum inter cete
ras virtutes quas habet hanc in
se retinet. quia bibita vel comesta
mirabiliter contradicit veneno et
omnibus moribus venenosis cui
fuerit contrita cum alio sale et nu
cibus. propter hanc virtutem quā
contra venenum habet animalia
cuncta venenosa conuenerūt simul

ad ipsam dicentes **Tolle te de me-
dio obsecramus a nō intronitras:
te inter nos et genus humanum.
Quia modis omnibus venena no-
stra cupimus seminare inter homi-
nes eosq; delere ppter quod nos
psequuntur et mactant. Quibus ru-
ta. Verba vestra iniqua sunt a do-
losa. De vobis nāq; dicitur psal-
xiiij. venenū aspidū sub labijs eoz
Maligni quare mitimū delere ho-
minem quem deus ī principio cre-
avit et dñm oīm constituit. Ex quo
enim dicitis q; ego habeo gratiā
et virtutē cōtra vos vestraq; vene-
na de cetero gratia dei ī me vacua
non erit sed semp in me manebit
quomā contraria semp vobis ero
ne hoc facin? cōsumetis. Et addidit
Boni debent prevalere malis ne
possint nocere. Ita agere debent re-
tores et pvide semp obviare ma-
lis et contradicere ac eos punire.
Quia dicit seneca bonis nocet qui
malis parcat. Nō enim p cere debet
iudex malefactōribus. Quia iū de
qui non corripit peccantes peccare
impat ait idē sen. Vnde ambrosi?
Cūm indulgetur indigno pluri-
mī ad proditiōnis peccatū prouo-
cantur. prout refert valerius libro
v. de bruto romanoꝝ p̄mo consu-
le. qui filios suos aprehensos pro
tribunali sedēs virgis cesos a p̄
ad palum ligatos p cuti securi ius-
sit q; dominationē tarquini a se ex-
pulsam reducere volebāt. Maluit
enim orbatus sine filijs manere q̄
publice v̄ndicte deesse. Cui simi-
le refert augustinus de ciuitate dei
li. q̄nto q; cuius quidam impator ro-**

manoꝝ mandauit et sub pena mor-
tis ne aliquis cōtra aciem inimico-
rum pugnaret filius eius ab hosti-
bus prouocatus multoties sic vt
cōtra eos pugnasset et patris mā-
data fregisset. q̄uis patriā defen-
disset et hostes vicisset tamen pal-
vt iusticiam seruaret ipsum man-
dauit interfici.

De isopo & mercurio dialogus. xxviij.

Isopus ut dicit
bruto est herba pulmonis
apta purgandi. ali? quidā autor
dicit isopus cum opimelle flegma
viscosū euacuat: vñ? . Isopus ē
herba purgās de pectore flegma
p qua virtute mercuri? que genti-
les deū esse denūciant. qui fuit vir
cupidus et auarus magis a versi-
pellis ac sermonū interpres: mul-
taq; alia vicia fuerūt in ipso dum
sanus extitit secundum iudicia dei
pulmonosus a reumaticus factus
est vnde mala cōsuetā nō valens
perpetrare ad isopum prexit a ait
Virtus dei est in te ad sanandum
infirmos quia in herbis verbis a
lapidibus sunt virtutes. Idcirco
oñde virtutem tuam in me et cura
pulmonē et flegma quod in me ē
et ego pmitto deo et tibi q; de ra-
pimis et furtis meis partē tibi da-
bo Cui isopus manifestū est q; in
sanitate mala infinita cōmisti Et
vere si sanaberis deteriora factur?
eris. Sed virtus dei que in me ē vt

an̄ eris nescit patrociniā dare cū
bus. Ergo recede a me q̄ p me nū
q̄ curaberis. et sic eum cū confusio
ne repulit dicens. **S**emp mali
si sunt sani sunt peiores. Qū deꝝ im
pios flagellat passionibus diuer
sarum infirmitatū vt peccare neq̄
ant nec tamen emendantur p̄ cer
to magnū iudiciū est eterne p̄cussi
onis. In presenti vita omnis diuī
na p̄cussio aut purgatio vite pre
sentis est aut initiū patet sequētis
Nam quibusdam flagella ab hac
vita inchoant vt in eterna p̄cussi
one p̄durent. A quibusdā enī dicit
solet. Nō iudicat deus bis in idip
sum. Tamē nō attendūt illud qd̄
scriptum ē dñs populum de terra
egipti liberans eos qui sibi nō cre
diderūt p̄didit. Quāuis enim ple
rūq̄ si vna culpa bis nō p̄cutitur
vna tamen p̄cussio intelligitur. q̄
hic incepta illic p̄ficiat. vt in his
qui se in presenti nō corrigūt. pre
cedentiū p̄cussio flagelloꝝ sequē
tiū sit iniciū tormentoꝝ. Vnde ē q̄
dicitur psal̄. cvij. operiantur sicut
diploide confusione sua. Diplois e
nim duplex est vestimentum quo
singulariter induūtur qui et tēpo
rali p̄na a eterna damnantur. Re
fert esopus q̄ quidā mīlus fuit
ita rapidus q̄ rapiebat vbiq̄q̄
poterat etiaz secus ecclesias ita q̄
odiosus omnibꝝ erat q̄ multa ma
la fecerat. Tandē infirmatus vsq̄
ad mortē. p̄pundus est a se humili
ans p̄ matre misit dicens Dulcissi
ma mater ego infirmus sum a val
de debilis timeo enī mortē q̄a multos
offendi. Vade ergo ad tēplū

deoz offerens sacrificium eis pro
euasione infirmitatis huius quia
paratus sum cōverti ad vitā me
liorem. Cui mater In vita tua tur
basti de os et numina sacra deoz.
Iusticia deoz reddit vni cuiq̄ secū
dum opa sua. i sanitate multa ma
la fecisti. Si euades deꝝ scit q̄ peior
eris. Et hoc quod dicitis timor mor
tis facit tibi dicere imo peior eris si
euades. et sic contristatus obiit

De abrotano ⁊ lepore dialogus. xxviii.

Abrótanū dicit o
rtrahit sua proprietate cū angū
gia. Vnde quidā lepus claudicās
humiliter venit ad eum. habebat
enī spinam infixam in pede dicens
O medice animarū et corporū mī
serere mei a sana me. hoc dicens pe
dem dextrū illi ostendebat. Abro
tanus autem pietate cōmotus su
per vulnus eius se posuit et spinā
inde eduxit eumq̄ curauit. Lepus
vero non imemor beneficij quoti
die lagenam aque super humeros
suos portabat et abrotanum ad
radicem balneabat et porrigebat
aquam vt abrotanum viride et fri
scum permaneret dicens. **S**em
per ad benefactores simꝝ boni ser
uitores. Non enim sic faciunt mali
gnī a ingrati imo q̄ cito beneficia
recepta sunt obliuioni tradunt.
Vnde salomon interrogatus
quid inter homines facilius sene

scit. Respondit beneficiū Et p̄ terea
dicit Catho. Beneficij accepti me
mor esto. **I**de Exiguū munus cum
dat tibi pauper amicus. Accipito
placide et plene laudare mement
to. Reddere ergo debes beneficiuz
amico cū v̄sūris si potes. Alioquin
in memoria frequēter nō habe bis
beneficiū tibi collatū ab amicis vt
benefactorem inde collaudes Quia
dicit seneca. Satis magna ē v̄sura
pro beneficio memoria **I**de. ingra
tus est enī qui beneficiū reddit si
ne v̄sura. Legitur in ecclesiastica
hystoria q̄ quedā leena habens
spelūcam iuxta cellā beati macha
rij inuenit catulos suos cecos q̄s
ante pedes eius portauit. Et intelli
gens vir sanctus q̄ pro catulis be
nigne supplicauit. Et orando illumi
nati sunt que non ingrātā se repu
tari voluit q̄ pelles omnīū bestiaz
quas capiebat sepe quasi p̄ mer
cedē ad ostiūm celle eius deporta
bat. **I**de quedam bestia alia ad cel
lam beati macharij cum filio ceco
nato inuēs sanitatē accessit. Qui
intelligens orauit pro filio a statu
vidit. a cū gratiarū actōne recessit
Et post paululū redijt cū omnib⁹
filijs suis onustis ex pellibus oīm
offereñs dei viro quasi pro munere
et inclinato capite recessit ei grās
agens.

De plāragie ⁊ simia dialogus. xxix.

Plantago est her

ba quartanis vtilissima sanādis.
vnde quedā simia extitit que filiū
habebat patientē quartanā que
nullo modo sanitatem filij inuenie
bat cum i medijs ⁊ medicinis plu
rima expendisset. **I**dearco tediatis
expensis ad macerem venit dicēs
circuui celū et terrā et p̄ ambula
ui eam nec inueni requiē filio meo
nūc te tandē repperi. Ex quo ergo te
inueni magnū medicū. **I**dearco p̄
sta consiliū et auxiliū mihi vt na
tū meū a morbo quartanario libe
rare possiz. **M**acer at vt sua de cau
sa vera inueniretur ait. Quatuor ra
dices plantaginis infumite certe
quartana cito curabitur. Simia at
hoc audiens q̄ cito medicinā cōdi
dit et filiū liberauit dicēs. **D**oc
tūm medicū queramus si salutem
poptamus. Sic ⁊ nos si salutē ani
marū nostraz desideramus sacer
dotē et confessorē doctū reperire
procuramus q̄ nos sciat ligare at
q̄ soluere. **H**oc enī agere debes vt
salutē anime possis inuenire Quia
dicit isidorus Omnis peccator per
penitentia recipit vulneris sanita
tē. Sed secundū morbū adhibēda
est medicina. Et iuxta vulneris q̄
lilitatem adhibenda sunt remedia.
Prouit legitur q̄ quidā pirate in
sepe state positi uerūt si euaderēt
cōfiteri. Et euadētes confessi sūt cui
dam heremite: quoz magister cū
confiteretur ⁊ ob flagicia heremi
ta sibi inuigeret vt iret ad papam
heremitam occidit. Et ad secū dum
confessorem vadens hūc etiā occi
dit. **T**ertius autem cui cōfessus ē
tractauit eum blande et cum non

posset emoliri nec euelli a malitia. velut optimus medicus animarum ei iniuriam ut saltem cum moreretur aliquis poneret eum in sepultura. Qui cogitans qualis futurus esset et quod cito fieret sibi simile hec sepe faciens de morte cogitans in melius ordinavit statum suum et in heremo artificiosam penitentiam fecit. Unde glo. nihil tantum valet ad domanda carnis desideria quam pensare qualiter sit mortua.

De verbera et lupo Dialogus. xxx.

Sacer dicit quod si quando visitas infirmum portaueris verbera et quesieris ab eo quod est tibi. Si ipse respondet bene est tibi bene euadet. Et si dixerit male non est spes liberationis. Unde fuit quidam lupo medicus nominatissimus qui quandam egrotum medicabat dans ei spem euadendi cito. Vulpes autem agnoscens virtutem verbera ut lupo deciperet ad visitandum laegidum processit secum portans ramusculum verbera et ipsum interrogauit qualiter se haberet. cui infirmus male est tibi. vulpes autem secura effecta est de morte egroti ad lupum medicum pergit dicens. Quid dicis medicus de languido illo. Cui lupo cito liberabitur. Est enim quod si in conalescentia secundum motum pulsus a vrine vulpes autem subridens ait. Falleris medicus nesciens artem medicine. Non enim euadere potest

villo modo quod sententia mortis data est ei. lupo autem contradicebat. Altercantibus simul pigrius in presentia multorum miserunt. Interea post dies octo infirmus ille migravit de seculo et lupo confusus spoliatus mansit dicens. **P**ignus mittere de incertis non sensus est sed de sensus. Ergo caue et tu noli te obligare neque dicere ea que pro certo nescieris ne decipiaris. Pro ut dicit socrates inquitenti cuiusdam quomodo optime possit verum dicere. Respondit. Si nihil dixeris nisi quod bene scieris. Et ut dicit philosophus. Si dicere metuas unde peniteas semper melius est. Sed multi ea que dicunt siue bona siue mala cupiunt defendere ac pro viribus altercando litigare. Unde cum quedam mulier assuetata litigare cum viro suo transiret per pratum dicebat vir quod esset falcatum et illa quod erat tonsum. Ex his sumpta occasione processit vir de verberis ad verbera et ei linguam amputauit. Cum autem non posset loqui digitis quasi forficibus ostendebat pratum fuisse tonsum. Consimile dicitur de alia quadam que litigans cum viro suo cum vocauit pediculorum. Ille autem commotus eam correxit et verberauit sed cum nollet se emendare venit postea contra vicinis ut eum confunderet et proiecit eam in aquam conculcans et suffocans eam. Cum autem loqui non posset eleuatis manibus pediculorum attritionem eum pollicibus representabat. Quia propter ecclesiastici. xxviii. Multi occiderunt in ore gladii sed non sic quasi qui intemerunt per linguam suam.

De mādragoza et ve uere dialogus. xxxi.

Mandragoza dicit

augustinus supra geneſiſ
gen⁹ p^om^o est. a de hoc genere po
im^o op^omati quosdam dicit ſcilicet
q^o acceptū in eſtam ſterilibus feā
ditatē parit p^oter hanc virtutem
quam poſſidet venus dea aduſtea
que mechiam exercens cū marte
et anchiſe et adomide ad mandra
goram p^orexit a eam ſuppliciter ex
orauit dicens. Optima feudifera
aspice in me a ne deſpicias p^oces
meas. concede mihi pauhilū edere
de te vt de amatoribus liberos cō
cipere valeam. Sterilis enim ſum
et hoc ſine te minime agere p^oſſuz
Tantū modo me exaudi a p^ote q^o
vis. Cui mādragoza. oſmum im
pubica. Aer et terra polluta ē a fe
tore luxurie tue. Quāto magis ſi fi
lios luxuriosos germinaueris te
delectabiliter viderent magnam a
multiplicatam. Recede a me q^o citi
us poteris q^o iam a fetore impubi
cie tue oſfacior. ſic eam cū confuſio
ne expulit dicens. **M**eretrices pro
pulsentur nec cū ipsis fabuletur.
Quia dicitur eccl. ix. Colloquium
mulieris imunde quaſi ignis exar
deſcit. Hoc enim vir caſtus agere
debet ſi cupit integritatē ſuā cuſto
dire. Non enim cum mulieribus lo
qui nec aures accōmodare verbis
ſuis debemus ſed eas pro pulſare
ac reprimere. Prout refert Hieo.
nimus de quodā martire qui cum

viſſet multa t^om^ota poſitus eſt
in orto ſtrato florib⁹ vbi erat me
retrix ſpecioſa que carnes eius at
tractabat. Qui concidens ſibi lin
guam expuit cum ſanguine in fa
ciem eius zelo mūditiē a caſtitiatis
Quedam regina francie cum vidif
ſet quendam dominū magiſtrum
peratam nomine prudentem a ha
bentem pulcerrimas manus voca
uit eum ad ſe et apprehendens euz
per manus dixit. **O** q^o digni iſti di
giti ſunt tangere ac tractare lito
ra regine. Ad hec manus retraxit
p^orectas et ait. Non domina ſiant
hec que dicitis quia ſi digiti mei tā
gerent litora veſtra cum quibus
de cetero edere voluiſſem ſic immū
di eſſent digiti mei a tactu veſtro
q^o de cetero abhominarer ipſos ad
os cōuertere.

Roſario 7 perdice Dialogus. xxxii.

Roſarium pulcerrī
mū in quodā vitidario pul
lulabat plenū roſis odoriferis. Ac
cidit autem q^o perdice inde tranſitū
habuit. et hoc roſarium intūēs de
roſis illius cōculcauit vnde ad ip
ſum declinauit dicens. **O** decus flos
florum concede mihi de roſis tuis
quoniam me recreare paululum
peropto in his odoribus. Cui roſa
rium. accede ad me ſoror amantiſ
ſima et accipe de pulcioribus ad
libitum. Cūq^o perdice ad roſariū
aduolaret vt de roſis colligeret

spine pedes eius a tibias pupuge
runt ita q̄ silenter absq̄ rosis redi
it dicēs. **R**ose pulcre sunt et ca
re. spine quoq̄ amare. Rosarium ē
mūdus. rose inter spinas sūt diui
tie mundane quas saluator cōme
morat luca testante. Sermo ē ver
bū et cō. Et ibi dicit Gregori⁹. Quis
enī mīhi vnq̄ crederet si spinas di
uitias interpretari volūisset maxīe
cum ille pungat iste delectet. a tñ
spine sunt q̄ cogitationū suarū pū
diombus mētem lacerant. Et cum
vsq̄ ad peccatū p̄trahāt quasi in
flicto vulnere cruētant. Et vt dicit
bernardus diuitie vestre vane sūt
dñm perimūt et seruū faciūt. secu
ritatē promittūt a timorem impin
guūt. Vnde prima thimo. vi. Qui
volūt diuites fieri incidūt in tētati
onem et in laqueū diaboli et desi
deria multa inutilia a nociua que
mergūt hominē in interitū a in p
ditionē. Sic refert hieronimus de
crete thebano phō. qui electo ma
gno auri pondere in mare proiecit
dicēs. Abite male cupiditates in
profundū. ego vos mergā ne ipse
mergar a vobis. Cui simile exēplū
ponit Gregori⁹ de quodaz phō
qui magnū pondus auri secū detu
lit. p̄ viam at̄ secū deliberās et cōsi
derās se non posse simul virtutes
et diuitias possidere picit a se au
rum et dixit o diuitie abite et sitis
procul a nobis.

Derāpnus ⁊ dāmula dialogus. xxxij.

Ramp⁹ dicit papī
pias ē spina a. ba vel lignuz
spinosum. Rampnus vt dicit Au
gustinus in glosa sup psalteriū ē
genus spinarū densissimū quia in
herba mollis ē a pulcra ibi tñ spi
ne sunt postea processure. Ad ram
pnū aut iuit dama id est capra fil
uestris dum esset in herba mollis
et pulcra et ex eo se paut dulciter
cum sapore. Post vero aliquos di
es recordata dama saporis rāpnī
reuerfa est ad ipsum volens come
dere vt prius. Sed iā indurare spi
ne plurime manebant in ea quas
cum dama morderet in gutture a
palato ipsius infixę sunt eamq̄ tō
tam cruciauerunt. Dama autem p̄
angustia et dolore tormentata ma
ledixit illi dicēs. **B**ene miser in
cepisti sed nūc male profuisti. Ita
multi faciunt qui bonum inchoāt
in principio sed in fine male pro
ficiunt propter quod maledictio
nem super se inducunt. Sicut dicit
hieronimus Non queritur in chri
stiano inciū sed finis. paulus ma
le incepit sed bene finiuit. Interdū
laudantur exordia sed finis p̄uari
cationis dānatur. Vnde isidorus.
finis semp in vita hoīs querend⁹
est. q̄ deus non respicit quales an
te fuerimus sed quales circa finez
vite exiterimus. Et ciprian⁹. Et fi
ne suo vnusquisq̄ aut iustificabit̄
aut cōdenabit̄. Quidā miles volēs
intrare religionē a atēdens crimi
na a pericula q̄ faciebat cū lingua
misit qndā vassallū suū ad abbate
vt diceret ei p̄positū suū a q̄ eāt mu

tus: paratus p oia obedire. qui re-
 ceptus credebatur mutus et cum
 multū profecisset duxit eum secuz
 abbas ad quēdā aliū milite in ex-
 tremis lab orantē. quem videns in
 exitu mirabiliter a demomb⁹ p tra-
 hi fleuit multū. At illis recedētib⁹
 occurrit eis qdā miles promittēs
 abbati q expeditis factis suis q̄
 citius religionē intraret. Et prece-
 dens eis de quodā ponte cecidit in
 aquā a submersus ē cuius animā
 vidit dic⁹ miles in spē monachi
 in celū ab angelis defertū ppter qd
 gaudebat vehemēter rēdes. Et ad-
 iuravit eū abbas in virtute obedi-
 entie q si posset loqui. diceret q̄ re-
 xisset. Qui ait. Male fecisti contra
 meū ppositū faciēs me loqui a nar-
 ravit ei q̄ viderat. Cū at abbas se-
 corā eo prostravisset ille eū erigēs
 rogavit se includi vt suū ppositū
 servaret.

De mirta ⁊ muliere **Dialogus. xxxiii.**

Mirtus dicit isido-
 rus ethi. xvij. arbor quedā
 ē a mari dicta eo q magis litorea
 arbor sit. Hinc ē q a medicis mi-
 rene dicitur in medicorum libris.
 Hāc arborem aptam scribūt muli-
 eribus in necessitatibus plurimis
 Unde quedā mulier infirma extitit
 que in medicis vt medicinis sua
 cūcta bona consumpsit nec reperire
 remediū valuit. Ultimo vero ad
 mare p̄rexit et i litore reperit mir-

tū. Cui supplicatis dixit. O arbor in-
 chita miserere mei ⁊ cōcede mihi in-
 felici ramusculū ex te vt curem vul-
 nera mea. Cui mirtus. Si de meo ti-
 bi dederō quale precium a te habe-
 bo. Ad quā mulier Aurū ⁊ argē-
 tum nō est m̄ q̄ cūcta mea bona
 consumpsi in infirmitate. S; deo pro-
 mitto ⁊ tibi q̄ semp in orōnibus
 meis memoriā tuā faciā ac de bonis
 que deus dederit mihi partē cōfe-
 ram. Cui mirtus: optimū precium
 mihi dabis si preces ⁊ orōnes ad
 dñm pro me effundē procurabis.
 Idcirco ascēde sup me ⁊ accipe q̄c
 qd vis tantūmō promissa custodi-
 as ⁊ addidit. Illi nos tenemur
 dare q̄ pro nobis vult orāre. Ita ⁊
 nos bñfacere debem⁹ servitoribus
 xp̄i vt pro nobis orōnes et p̄ces
 ad dñm effundāt. Quia orōnes scē
 impetrāt quod voluit vt dicit glo.
 Oratio velut quod dā scūtū ab ira
 dei protegit. Vñ origenes. Plus
 valet vn⁹ sanctus orando q̄ multi
 p̄ctōres preliādo. Prout legitur i
 exod. xvij. Moyses eo tpe quo eāt
 in deserto cū filiis isrl. qdā rex dic-
 tus amalech pugnavit cū eo ⁊ cū
 videret se superari ab inimico suo
 cucurrit ad orōem suā et eleuatis
 oculis i celū orabat et sic vicebat
 ppl's suos. Et cū deponēt man⁹ vin-
 cebat inimicus su⁹. Man⁹ at moy-
 si erāt graues ⁊ nō poterat eas in
 altū diu tenē. vñ dē q̄ duoviri aa-
 ron ⁊ hur iuerunt vn⁹ ad brachiū
 dextrū. ali⁹ ad sinist⁹ moy si tenen-
 tes man⁹ eius in altū donec ei⁹ in-
 micus in fugā cūteret. Vñ qdā
 oratio etiam in bello corporali tri-

umphat. Legitur in historijs trās
marinis q̄ cum godfridus de bo
lone et sui dñi fuissent in obsidio
ne anthiochie. et carbara p̄nceps
milicie regis psarum cū multitudine
turchoꝝ a saracenoꝝ eos circū
dassent. afflicti sunt fame et siti q̄
nō habebant quid comedere. eā
autem eoz comedebāt cortices ar
borum. **U**i autem cum orassent et
exiissent contra saracenos quasi
morituri. misit deus super eos et
equos eozū rorem celestem cuius
dulcedine ipsi et equi eoz ita refec
ti sunt p̄ tridū et fortificati q̄ in
uentos saracenos supauerūt a fu
gaueūt eos a bona eorum diripu
erunt.

De cedro libani dia log⁹ cicefinusquit⁹

Ced⁹ quedā in li
bano plantata eminens a
excessa sup omnes apparebat. ita
multi ascendebāt in montē vi dere
eā de qua visione letificati ce drum
multipliciter cōmendabant. Ea p̄
ter cedrus sublimari cepit dicens
intra se. **A** cunctis minū laudata
sum p̄pter quod sum laudāda. **S**z
puto q̄ si virgulta et arbustula q̄
circa me sunt a virescunt a crescūt
precisa et eradicata fuerint maxia
apparebo. **I**dcirco tutius est ante
q̄ eleuēter humiliare ac mutilare
ipsa ne gloriam et honorem meuz
auferant. **E**t hoc dicēs cuncta vir
gulta a arbustula que circa se pul
lulabāt precipit et eradicauit pro

quo denudata apparebat. **N**ō post
multos dies chorus de libano fla
uit et cedrus supba euulsa a extir
pata et curuata est dicēs. **N**ihil
fuit superiores si nō possidēt minores
sed ml̄ti hoc credere negligūt imo
soli magni cupiūt apparere ac mi
nores extirpare. **P**rouit dicitur p̄
similitudinem q̄ oliua et cāna liti
gabant simul. **E**t dixit oliua cāne
tu misera es et inutilis ego vero
oleū ministro seruituti hominum.
Cui cāna. **C**ito videbis cui⁹ vtilita
tis sū. **E**t repente magno agitata rē
to vtraq; pte flectebatur. a nihil
mali passa ē. **T**ūc dixit cāna oliue.
Plus valet debil cum vtilitate
q̄ fortis cū supbia. **P**uer enim cum
nascitur exēplū nobis dat humili
tatis q̄ more bestiaz curu⁹ a qua
si cū quatuor pedibus nascitur ad
viuendū. qui cōpatus ē bestijs et
similis factus ē illis. **N**ascitur enim
flendo et nō ridēdo vt dē sapientie.
vij. **P**rimā vocē omniū emisi plo
rans **A**ugustin⁹ de ciuitate dei. **P**u
er q̄ nascit a ploratu incipit nesciēs
quid mali sit passurus. **S**olus zo
rales risisse fertur a tū iste risus
parū sibi profuit. fuit enim inuētoꝝ
arciū magicaz. **E**t cū esset rex bri
tannoꝝ a mino rege assirioꝝ inter
fect⁹ ē. **J**ohēs etiā dicit q̄ dñs fle
uit q̄ lazaz suscitauit ex eo q̄ ami
cū carissimū p̄pter alios saluādos
ad hostilē vitam reuocare cogeba
tur. **V**n etiā apud multos ē cōsue
tudo vt dicit solin⁹ q̄ q̄n puer nas
citur a pentibus a p̄inqs deflet.
Qū vero quis morit⁹ ad tumultum
cum tripudjo deportatur.

De duabus arboribus dialogus. xxxvi

Arbores due in ca
cumine vno simul pullula
bant. tñ vna pulcerrima in situ et
folijs et fructibus. **A**lia vero defor
mis in omnibus erat. **A**d arbores
istas multi conuenerunt. qui videtes
tantam dissimilitudinem in arbo
ribus illis dixerunt. **I**ustum est eni
illam turpissimam arborem preci
dere que tantum deturpat decorem
alterius. **C**unq; precipere voluissent
arbor illa locuta est eis dicens
O prudetes viri. scriptum est in lege
leuitici. xix. **I**uste iudica primo tuo
Cum eni dñs pgeret contra zodo
mā vt impios iudicaret. ait abra
he. gen. xvij. **C**lamor zodomorum
multiplicatus est. descendā a vide
bo vtrum clamorem qui venit ad
me cōpleuerunt. quasi dicat. mala
hominū non semp credite anteq̃
probetis: inde est q̃ iudex soli pec
cati notū punire nō potest. **V**nde
didum est Jo. viij. **N**emo te condē
nabit āte probationē factuū me
orum **Q**uia ait saluator mathi. viij
A fructib⁹ eorum cognoscetis eos
Illi autem steterunt hoc audientes
et de sapore fructuū eorū tētauerunt
Cunq; de pulcioribus gustassent
et saporem in eis minime reperi
rent maledixerunt eis ac de turpio
ribus edebant **C**um autem sapore
delicatum inuenirent et pacatum
odorem deum et fructus collauda
uerunt dicentes. **¶** Est scientia pro

bare anteq̃ sentētiare. **Q**uia vt di
cit isidorus. **N**ullum condēnes ante
iudicium: ante proba et sic iudica.
An te ergo probare debes q̃ sentē
tiare. **E**t **G**regorius. **Q**ui iustū dā
nat. non morientem mortificat. **E**t
qui reum supplicio conatur exolue
re non victurum mittit. **V**iuificare
Nunq̃ iudex aliquam sententiam
in ira et sine examinatione ferre de
bet. **Q**uia dicitur prouerbio. xxxvij.
Ira non habet misericordiam. **V**t
de refert valerius libro sexto. capi
tulo secundo q̃ cum philippus rex
vino temulentus esset sinistram se
tentiam contra quandam viduaz
protulit. **Q**ue ad ipsū accedens
dixit se appellare a philippo ebrio
ad philippum sobrium. **Q**ui cum
vinum digessisset sententiam reuo
cauit **S**imiliter fertur de peccatrice
muliere q̃ iudicata crudelitate ptho
lomei sapiētissimi regis egypti. in
pauida appellauit ad benignitatē
dicti regis. qui postea considerans
reuocauit sententiam dicens q̃ ei⁹
benignitas et mansuetudo pietatis
ex ipso iure debeat precedere crude
litate.

De delphino et āguila dialogus. xxxvii.

Delphin⁹ piscis est
de quo dicit isidorus libro
ethi. xij. delphin⁹ certū habent q̃
voces hominū sequatur vel ad sim
phoniam gregatim cōueniant. **N**i
hil in mari velocius ist⁹ s. **N**ā ple
runq; salientes naues trāsfolant

Quando at prelidut in fluctibus
et vndarum se motibus saltu pre
cipiti ferunt. tempestates significa
re videntur. **D**i ipse simones no
minantur. Est etiam delphinu genus
in mlo. dorso ferrato q cocodrillo
tenera ventuu secantes interimunt
Delphinus autē quidā cū in mari
nis fluctibus inueniret anguilla
eam occupauit. **V**nde ipsam p se q
inchoauit. **S**epe enī eam apprehēde
bat sed ppter lubricitatem anguil
le retinere nō valebat de quo plu
rimū tristabatur. Anguilla autem
volens sibi illudere ab ipso q eua
dere callide locuta ē ei dicens. **O** del
phine mirabilis. doleo de te q mi
mū fatigaris a tristaris post me
natando. **S**ed inuanū laboras. nō
enī in profundo aquarū me imper
petuū capies. sed pge mecum ad
paludem a in sicco: a ad libitū me
hatebis. Delphinus aut in spīēs
propter furiam a gulositatē suam
post illam natate cepit. volens eā
omnino delere. Anguilla vero duz
ad paludes eū dupisset in siccum
ascendit dicens. **A**scende ad me q
a radicibus herbarum retinebor a
tu de me satiatēris. Delphinus at
saltū dedit vt anguilla raperet. **S**z
ipsa sub terra latuit et delphinus
in sicco pmanfit. **I**nter hec quidā
piscator aduenit et delphinū trās
uibravit dicens. **Q**uī cū inimico
vadit non est mirū si tūc cadit. **E**t
go caue tuū inimicū humilez a no
li ctedere ei sed ab ipso caueas ne
te decipiat. **A**it enī seneca. **I**nimicū
humilez doctū est metuere. **N**arra
tur enī in morali dogmate philo

sophoz q per ses rex in edoz in di
xit bellum cōtra grecos collegitq
innumerabilem exercitū. **P**ropter
quod dicebat illi vnus de suis. gre
ci nō expectabūt tuū magnū exer
citum sed ad primā famā aduen
tus tui terga monstrabūt. **A**li⁹ di
cebat. timendū esse ne vrtes deser
tas et vacuas inueniret rex a ideo
virtutem exercitus sui non possit
ostendere. **A**lius dicebat. angusta
clausib⁹ esse maria militib⁹ castra
peditibus campestria celūq sagit
tis medorum. **D**um in hunc modū
regē concitarent nimia sui estima
cōe et inimicos sperneret. dicit da
macus philosophus. **M**ultitudo
ista q tibi placet tibi ē metuēda.
Verum est enim multitudinē ma
ximam populi nūq posse regi. nec
diu potest durare quod regi non
potest. nihil tam magnū quod pe
rire non possit. **C**ontigit autem qd
predixit damacus qā ille tam grā
dis exercitus propter sui securita
tem ac defectum prouidentie et re
gimimis fuit deuictus a paucis sa
pienter ordinatis et cautis.

De Syrene 7 lubrico dialogus. xxxviii.

Siren ē monstrū
maris quia ab vmbilico de
sup ē vt pulcerrima virgo inferi⁹
aut piscis tota hec syrentā dulciter
cātat q ppter dulcedinē cātus illius

naute gubernacula relinquunt et
obdormiunt. ea propter multi pericli
tantur. Quidam autem impudicus a lu
xuriosus nauigans per mare intuitus
est sirenem pulcherrimam qui statim pi
sam concupiens ad luxuriam pelama
uit. Sirenem autem magis dulciter cla
mabat et cantabat. se quoque para
bat ut hunc lubricum deciperet. et ait.
Ut intueor me diligis. Sed si vis
meum concubere descende in fluctibus
et ad libitum corpe meo perfru eris
Erat enim hic ita a luxuria inflama
tus quod quasi nihil de se sentiebat. Id
circo misit se in marinis undis ut
cum ipsa cubaret. At illa hoc intuens
ipsum in undis reliquit periclitare
per mareque natauit ut solebat dicere
Vir qui mulieri credit laqueum
sibi tendit. Caueant ergo impudi
ci ne propter speciem mulierum similiter
pereant. quia propter speciem mulieris
multi perierunt. ecclesiasticus 19. Unde consu
lens ipse dicit ibidem. Virgine ne
concupiscas ne forte scandalizeris in
decore illius. hoc enim periculum confide
ras Job. xxxi. dicebat. pepergi fedus
cum oculis meis ut ne cogitarem de
virgine. propter quod dicit Bern.
Vultus mulieris sagitta venena
ta est. vulnerat animam et mittit ve
nenam. Unde cum paris helenam dixisset
vixit perhibere quidam ad eam videndam
pergentes et eius pulchritudinem vide
tes operuerunt oculos dicentes. Ima
giamus fugiamus. Sic enim natura
liter magis nocet anime respicere
mulierem pulchram quam fedam. Pro
ut refert quidam quod democritus phi
losophus sibi oculos eruit. et hu
ius causa triplex ab alijs phis as

signatur. Prima quod visus ipsum a
meditationibus interioribus im
pediebat. Secunda quia malos flo
tere nimis impatienter videbat.
Tertia quia mulieres sine concupis
centia videre non poterat.

De vetero marino gu loso valde dial. xxxix

Vetus marinus
est telus maris que in aquis
et in terris cibum sibi querit. Et in undis
mergitur ut piscis. in litore quoque per
git ut fera. Quidam autem ex his cum iue
niebat cibum aquosum in terris cum
edebat ne a teluis marinis rapere
tur sibi. Dum vero cibum terrenum capi
ebat in aquis eum manducabat ne
a feris sibi raperet. Sic enim semper
facies nulli petenti largiebatur propter
quod omnibus odiosus erat in terra
Tempus afflictionis. i. senectutis adue
nit et ipse senex et impotens effectus
est ita quod nec multum natare per mare
nec ire per humum valebat. Quapro
pter egenus et famelicus factus ele
mosinam petebat. sed quod de suo nunquam
vlli debeat nullus de suo aliquid ei por
tangebatur dicere. **L**uere dicitur amare
quod de suo non vult dare. Sic enim multi
propter auaritiam et gulositatem de suo
petentibus largiri nequeunt timentes
sibi deficere necessaria. Sed sicut di
cit gregorius. Terrene substantie per
hoc quod pauperibus distribuuntur mu
ltiplicantur. Et idem. Qui elemosinam
tribuit plus accipit quam impedit pro
uerbio. xxviii. Qui dat pauperi non

indigebit. Qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. Cum quidam predicaret apud sanctum viatorem quesierunt monachi quare sic essent pauperiores et magis grauati debitis quam consueuerant cum tamen partius uiuerent et maiores perciperent redditus. Quibus ille respondit quod rerum procuratorem habebant in domo qui omnia eis necessaria procurauerat. Sed quia cum quodam suo socio de abbacia iniuste expulsio exierat de cetero non rediturus nisi ille reuocaretur. Hic autem erat date et dabitur uobis qui recesserat expulsus. Sed si seruarent hospitalitatem solitam prior rediret et redderet habundantiam dicente deo: date et dabitur uobis. *Luca sexto.*

De quibus dentalibus et piscatore dialogus. xl.

Dentales quibus iuuenes pingues et virtuosos in marinis fluctibus fluctuabant. Sed quidam piscator inde transiens et ipsos cernens rethia sua tendit et parauit ut ipsos caperet. Dentales hoc intuentes dixerunt. Bonus est similis pro uiribus natare et rethia illa dirumpere ut nunquam pisces decipiant fortes enim sumus et hoc agere valenter possumus. Quidam tamen antiquus et sapiens in profundo quiescebat et hec audiens surrexit et ad eos perrexit dicens. filiole stulticia est ea que co-

gitastis. Confido uobis si salute cupitis. rethia euitate. alioquin uos in rethijs et laques constructi condolebitis. Dentales uero qui iuuenes erant de se confidentes consiliu senioris spreuerunt. et simul pro uiribus natauerunt ac in rethibus se rebantur cupientes rethia dirumpere. Retia autem se mollificantium idum eorum minime receperunt. Ipsi postmodum capti complagentes lamentabantur dicentes. **B**onum credere maiori est et sapientiori. Ergo consiliu do cuilibet quod attendat ad sapientum et seniorum consiliu non ad stultorum et iuuenum. Stulti enim stulta diligunt et sua consilia ad stulticiam trahunt. Iuuenes enim maturum sensum non habent et iuuenilia diligunt et eis inherunt. Sicut dicit iob. xij. In antiquis est sapientia et in longo tempore prudentia. Unde precipitur eccle. Non te pretereant narratio seniorum. ipsi enim didicerunt a patribus suis. Ut enim ait tullius de senectute. Non uiribus aut uelocitatibus aut ferocitate corporis res magne geruntur sed consilio et maturitate et scientia. Dantes ei consilia plus agunt quam alij et similes sunt gubernatibus in nauis. Unde philosophus plus ualuerunt consilia in bellis quam princeps in armis ut dicitur pro uerbiorum. xxiiij. Cum dispositione intue bellum. et erit salus ubi multa consilia. Et propter hoc alexander obtinuit uictoriam quia consilio gubernauit exercitum. Ut enim ait togrius pompeius li. tertio. Alexander cum ad periculosum bellum

eligeret exercitum non iuvenes robustos sed veteranos qui cum patre quoque militauerunt elegit ut non tam milites quam magistros militie putaret milites quoque non nisi sexagenarios duxit. Contrario fuit de exercitu darij idem ille victor hinc retro victus.

De lucio et basilisco Dialogus. xli.

Lupus marinus id est lucius habet in maxilla dextera spinam ad modum crucis. et si diligenter perscrutatus fueris inuenies eam. Tolle ipsam et in panno lineo inuolue et porta tecum et non captiuaberis et si captus fueris non teneberis. hoc enim dicitur sepe egypti Basiliscus grece latine dicitur regulus eo quod sit ut dicit isidorus rex serpentum. Ipsum enim videntes fugiunt et timet etiam ipsi serpentes. olfactu enim suo ipsos necat. flatu et etiam aspectu interimit omne viuum. Ad eius siquidem aspectum nulla avis illesa transit et quous procul fuerit eius ore combusta deuoratur. A mustelis tamen vincitur quas homines ad caernas deferunt in quibus reguli delitescunt. Nihil enim sine remedio ille parens omnium dereliquit. Unde visa mustela basiliscus fugit quem ipsa persequitur et occidit. Est autem in longitudine semipedalis albis maculis lineatus. reguli enim sunt scorpiones arentia queque sectantes et postquam ad aquam perueniunt

idrophodos et limphaticos faciunt. Intoxicant enim ipsas aquas et mortiferas reddunt eas. Vocatur quoque regulus a multis sibilus. nam sibilu occidit atque mordeat siue purgat. Ducusque isidori. li. xii. c. iiii. Plinius autem libro. viii. ca. xxii. dicit sic apud inquit hesperios ethiopes fons est quem a multis estimatur caput milti. iuxta quem est quedam fera que cacoblephas appellatur. corpe quidem modica omnibus membris iners. per graue caput gerens. et semper habet deiectum super terram. alias in se sedio esset humani generis. quod omnes qui viderent eius oculos expirarent. Eadem basilisci serpentis vis est queque coronea punitia gignit corpus habens in longitudine magnitudinemque xii. digitorum. candida in capite macula velut diadema te insignitur. sibilu omnes fugat serpentes nec flexu multiplici reliquum corpus impellit. sed celsus et erectus in medio graditur et incedit desiccatur fruticos: et herbas erudit non solum tactu. verum etiam sibilu et flatu circumadiacentia omnia destruit et corrumpit. Tante etiam est venenositatis et punitiae quod tangentes se cum hasta longissima sine mora interficit et consumit. Hunc mustela domat et conuincit quia deo nature nihil placuit esse sine pari. Mors itaque basilisci morsus est mustele et tandem mors mustele dicitur esse fetor basilisci. Et hoc quidem verum est nisi mustela pastu et frictione rube herbe contra talem mortiferum primitus munitur. ut dicit aristoteles et etiam auicenna.

Primo igitur mustela rutam her-
bam quous amaram comedit et sic
virtute succi herbe amare nature
hostem intrepida aggreditura de-
vincit. Et quous basiliscus irreme-
diabilis sit venenosus quod diu viuit
in cinerem tamen combustus vene-
ni malitiam perdit cuius animis opa-
tionibus alkimie utilis creditur
et maxime intransmutationibus
metallorum. Sic basiliscus prexit
ad ripam maris et in habitu mo-
nachorum religiose vocauit ad se
hunc lupum marinum dicens. O fra-
ter ex quo es tu signatus signo cru-
cis pfectus christianus es. idcir-
co accede a me quoniam a te cupio
doceri christi fidem et baptisari ut
eternum iudicium euadere possim. ac
eternis gaudijs frui merear. Luci-
us autem intuens et eum agnosces
ait. O ipocrita cuculla non facit mo-
nachum verba tua iniqua sunt et
dolosa. non vis tu a me baptisari
sed cupis me decipere et toxicare. ideo
non audio te. Et hoc dicens sub-
mersit se in undis et natauit eumque
cum confusione reliquit dicens. **F**al-
sus et ingeniosus est ipocrita pom-
posus. **A** talibus enim precipit sal-
uator nos precauere dicens mathei
x. Cauete ab his qui veniunt ad vos
in vestimentis ouium. intrinsecus autem
sunt lupi rapaces. De quibus ait
isidorus. ipocrite vero in occulto ma-
li sunt et palam se bonos ostendunt.
Quibus bene diuina voce dicitur
mathei. xxiiij. **V**e vobis ipocrite quia
similes facti estis sepulcris dealba-
tis que foris quidem apparent ho-
minibus speciosa intus vero sunt

plena ossibus mortuorum. Ita et vos
foris apparetis hominibus iusti in-
tus vero pleni estis auaritia et ini-
quitate. Legitur quod cum beatus hi-
larius iuisset ad disputandum con-
tra hereticos diabolus in specie ser-
uientis portabat ei cappam et alias
in multis obsequijs existens ei quasi
compatiens rogauit ut mirus lim-
pharet vinum propter vicelatorez quod
cum fecisset ut putum biberet ei sua-
sit. deinde ut carnes comederet et
sic inmutata penitentia cum venisset
ad quandam villam dixit ibi esse
quandam religiosam affectatam
ei loqui. Et habito ad inuicem col-
loqui o illeclus est ab ea vir sanc-
tus querebat lapsum. Sed reuelata
deo et beato martino hoc esse opus
diabolicum ad ipsum venit. et sibi-
to demonem effugauit detegens eum.
Sicque deus hilarium pro beato mar-
tinum liberauit.

De sturione qui ad ma- re prexit dialogus. xliij

Sturio quidam ma-
gnus et famosus in flumine
padi qui est in lombardia moraba-
tur quem propter excellentiam suam
et fortitudinem cuncti pisces padi
reuerantur. Ipse vero crederet ait
intra se. Quid mihi est ad pisces tam
viles sociare et ab ipsis laudem et
honorem recipere. melius est ut pro-
gam in mare magnum et spacious
ubi sunt reptilia quorum non est
numerus et letue magne marine

atq; diuerse quia ab ipsis ppter
magnificentiam ero sublimatus
et famosus inter magnos. Et hoc
dicens de flumine exiit et in mare
natauit. Dum autem in mari nata
uit et beluas maximas et ferocissi
mas itueretur penituit q̄ plurimū
ppter aspectum earum. Cupiebat
enim redire nesciens quid ageret
propter furorē bestiārum. Inte
rea felchus quod animal est mari
nū vitulus appellatus ferocissim⁹
intuens cum dixit. Quare non vere
cundatus es progredi inter mag
nos sine eorum licentia. Certe non
eris impunitus. Et hoc dicens sup
eum ascendit et ipsum suffocauit
dicens. **O**mnēs per hūc se casti
gent ne leuare se satagent. Ergo
cum aliquis est in loco satis hono
ratus et magnus non studeat ap
parere inter maiores et potentio
res nec se cum ipsis sociare stude
at. Quia ait seneca. Nō potest par
ua res cum magna stare. Et idem
nauis que in flumine magna est
in mari paruula est. **S**ubernaculū
quod alteri naui magnū est alteri
exiguū est. **F**abula est q̄ tuz rana
videret bouem magnū et pingū
iacentem in pascuis desiderauit fie
ri magna vt ipse. **V**nde inflauit se
dixitq; filiis suis sū ego ne magna
vt bos. **I**lli autem dixerūt. **N**ō. **R**a
na vero magis se plus inflauit vt
fieret magna vt bos. et fracta est
pellis eius et expirauit. **V**nde na
lus exemplo rane se erigat plus q̄
deceat vt similiter pereat. Quia di
cit isidorus. **O**mnis supbia tantū
in imo iacet quantum se erigit in

altum. Nam propter supbiam an
gelus factus est diabolus. **R**ex at
saul fact⁹ est demoniacus. **H**omo
vero is est nabuchodonosor fact⁹
est quasi vitulus.

De murenula et cocodrillo Drillo dialogus. *plii.*

Murenula dicit brū
to. piscis est quidā similis
anguille. **N**ec cū inueniret filios
cocodrilli que est bestia flumialis
similis lacerte eos iugulauit et a
biit. **C**ocodrillus autem dum redi
ret et filios prostratos cerneret vl
tra q̄ credi poss et amareatus do
luit ac modis omnibus filios vnt
dicare p̄optauit. **V**ñ loricated i
cedebat vt murenulam deuoraret
Quadam vero vice inuenit serpen
tem crudellem ac venenosum que
credens esse murenulam ipsum ag
gressus est dicens. **M**odo maledi
cta euadere non potes. **F**ilios meos
sine causa perdidisti. **N**unc te peri
mam et confusam. **C**ui anguis.
Cauē tibi quia nō sum murenula.
sed vipera sūz toxica. **S**i tu es au
sus ingredi ad me te cito vene
ni inficiam. **E**t cocodrillus. **N**unc
latere mihi non potes. nō es tu an
guis sed murenula quia factus es
vt illa et ideo te madabo. **D**um au
tem ad illam procederet vt eum vi
ta priuaret. **S**erpens se fortificauit
ipsumq; momordit et intoxicauit
dicens. **C**um ignoto preliari
nullus debet nec perari. **C**um enim

nullus cū ignoto siue despecto cer-
tamen assumat. q̄ in p̄sona virtus
non est sed in corde ac ingenio bel-
litoris. Goliath despectus dauid s̄
ab eo interfectus est. primi regū.
xxvij. Caue etiam p̄pter irā a cupi-
ditatem vindicte preliū mīre. quia
iratus semp̄ putat se plus posse sū-
per omnes ideo minoratur. Vnde
sen. Semper iratus plus putat se
posse q̄ possit. Et idē. Legē solet ob-
liuisci iracundia. Vnde ph̄us. Lex
videt iratū. iratus non videt illam.
Eapropter abscondenda ē ab ani-
mo. Quia sicut dicitur prouerbio.
xxvij. Ira nō habet misericordiaz
p̄pter hoc nūq̄ iudex aliquā sentē-
tiam iratus proferre debet. Legit̄
in cronicis impatorum q̄ otto pri-
mus cum in paschali solennitate
principibus suis cōuiuuiū. prepassz
anteq̄ sederet cuiusdam principis
filius more puerili de mensa sercū-
lum accepit. quē dapifer iratus su-
de prostrauit. Quod cernēs peda-
gogus pueri turbatus ipsum da-
piferum r̄ox p̄mit. Quē cum sine
audientia cōs̄er motus condemna-
re vellet ille cesar ad terraz deie-
cit et suffocare cepit. Qui dū de ma-
nibus eius vix erutus tr̄isset ip̄m
reseruari iussit se culpabim̄ cla-
mās q̄ festo debitum honorem. nō
detulit vnde ipsum libere abire p̄-
misit.

De lucio et trinchā dialogus. xliiij

Piscator quidam

piscabatur. Vnde escam inhamā-
tam piscibus ostendebat. Lucius
autē a trinchā intuentes escam ip-
sam plurimū peroptabant. Sed lu-
cius ingeniosus dixit trinchē. esca
hec delicata a optima apparet. Ta-
men puto q̄ ad pisces decipiendū
sit posita. Igitur eam dimittamus
ne propter appetitum gula corrua-
mus. Trinchā quoq̄ ait. Non est
bonum nec expediens morsellū tā
optimū p̄pter vanum timorem di-
mittere prius ego tentabo ipsum
et cum dulcedine epulabor. tu ve-
ro prestolā euentum rei. Dum au-
tem escam deglutiret sensit insidi-
as haimi et cupiebat redire sed pi-
scator eam ad se traxit. Lucius au-
tem fugiens inquit. Nos de ma-
lo corrigamur so cū ne pereamus.
Ita et nos corrigere debemus cum
alieno malo. Sicut ait catix. Ma-
lum vicini tui te castiget. Et seneca.
Bonum est fugienda aspiciere in a-
lieno malo. Idem. Ex vicio alteri-
us sapiens emendat suum. Vnde
ille sapiens est qui bene scit nego-
cia sua disponere et per aliorum ex-
emplum sibi precauere a malis. C
Prout refert esopus q̄ quidam in-
dustriose debilitat⁹ erat recūrens
in cauea sua ad quem veniebant
bestie vt vitarent eum. et dum ap-
propinquarent ad eum rapiebat
et edebat. Venit autem ad vltimū
vulpis causa visitacōnis stans de-
foris ad portam cauee. timebat enī
appropinquare leoni. Cui leo. Ve-
ni huc soror mea vt grata possim
tecum miscere colloquia. Cui vul-
pis. video quidem vestigia intrar.

tum sed redeuntium nulla possum
videre

De regina et idro dialogus. xlv.

Regina est piscis
squamosus q̄ in fluminib⁹

capitur. Et dicitur a rego regis q̄
valde se bene regit. Ad hanc reginā
processit idrus qui ē serpens a quo
fius hñs plura capita a ait. O regi
na pulcherrima. es mihi pre oibus
dilecta. Idcirco volo me tecū socia
ri ac in cōiugio matrimoniarī. idō
q̄ amabiliter venio ad te. Cui re
gina. Hoc enī fieri nō potest quia
nō cōuenit. Scriptum est enī eadē
xiiij. Omne animal diligit simile si
bi. sic et omis homo proximū sibi
Omnis caro ad simile sibi cōiuge
tur. et ois homo similis sibi socia
bitur. Ergo q̄ non es tu de genere
meo. nunq̄ tu mecum sociaberis.
Idrus at derisus atq̄ deceptus re
uertitur dicens. Sum confusus a
reiectus ppter quod nunq̄ ero let⁹
Sic quilibet christianus rñdere de
bet diabolo q̄ est serpens antiqu⁹
callidior cūctis animātib⁹ que sub
celo sunt genesis. iij. Recede a me
quomā nō es tu de genere meo. i.
de genere electorū. Quia sicut dicit
Jacobi. iij. Resistite diabolo a fu
giet a vobis. Et apostolus. Estote
ergo fortes in bello a pugnate cum
antiquo serpente. Pugnare ergo
debemus cōtra eū qui debilis resi
stentibus est. Prout dicit isidorus

In oculis carnaliū diabolus terri
bilis est. In oculis vero electorum
terror eius vilis est. Prout legitur
in vitis patrum q̄ quidā frater re
uersus ad seculū omnibus flagi
cijs a luxurijs se exposuit. Et tandē
penitens in quodā sepulcro se ma
ceravit. Quē demones tētantes p
mittebant ei diuitias a scorta. ad
ultimū vero verterauerūt eū vsq̄
ad mortē. Cūq̄ immobilis a in fle
tu pmaneret clamauerūt demōes
viciisti monache iusticiā a fugierūt
Ille autem cogitans eorū malitiā
a iniquitatē. pposuit potius vellē
mori q̄ demomibus obedire. Et tūc
quasi angelus dei mutatus est ad
exemplum multorū.

De carpioe ⁊ trimal lo dialogus. xlvj.

Pisces fluviales in

quadā solēmitate post cōul
uū sil spaciabant in magna tran
quillitate et pace. S; carpio incho
auit festū p̄turbare se erigendo et
dicēdo sup oēs dignus sū ego lau
dari q̄ caro mea vltra q̄ dici pōt
ē aromatizata a delicata. Nō ego ī
fossis a paludib⁹ nutritor sine sta
gnis: s; in lacu magne garde edu
catus sū ppter qd debeo inter vos
pncipari. Trimallus piscis est no
mē hñs ex flore. timus enī flos ap
pellatur a hic piscis marinus ē vt
dicit isidorus libro ethi. xij. a cum
sit specie gratus a sapore iocūdus
tñ sicut flos fragrat a corpore odori

spirat. **H**ic piscis hoc audiens indignatus profiliens ait. Non est ita ut dicis. quod ego ultra te rutilo in odore et sapore. Quis potest in assimilaris qui me inuenierit thesaurum habet. Si tu in lacu garde tantum modo moraris. ego in spaciosis fluminibus. Sic inter eos lites et contentiones erant. Quia propter festum in turbatione versum est. quoniam quidam fouebant protervius quidam proter alterius: ita quod volebant se simul dilaniare. Interea truta piscis est quidam semper motus ad tendendum. Nec ergo truta quod docta et antiqua locuta est dicens. fratres non est bonum preliari propter vanos laudatores. Non enim me laudo cum sim laudanda. Quomodo scriptum est. os alienum te commendat et non proprium. quod omnis laus in proprio ore sorescit. idcirco melius est ut isti qui se laudant vadant ad iudicium marinum id est delphinum: qui est iustus iudex et rectus timens deum. qui hoc recte terminabit. Placuit sermo inter omnes. Et isti duo ad delphinum inuicem perreperunt hec omnia intimantes ac pro posse se collaudantes. Quibus delphinus. Filii nunc vos vidi propter quod in fluminibus latitatis: ego autem in marinis fluctibus veror. unde recte hoc terminare mihi me possum si de vobis prius non teneauero. Et hoc dicens saltum dedit et eos deglutiuit inquit. **N**ullus delet se laudare super omnes nec saluare. Sic nonnulli seipsum semper laudant et opus suum commendat cupientes se propter vanitatem et superbiam super omnes erigere. sed iusti

et humiles seipsum vilipendunt. Et ut dicit Gregorius. Tunc opera nostra pro merito crescunt cum apud nosmetipsos per humilitatem decrescunt. Unde Job. xxxi. Si osculatus sum manum meam ore meo que est iniquitas maxima. manum suam osculatur qui laudat quod operatur. Ideoque veritas nos instruit dicens. **L**uce. xij. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite serui in utiles sumus quod debuimus facere fecimus. Fabulatur enim quod volucres inueniunt nidum ex rosas et floribus ornatum. Et dixit aquila rex avium quod nidus ille daretur aui nobilissime. Et fecit vocari volucres celi et querebat ab omnibus audientibus que esset avis pulcherrima Respondit cuculus Cuculus Et iterum querebat aquila que esset avis fortissima. Et respondit cuculus ego Et aquila indignata ait Cucule in felix semper teipsum laudas et nunquam alium commendas. et tamen nec es pulcherrimus nec velocissimus nec fortissimus nec bene cantas sed semper idem clamas. Et ideo sententiam damnationis dico contra te quod nec istum nidum nec alium nunquam habebis. Sic plerique semper seipsum laudant semperque cum cuculo cantant.

De rana et canero dialogus. plinij.

*Quando quis canere non potest tunc
canitur a canero*

Rana dum videret
canerum in ripa fluminis natare ait. Quis est hic tam turpis et desit

mis qui ausus est aquam meam tur-
bidare. Ex quo sum fortis et potes
in aquis et in terris ad ipsum pro-
cedam et effugabo. Et hoc dicens
saltu dedit et cancrum oppressa est di-
cens. Quare non erubui mihi miser i-
ngredi in requiem meam. Cum sis despe-
ditus et niger non es confusus sed are
aquam lucidam et preclaram. Cancer
autem ut facit retro trahere cepit
dicens. noli soror talia dicere quod pa-
cem et amorem cupio team habere no-
li ergo ingredi super me. Rana quo-
que intus eum retroire credidit quod
propter timorem illius hoc ageret unde
de magis cepit eum verbis et actibus
molestare dicens. Noli retrahere te
turpissime quia euadere non potes.
hodie carnes tuas piscibus dabo.
Et hoc dicens saltu dedit volens ip-
sum mactare. Cancer autem videns
quod euadere non posset se convertit et
ranam cum grillis momordit ac
dilatavit dicens. **D**ebet forti-
ter tellare quod non potest euitare. Ita
quilibet pro posse suo debet fugere
bellum et questionem. Sed si omni-
no vitare non potest antequam permit-
tat se interfici vel mori pro viribus
pugnet contra impugnatores. A-
talibus enim petebat psalmista eri-
pi et literari dicens psalm. lviij. Ab in-
furgentibus in me litera me domine.
Et post orabat tales deleri in quibus
psalm. lxxvij. dissipa gentes que tella
voluit non enim solummodo pro nobis
pugnare debemus. sed pro paren-
tium defensione et pro republica saluanda.
Prout ponit valerius li. v. ca. iij
quod cum darius rex fines scitarum iua-
sisset et miserunt ei scite quod depopulatio-

nem agrorum et vinearum equanimi-
ter tolerarent. Sed si sepulcra pa-
rentum tangeret tunc potentiam sci-
tatum et vires sentiret quia pro eo-
rum defensione mori sunt parati.
Et pro republica saluanda in tan-
tum zelare debemus quod morti nos
exponere debeat. Unde refert valeri-
us libro. v. ca. vij. quod cum codrus rex
athensium ab hostibusurgeret.
cepit ab appolline responsum quod ex-
ercitus suus victoriam obtineret si
ab hostibus suis se occidi permitte-
ret. Quod responsum cum etiam hosti-
bus inotulisset preceperunt ne quis
codrum tangeret. Tunc ille mutato
habitu ad hostes processit et queni-
dam ibi militem false percussit qui per-
cussus mox in eum irruit et continuo
occidit. Cognito vero corpore codri
continuo hostes oraculi memores
fugerunt omnia relinquentes.

De piscatore et pisci- culo dialogus. xlviii.

Piscator quidam dum
piscabatur cepit pisciculus
quendam et cum vellet ipsum iugu-
lare vociferatus est dicens. O pesca-
tor miserere mei parum de me ha-
bebis lucrum si me interficias. Sed
si me abire permittis promitto do-
et tibi quod plurimum te faciam hu-
crari quomodo ad te quotidie reuer-
tar cum magna societate piscium
ac in retibus tuis multos intro-
ducam. Cui piscator quomodo te
cognoscere potero inter tot pisces.

At ille patrem presciscendo mihi de cau-
da ut me inter alios cognosceas. Cre-
didit ergo piscator prescidit illi cau-
dam et dimisit. pisciculus vero in-
terius semper cum piscabatur homo
eum impediens et a piscis ab eo pro-
pulsabat dicens. patres caute a
seductore illo qui me seduxit a cau-
dam meam prescidit. Sic enim fa-
ciat vobis si non caueatis: et si mi-
hi non credidistis vel operibus cre-
dite. Nec autem dicens ostendebat
caudam prescisam pisces vero ab-
horrebant et ab ipso quod citius fugi-
ebant piscator autem nunquam ampli-
us piscabatur propter quod in pau-
peritate degebat. Accidit quoque pro-
piscator longius post pisciculum
illum cum alijs piscibus cepit pro-
sumque agnoscens trucidavit crude-
liter dicens. **I**lle qui manet in-
gratus iustum est si sit mortificatus.
Sic enim multi ingrati reddunt
semper mala pro bonis. Quibus
loquitur prope xvij. Qui reddit ma-
la pro bonis non recedet malicia de
domo eius. Nec est enim magna
ingratitude indigna merito. De
quod dicit Bernardus. Ingratitude
inimica est anime exterminatio me-
ritorum virtutum dispersio benefi-
ciorum probitio. Ingratitude inimi-
ca est anime ventus vrens siccans
sibi fontem pietatis. vorem miseri-
cordie et fluentia gratie. Contra in-
gratos et non cognoscentes benefi-
cia potest referri illud exemplum
illius villani qui quotidie ibat ad
stivam cum suo asello quique etiam
invenit quendam draconem oppres-
sum a quadam arvore quem ipse

liberavit. Draconem prope stivam voluit
incedere a sellam dicens quod omni-
a maxima servicia perbuntur. Sed
villanus habuit consilium cum vul-
pe que reduxit draconem ad pristi-
num locum et liberavit villanum et
asinum. Item exemplum girardi
teneosi qui erat quasi stultus et ni-
hil habebat nisi unum gnatum id
est filium qui videns omnes cunctes
ad imperatorem dona ferentes. ait
intra se vadam et ego ad imperato-
rem et dona ferendo ut decet dominum
meum. Et invenit primo centaurum
Centaurus est animal inferus equus hu-
mani peris homo. velox in cursu ut equus
deinde versus super quem sedit et
donavit ipsos imperatori ex parte do-
mini sui. Cui imperator transmisit
multa dona prosequens valde distavit
deinde gnatus finxit se esse mortuum
et probavit patrem suum. invenitque illum
non curantem de se pro quo cum plu-
rimum vituperavit. Unde Gregorius
non est dignus dandis qui non a-
git gratias de datis. Et Augustinus. Quod
deus dederat gratis tulit ingratis.

De aquila et avibus et leone cum alijs bestijs is. Dialogus. xliij.

Contra malos Consultores

Aquila cum avibus
vallata et castrametata in
campetribus cum leone ac bestijs
preliabatur. Quotidie enim simul
conveniebant ad certamen ex utra-
que parte concurrebant multi. Ince-

ea vulpes clam vcauit laudine
dicens modo est tempus nos redi
mendi possum? enim de principi
bus nostris videre vindictam qui
nobis dominantur. Agamus sa
gaciter q ipsi simul preliantur se
q perimant. Hoc irundo facere co
sensit a ab aquilam conuolauit ea
q plurimu magnificauit dicens.
tues regina auium et imperator si
attendere vis consilijs meis: eris e
tiam princeps a dux ferarum. Co
sensit aquila a promisit consulta te
nere. irundo autem rediens ad vul
pem cum ipsa a cu alijs ordinauit
q aquila simul cum leone dimica
ret. Et quis eorum victor existeret
princeps a dux esset auium a ferarum
Cu autem i agone cotenderent aie
aqla. O nobilitas leonina si te ne
psyxeris seducti sumus a falsis o
siliarijs ipsi proptata a nostro do
minio liberari propterea nos ad cer
tandum incitauerunt. Certe meli
est vt dominetur quilibet generi
suo q nos p fallaces perimere. Hoc
autem credidit a pacificari sunt si
mul dicentes. Sunt iniqui sedu
ctores falsi consiliatores. Caueant
ergo principes a talibus ne cito se
moueant ad verba composita quia
multi seductores reperiuntur. Aie
enim seneca Ad rem moueatis a no
ad verba composita. Seruare enim
debet se quilibet ac precauere ne a
falsis consiliarijs decipiat pro
pter qd precipit. puer. xxxvii. A
consiliario malo serua animam tu
am. Debet enim princeps habere
intelligentiam periculorum circum
stantium a specialiter seductione

ipsorum adulantium. Sunt enim
adulatores syrene blandis verbis
seductes. Esa. xiiij Et syrene in deli
bris voluptatis. A quibus a sume o
portet cauere ac eorum fallacias in
telligere. Vnde speusippus phis ne
pos platonis adulanti legitur dix
isse adulator: nihil pficis cum te
intelligam.

De aqila q citauit ois volucres dialogus. l.

DE Obedientia

Aquila citauit ca
pitulum alitum a du simul
manerent a errata corrigeret: ecce
venatores apparuerunt tendentes
retia a laqueos vt de auibus cape
rent hec intuens aquila a periat
lum agnoscens per precones suos
condamari fecit vt omnes alites se
qui debent vt illum aquile et si
mul cum ea conuolare si euadere
cupiunt. Ille vero que obedientes
fuerunt a cum ipsa volauerunt eu
serunt Sed fuerunt quedam gulose
a inobedientes que eas intuite
sunt et eas concupiscentes in laq
os conuolauerunt vnde irritite a il
laqueate miserabiliter clamaue
dicentes. Qui no vult obedire debz
nequit perire. Ergo cauenduz est
viciu inobediencie qz inobediencia co
fert mortem a maledictionem i presenti
a penam in futuro. Vn fuit dictu a de
genesis. iij. Quia comedisti de li
gno qd tibi pcepta ne comederes
maledicta terra in opere tuo. spi
nas et tribulos germinabit ti

bi. dictum fuit etiam sauli regi pri
mi regū. xv. pro eo q̄ abieisti ser
monē dñi abiecit te dñs ne sis rex
propter quod dicit Bernardus.
Magnū est viciū molestantie q̄a
angelus celū. adam paradisū. saul
regnū salomon perdidit amorē di
uinū. Prout ait valerius lib. ij. po
nens exemplū qualiter patres pu
niebant filios militarem discipli
nā non obseruantes Aurelius enī
filiū suū quia nō tenuit suū prece
ptum inter pedites fugi coegit q̄d
fuit maxime humiliationis. Legi
tur in croniciis romanorum q̄ tuz
iulius cesar in perdomandis hosti
bus quinq; annoꝝ spacium sibi p
missum p̄trāsiret licet gloriose tri
umphasset honoz tamen debitus
sibi denegatus est nec vltē ingre
di p̄missus ē eo q̄ vltra terminuz
sibi p̄fixum moram contraxisset.

De herodio ⁊ miluo dialogus. li.

Herodius capacis
sima avis est omnū volati
liū maior qui ⁊ aquilam vincit vt
dicit glosa super illud psalte. hero
dij domus aē. Herodius p̄ aerem
spaciabatur volans. Sed miluus
post ipsum sibilare cepit eumq; de
pompare id ē vituperare dicēs. Ex
pecta me nephande quia te totum
decahuabo tu vis sup̄ omnes volu
cres dominari sed oēs de te ego vi
dicabo. Herodius autem in aere
volabat nec de v̄bis fabulosis cu
rabat. Sed milu⁹ verba reciproca

te inchoavit p̄ter quod herodius
ira inflāmatu⁹ sup̄ ipsum descen
dit et vngulis totuz cuiſceravit di
cens. **Q**ui vult infestare fortem
perit atq; querit mortem. Ergo cer
nere possumus q̄ periculū est non
modicū contra potentes verbo sari
ipso s̄q; infestare. Prout dicitur
ecll. viij. Non litiges cū homie po
tēte ne forte incidās manus illius
Vnde refert esopus q̄ quidaz lup
pus bitebat in flumine ⁊ agnus
quidam subitus eum bitebat cū
eo simul. leuauitq; lupus post eū
vocem dicens. Turbas tu aquam
potus mei. Cui agnus. domine nō
facio vobis iniuriā neq; turbo. Et
lup⁹. mihi damna minaris. nescis
quid feci patri tuo nondū sunt sex
menses Cui agnus. tanto nūc vixi
tpe. Tūc clamauit lupus. An loq
ris furcifer id est villane. ac irruit
in eū ⁊ deuorauit. Sic faciūt poten
tes seculi minorib⁹ q̄ sine occasio
ne deuorant eos ⁊ disperdunt p̄te
rea dicit dño nō deficit occasio.

De grue que volebat volare ad solē dia. liij

Grus erecta vidēs
aqlam volare vsq; ad solem
ipm̄q; p̄spicē clare. ait itra se pul
cra sū ego ⁊ magna vt aqla. volo
euolāē vsq; ad solē ⁊ irreuerteratis
ocul̄ in ipm̄ p̄spicere vt aqla. po
steaq; magnificata ero vt ipsa Cū
q; se in astra erigēt cepit vltra vi
res fatigari nec ad solē attingebat
Nec etiaz p̄ter arrogantia descen

tere cupiebat. sed ultra suum posse
fursum tendere cepit. Quia propter mi-
nium aggrauata non valens se gu-
bernare et ad solem volare irreme-
diabiliter corruit dicens. **Q**ui vl-
tra posse fursum tendit contra vel-
le post descendit. Sic enim multi sup-
bi et elati supra omnes conuolare
cupiunt. Et quod superbia semper casus
habet contra suum velle humiliabun-
tur quomodo qui se exaltat humili-
abitur. **Luce. xiiij.** Vnde **Bernardus**
Qui se exaltat quantum potest. de-
icietur quantum deus potest. Et **Augu-
stinus.** si extollis te. deus deiciet te.
Si tu deiciaris te deus eleuat te. Sen-
tentia dei est cui nec detrahi potest
vel addi. Qui se exaltat humiliabi-
tur. eccle. dicit ipsa veritas. **P**ro-
ut dicit **Leo papa** videte fratres ma-
gnum miraculum. **A**ltus est deus si eri-
gis te fugit a te si humilias te des-
cendit ad te. Refert **oroisius** libro
v. quod **valerius imperator octavius**
post **neronem** propter superbiam et
infidelitatem suam excitauit persecu-
tionem in cultoribus christi pro-
tutum ortem cupiens delere nomen
christi et conculcare. vnde interfici
faciebat omnes qui inuocabant no-
men christi. **C**um autem pugnaret cum
sapore rege persarum vidus est et
captus cum toto exercitu suo et tra-
didit illum deus in manum **saporis**
propter superbiam suam. factus est
ei seruus omnibus diebus quibus vi-
xit. **Q**uotienscumque vero ipse **sapor**
equum ascendebat eum prostratum pri-
mo pedibus conculcabat et equum
postea ascendebat.

De sterla que cepit leporem dialogus. liii.

Sterla avis est simili-
lis grui magnam enim habet
rostrum et periculosum. hec cum ro-
stro cepit leporem. Sed dum esset
famelica noluit predam comedere
dicens volo predam tam excellen-
tissimam alijs demonstraere vt a vi-
dentibus sim magnificata. Cumque
ad conuentum alitum predam dux-
isset volucres fortiores predam hanc
concupiscentes rapuerunt nec par-
tem aliquam ei reliquerunt. **S**ter-
la vero cum merore famelica ma-
nens ait. **Q**ui vult rem suam pa-
dere cupit illam perdere. Sic enim
nonnulli vane gloriosi omnia que
possident alijs volunt ostendere vt
per hoc magis sint collaudati. Sed
vt dicit **Gregorius** predari deside-
rat qui thesaurum publice portat
in via. Sunt etiam multi qui cum
ita bona que agunt alijs innotescere
cupiunt. Quibus **Augustinus** lo-
quitur dicens. **O**cculta quod agis
in quantum potes quod si ex toto non
potes sit in animo voluntas occul-
tandi. Et **gregorius.** Bonum opus
sic fiat in publico vt tamen in-
tentio sit in occulto. **I**tem. sub testia
quam occidit moritur qui de victo-
ria quam facit gloriatur. Refert e-
sopus quod **lupus** cepit **hedum** de
captis tenerrimum. **C**ui dixit **he-
dus.** letare et gaude gaudio ma-
gno quia talem **hedum** habes in
tua potestate. Sed antequam comedas

me precor te ut cantes a dū canta
bis ego saltabo. Ad hoc lupus ce
pit cantare a hēdus saltare: quod
audientes canes impetum fecerūt
in lupum quem insecuti ad hoc cō
pulerunt ut hēdum relinqueret et
hēdus fugit. exemplū est. q̄ quili
bet bonis suis vtatur silentio.

De struciōe et cirurgicō co dialogus. liiii.

Struciō ē auis ma
gna a potēs pennata a ala
ta tamen in astra eleuare se nō po
test p̄pter imbecillitatem alarum
suarū. Erat enī struciō quidā satis
pulcer a decorus q̄ alas habebat
fortissimas et venustas. tamen in
alis pēnas duas bauulabat retor
tas de quibus plurimū tristabat.
Qua p̄pter ad cirurgicū perrexit di
cens. satis egregius sū a venust⁹
sed pēnas istas retortas volo q̄
amputes mibi quoniā aliquantu
lum me deturpant. Cirurgicus at
pēnas retortas illi amputauit et
cū tali vngēto ei alas vnxit q̄ alie
penne alarū ceciderūt. p̄pter quod
semp̄ impotēs fuit ad volandum.
Struciō vero amaricatus vsq̄ ad
mortē plorauit dicēs. **S**icut nos
plasmauit stemus deus. nūq̄ nos
mutemus. Sic enī nōnulli curiosi
et vani dū a cōditore suo satis sūt
bene formati nō referūt grām cō
ditori imo si aliquam maculā ha
berent in corpe student modis om̄

nibus eam mederi. de maculis quo
q̄ anime nihil mederi procurant.
Sed sicut dicit augustinus. Nō enī
exterio rem pulcritudinem equirit
inuisibilis sponsus. **I**deo dicitur p
uerbioꝝ. xxxi. Fallax gratia et va
na est pulcritudo. De talibus ait
Augustinus. Ecce oīa pulcra sunt
cum hominibus a ipsi sunt turpes.
Vnde quidā rex fecit cōuiuū prin
cipibus suis. Et cum non esset ali
quis angulus in domo eius q̄ nō
esset coopertus purpura a alijs p̄
ciosis affuit quidam phūs. qui cū
vellet expuere expuit i faciē regis.
Et cum ministri propter hoc vellēt
eum ducere ad suspendendum non
permisit rex sed quesuit a philo
sopho q̄ re hoc feciss̄. Cui respondit.
vidi alia loca plena argento et au
ro et gemmis et purpuris preci
osis. Et ideo in barbā regis incras
satam et ex pinguedine a cibo im
mundam expui. Non enim vidi lo
cum minus intidū. Quod audiens
rex compunctus est et humiliat⁹.
Illi vero qui se decorant et ornant
ex auro vel alio ornamento cito ex
poliantur. **P**rouit refert esopus q̄
quedam cornix deformis a nigra
perrexit ad nuptias. **S**ed anteq̄
ad nuptias intraret. a qualibet a
ue accepit plumam vnā a oma
uit se. Erat itaq̄ pulcra valde non
natura sed arte. Et dum intraēt tu
mū nuptiarum mirabantur ceteræ
aues que illuc conuenerant pulcra
tudinem illius. **V**enerūt aut̄ aues
ille quarum plumas firata erat a
acceperūt singule plūas suas: a sic
cornix remāsit nigra a deformis vt

prius. Accidit patrisius in genera
li processione q̄ quedam simia cu
iusdam dñe tretias alienis crimi
bus quas deferebat coram omni
populo abstraxit a turpis ac deca
pillata ad modum cornicis depofi
tis alienis plumis remansit. Et iu
dicio dei hoc accidit.

De falcone et gallo Dialogus. lv.

Falconem quidam
miles habebat cui quo pluri
mū letabatur. quem semp̄ sup̄ ci
rothecam gestās splendide nutrie
bat. Quadam autē vice miles fal
conem in aerem direxit cupiens ip
sum ad manū clamare post eum si
bilabat vt rediret. falco autem de
scendere nō volebat in terrā. gall⁹
hoc vidēs se sublimare cepit dicēs
Miser ego quid facio semp̄ turpis
in humo a luto pico. Nōne sū pul
cer a magnus vt falco. certe sup̄
cirothecam volabo. et de cibo domi
ni mei epulabor. Cūq̄ ad cirothe
cam volasset miles sollicitus de fal
cone gauisus est et gallum cepit
et q̄ citius iugulauit. a carnē eius
falconi ostendens ad manū recla
mabat. Et falco hoc vidēs tam deli
catam carnem cupiens ad ipsam
gaudenter se declinauit dicens.

Non ē sensus se leuare in statu
suo sed pausare. Sic enī homo age
re debet humiliter residere in statu
suo. nō oculos ad id quod nō deest
tendere propter quod dicitur. puer

bioꝝ. xxiii. prudentie tue pone mo
dum. Altiora te ne quesieris et for
tiora te ne scrutatus fueris. Et sene
ca. Id quere quod inuenire potes
Id discere quod potes scire. Refert e
sōpus quod quidam nobilis ho
mo habebat vnū camiculum lectū
puū et vnū azimū. Asinū mittebat
ad molendinū ad grauiora opera
camiculus vero cum domino suo li
debat quē de propria scutella pas
cebat. Videns autem azimus se fa
tigati et canem blandicijs foueri
cepit intra se cogitare. Iste catulus
nihil facit nisi q̄ pedib⁹ calcet do
minū suū et lingua lambit a sic
diligit. volo a ego sic agere. Et ele
uans pedes anteriores misit super
humeros domini et sua voce tona
bat. Dominus autem timens cla
mare cepit et seruitores venerunt
cum baculis et fustibus et verbe
rauerūt eum vsq̄ ad mortem. At
ille cogitans dixit. Meli⁹ mihi erat
quiescere q̄ sic agere q̄ nihil lucē
tus sum nisi verbera. Vnde in hoc
doctur q̄ homo nō agere debet
quod naturaliter nō potest facere
Vn̄ quidam. Nemo audeat feliciter
quod natura negat. Imprudēs di
splicet vn̄ placere studet.

De asture q̄ misit ad caridriū Dial. lvi.

Astur in aere perse
quebat grē et ad extremū
deiecit tñ grē cum rostro vsq̄ ad
mortē vulnerauit asturē. Astur at
sic vulnerat⁹ misit ad caridriū nū

cios a munera dicēs **O** medicæ ani-
marum et corporū descende a cura
vulnera mea quia ad plenuz tibi
satisfaciaz. **Caridrius** vero vt dicit
pap. est auis alba tota cuius inte-
riora oculos caliginosos curat. **Et**
si viuē debet homo appropinquat
sibi si vero mori fugit ab eo. **Vnde**
cognoscēs q̄ astur moriturus erat
ei appropinquare noluit dicens.

Perituros visitare nolo sed cū
letis stare. **Multi** enim tales reperi-
untur amici qui tēpore prosperita-
tis et leticie visitant amicos tēpore
autē calamitatis et miserie nolūt
videre. **E**apropter dicit seū. **D**iffici-
le est in re prospera amicos proba-
re in aduersa facile. **Q**uia dicitur
eccl. xxxvij. est amicus qui solo no-
mine amicus est **Et** vt dicit isidorus
Rari sunt amici qui vsq̄ ad finem
cari existāt. **Q**uidam interrogauit
filium si amicum haberet fidelem.
Cui ille respondit se habere tres **Et**
pater. **S**frater a amicus in āgusti-
is cōprobat. **V**ade ergo a pba.
Iuit ille a tulit porcū ac decollauit
et amputauit caput a pedes misit
q̄ in sacculū dicens singulis suoz
triū amicorū. **E**cce hominē quē oc-
cidi peto vt illū caute sepelias ne in-
culpa deprehēdar qui a nullo ami-
corū illorum receptus ē. **H**ac enim
de causa pater fecit eū amicos p̄-
bare a aliud sibi exēplū narrauit
de duobus socijs. quoz vnus con-
cessit alteri sponsā suā vxorē deinde
prexit visitare parentes suos a in
mari omnia perdidit. **Et** reuersus
ad sociuz suū non ē ausus se mani-
festare. s̄ desperatus dixit se fecisse

homicidiū quod non fecit. vt more-
retur ipse pre desperatione a cōfu-
sione. **Et** cognitus a socio p̄ signū
dixit ipse se hominē illum occidit
se vt socium literaret. **T**andem ho-
micida hoc vidēs se manifestauit
ne morentur isti inculpabiles.

Narrat valerius libro quarto. ca.
vij. de vera amicitia de duobus ami-
cis scilicet amone et phitia quorū
vnū cum vellet dyomisius tyran-
nus interficere et ipse impetrasset
tempus ab eo vt rediret domū ad
res suas ordinandas. **A**lter vero
pro reditu ipsius fideiussorem se fe-
cit nihil dubitans de amico **A**ppro-
pinquato autem die diffinita nec
illo redeunte vnusquisq̄ illaz teme-
rariū sponsorem damnabat. **I**lle
vero de amici constātia se non me-
tuere predicabat. **H**ora autem cō-
stituta alter venit. **A**dmirans autē
tyrānus eorum animū a amicitia
fidei supplicium remisit a rogauit
eos vt se tertiu gradum sodalicijs
secum reciperent. **S**i homo sic facit
pro homine quid facere deberet p̄-
do qui se permisit occidi pro homi-
ne **V**nde ecclesiasti. xix. **G**ratiam fi-
deiussoris tui non obliuiscaris de-
dit enim pro te animam suam.

De smerillo ⁊ acci- pitre dialogus. lviij.

Smerillus et acci-
piter sociati sunt a predaz
simul diuidebant cum venabant.
Quadam autem vice rapuerunt

qualiam extra midum. Qualia est
avis quedam et dicitur a qualis
vel dicitur qualia a voce quam fa-
cit scilicet quaquera huic dixerunt
Elige tibi unū aut vis q̄ te solam
manducemus. Aut vis nos pdu-
cere ad midum et te cum filiis epu-
lemur. Quib⁹ qualia ait. Angustie
mibi sunt vndiq̄ et quid eligam
ignoro. Sed mibi melius est solā
incidere in manibus vestris q̄ cū
filiis interire. Et anteq̄ eam iugu-
larent locuta est dicens. **M**eli⁹
est sustinere malum q̄ peius habere.
Ita et nos exemplo qualie cū
pericula euadere nō possumus sem-
p̄ minus malū eligendū ē. Juxta
dictum sapientis de duobus mal-
minus eligendum est. Eligere enī
debemus potius mori pro republi-
ca q̄ pro propria viuere vtilitate.
Vnde refert Augustinus de ciuita-
te dei libro p̄mo q̄ cum marchus
regulus captiuus a cartaginensi-
bus detineret et romani multos
de cartagie detinerent iuuenes mis-
sus est dictus regulus romam pro
cōmutatione fienda. Jurat q̄ redi-
ret si cōmutatio fieri nō posset. Qui
cum romam venisset supradicta fi-
eri distulit eo q̄ senex esset et pa-
rum viuere posset: illi autem iue-
nes multa prelia romanis adhuc
possent mouere. Et cum rogaretur
vt saltem remaneret nullatenus
adquieuit. Rediens ergo crudeli
morte interijt. **V**tile quidē roma-
nere sibi fuisset. Sed propter iusu-
randum non fuisset honestum a p-
pter vtilitatem romanorum non
fuisset vtile.

De cartlācho q̄ volu- it se regulari **D**ialo- gus. lxxx

Carlāch⁹ est avis
similis falconi potens a vir-
tutibus hic in iuuentute voluit se re-
gulari dum virtutibus prefulge-
ret. Sed timore austeritatis regule
distulit dicēs. **C**redo q̄ nō potero
ieiunare. surgere ad matutinū. ca-
stitatē tenere a voluntatē p̄p̄riā ab-
negare. Et q̄ bonū non inchoauit
timorē penitētie nō bene media vit-
imo male finiuit dicēs. **Q**ui non
bonū pro timore facit perit auz me-
tore. Sic enī multi cupiūt cōuolāē
ad grām dei sed timēt carere deli-
is mūdi. **P**rouocat quidē amor xp̄i
eos sed reuocat cupiditas seculi.
Tales enī solent dicere seruirem li-
benter deo. libenter intrare religio-
nē. sed timeo q̄ nō possem austeri-
tatem regule sustinē. **I**sti nō atten-
dūt illud apl̄i ad philippē iij. oīa
possum in eo q̄ me cōfortat. **I**d est
xp̄s. **V**t dicit bern. in se sperātib⁹
de 9ē thesaur⁹ in paupertate solaciū
in solitudine gl̄ia. in ambiciōe ho-
nor in contēptu vmbra culū in pte-
ctōe a pluuia a ab estu. **F**abulator
enī quidā ait q̄ falco cepit miluū
et s̄ pedibus suis deiecit et a vno
pede ipsum conculcabat dicens.
Infelix magnus et fortis es tu vt
ego quare te non defendis quia te
conculco et euiscerare volo. **C**ui il-
le r̄rum dicit quia magn⁹ et for-

tis sum etiam ultra te. Rostro enim habeo et pedes fortiores sed mihi deficit cor. Sic enim multi multa bona agere possunt sed deficit sibi cor et voluntas faciendi. Quidam cecidit in flumine nesciens natare unde cepit clamare sancte Georgi adiuua me. Sanctus autem Georgius affuit ei et dixit. Tepide adiuua te metipsum moue manus et pedes et libera te. Quia qui se iuuat iuuatur a deo. Sic enim facere debet qui cecidit in peccatum non solum delet a deo veniam postulare ore sed operari que potest ut a peccatis resurgat. Refert Augustinus in epistola ad Hieronimum quod cum quidam in puteum cecidisset et alius superueniens quomodo ille ceciderat interrogaret ait ne queso que ras qualiter huc ceciderim sed inquire qualiter liberare possis me.

De upupa et papago dialogus. xlix.

Upupa quedam auis est dicit isidorus ethi. xii. Upupam greci appellant eo quod stercorea humana consideret et tenti pascatur fimo auis spurcissima christis extantibus galeata semper in sepulcris et humano stercore commorans cuius sanguine que se ungerit dormitum pergens demones suffocantes se videbit. Hoc propter quod est pulchra et placide cristata penneque variata sublimare se cepit intuens papagum penes regem

morari in cauea deaurata. qui splendide pascebat. De cibo regis ait placida sum ut papagus tamen magno labore cibum mihi quero. Iste autem papagus sine sudore honorifice manet et ad libitum saturatur. Certe volo ad regem ire et in cauea canere et ut papagus epulari et gaudere cum domino. Dum autem ad regem aduolaret et rex claudens eam in cauea collocaret cepit plurimum amaricari videns se captam et in libertate alterius. Unde pre tristitia et dolore parum vixit et durauit dicens. Libertati comparari potest nihil nec estimari. Sic enim multi loquuntur de religiosis dicentes. Iste fratres bene se habent optime saturantur cantant et sine magno labore degunt. Unde cum probare volunt intuentes se sub regula conclusos et in potestate alterius penitent eos non habentes libertatem propriam. Unde philosophus. Non bene pro toto libertas venditur auro. Narrat valerius libro. vi. quod litromides nobilis spartanorum cum trecentis ciuibus pugnavit contra persem regem persarum pro libertate patrie et ala cri voce exhortatus est suos dicens. Sic prandete commilitones mei tanquam apud inferos cenaturi. Cui omnes intrepidi paruerrunt. Et cum non esset spes euadendi ita eos animauit quod omnia patienter sustinerent potius quam seruire perhis et libertatem propriam amittere. Ite refert orosius libro. vi. quod demetrius rex ponti et armenie cum obsideret eum filius suus nec desistere vellet

ab obsidione tristatus ad infe-
riora domus sue descendit a omni-
bus vxoribus suis et filiabus et
meretricibus venenum dedit a ip-
se postea pre desperatione sumpsit
Sed cum nec statim vitam finiret
cuidam de hostibus per murum i-
tranti ingulandum se exhibuit a
trq hostibus subiaceret a propri-
um arbitrium amitteret. Item re-
fert orosius q cum quidam obse-
si fuissent a scipione affricano a to-
mams a viderent se non posse resi-
stere ac caperentur ne de bonis eoz
gauderet romani clause eunt portas
ciuitatis sue. a se ac omnia sua et
vitem incendio cremauerunt ante
q hostibus libertatem super se tra-
derent. **L**egitur in historijs sco-
lasticis q tempore abrahe quida
rex babilonie nomine belus inua-
sit siriā in aliqua parte a statim
mortuus est. Sed vxor eius sem ra-
mis cupiditate regnandi vt posset
regnare. proprio filio nomine nino
nupit qui post totam siriā cepit
a fecit ciuitatem magnam itinere
dierum trium a suo nomine nino
appellata est ninue. qui habuit
etiam filium ex propria matre no-
mine babilio qui a babiloniam a-
pliauit.

De gallina et colūba. Dialogus. lx.

Historia cum tristibus

Gallina et columba

simul nidum fecerunt a mo-
tabantur sed multotiens rixaba-

ntur propter quod vnanimis canē-
bat altera vero minium vtilabat
Gallina autem dum prospiciebat
filios columbe ingulari plurimum
letabatur a cantabat. **I**deo q colū-
ba se turbabat dicens. Tu gallina
non vis condolete mecum cum p-
spicis pullos meos ingulari. **G**alli-
na vero contradicebat: Tu magis
non vis cantare mecum cum de vi-
sariis educo ouum a a tali peri-
culo literoz. **H**ac enim de causa si-
mul questionabantur. **V**nde vna-
nimitate ad aquilam pertereunt
dicens. **J**udica inter nos o regina
si simul nos habitare a commorari
competit. **A**quila vero sententiam
publice exerauit dicens. **L**eti-
stent cum liberatis. **T**ristes au-
tē turbatis. **N**on enim conueniens est
hilares a iocundos cum hīs qui
in tristitia positi sunt spaciari nec
amariantes a tristes cum letabili-
dis iocari. **S**ed sicut ait apostolus
ad rō. xij. **G**audete cum gaudenti-
bus. **f**lete cum flentibus. **S**ed nota q
minima leticia aliqū subito occidit qz
cor tunc dilatatur a calor ad exte-
ra transit a cor deficit a ideo mors
interuenit. **V**nde refert valerius.
q cum quidam mulieri mors filii
absentis ex errore fuisset nunciata
dum illa merens sederet filius ad-
uenit. **Q**uem illa videns in ample-
xus eius irruit et mox exanimata
corruit. **T**ristitia autem non cito
occidit quia i tristitia primo retra-
hitur calor naturalis ad interiora
a talis agitatio caloris prebet nu-
trimentum in membris a operat
cōsumptionem et ideo per process-

sum temporis sequitur etichapuer.
 xvij. Spiritus tristis exicat ossa.
Vnde probatur qd letitia mundi e
 sicut vinu puz quod cito deicit ni
 si salubri tristitia temperetur. **J**uxta
 illud eccle. vij. Melius est ire ad do
 mu luctus qd ad domu conuiuij. Re
 fert tilius qd qn aliqui cofules ro
 ma redibat victores triplex honor
 fiebat eis. **P**rimus omnis ppl's fi
 bi cu leticia obuiabat **S**ecundus qd
 oes captiui quos ceperat eius cur
 rum iunctis manibus sequebant
Tertius qd ipse victor indutus tu
 nica iouis in curru sedebat quem
 quatuor equi albi vsq ad capitolium
 deducebant. **N**e vero supra se
 mimis eleuaretur istum honorem
 tripliciter tempabant. primo qa
 vnus homo seruus alicuius condi
 tionis secum in curru ponebat vt
 cuilibet spes daretur pueniedi ad
 talem honorem si probitas merere
 tur. **S**ecundo qd ille seruus cum cola
 phis cedeat dicens. Cognosce te
 ipsum. **T**ertio licebat illa die cui
 bet in ipsum inferre omnia oppro
 bria que volebat. **S**i igitur paga
 ni sic suas vanas leticias tepabat
 multo fortius nos xpiani eas rep
 mere debemus. **Q**uia vt dicit **G**re
 gorius presentia gaudia sequunt
 perpetua lamenta. a **A**ugustinus.
Letitia seculi vanitas est. cum ma
 gna expectatione speratur vt veni
 at et cum venerit no potest retineri

De gallo et rapone dialogus. lxi.

Non omnibus fides ad h'enda

Gallus et capo in
 curtino vno morabantur.
 sed gallus dominabatur gallinis
 capo autem humiliter cu ipsis pi
 cabat. **A**ccidit quoq qd vulpes ce
 pit gallum ipsiq comedit. **S**z cri
 stam siue coronam capitis no teti
 git imo illesam seruaui a ad capo
 nem ipsam deduxit dicens. **O** ca po
 frater socius tuus migravit de se
 culo. sed p nimiam caritatem qua
 circa te habere cupio coronam pul
 cerrimam capitis eius tibi apportabo
Descende ad me a coronabo te et
 eris postea princeps gallinarum
 vt erat ipse **C**apo audiens hoc cu
 pies dominari sup gallinis de pul
 tiario exiuit a ad vulpem accessit.
Vulpes vero gaudens qd cito vit
 cum cepit. ac iugulauit dicens
Non est omnibus credendum.
 sed a falsis est cauendu. **A** talib9
 eni precepit saluator cauere dices
 matth. x. **C**auete ab his q veniut
 ad vos in vestimentis ouiu **I**ntin
 secus at sunt lupi rapaces. put re
 fert esopus de coruo q tenebat pe
 tia carnis in ore a stabat super ar
 borem. **Q**ue videns vulpes cogita
 uit. **O** si possem eu decipere habere
 qz carnem qua tenet pro quo dixit
Ecce frater corue omniu auiu pul
 critudine excedit tua pulcritudo a
 fortitudo tua ceteraru auiu fortitu
 dine sed doleo qd no habes vocem
 nec potes cantare. **M**ox coruo cepit
 cantare a cecidit caro de ore eius qua
 vulpes accipiens comedit a abiit
Sic eni multoties accidit ho cu au
 dit se laudari **V**n Diere. ix. **V**nus

quisq; a proximo suo se custodiat
et in omni fratre suo non habeat
fiduciam. Et plus alijs de te q̄ tibi
credere noli.

De fasiano ⁊ pauone dialogus. lxxi.

non solum laudat per primatum

Volucres in diuisi
one fecerunt electio nē et ele
gerunt fasianū et pauonē ipsi vero
p electionem simul questionaban
tur et bona sua disperdebant. Ea
propter aues ad aquilam cōcur
rerunt dicentes. fecimus nos electio
nem sed vt iudey da confirmatio
nem vt electi comprobentur. Aquila
vero electos citauit volens exa
minare electionē. Sed fasian⁹ auis
est quedā ab grecia primū aspor
tatus cuius caro sua uis ē ad come
den dum. hic q̄ plurimū se magni
ficabat dicens. O iuste iudey vt cer
nis nimis sum delicatus pulcher ⁊
uariatus. Caro mea aromatizata
super omnia sapit et redolet. pro
quo mihi cōuenit p̄ncipatus. Pa
uo autem se pro virib⁹ defendebat
dicens. Non dīa est ita vt fasian⁹
asserit quoniam pulchrior eo sum.
magnus ⁊ cristatus. Cauda mea
mihi sublimatum reddit honorez.
Et hoc dicens caudam sursum ere
xit sicq; gloriabatur. Aquila vero
hec omnia intelligens ait pauoni
Tu pauo te vituperasti dum cau
dam sursum erexisti quia turpes pe
des nobis ostendisti ob hoc nō es
dignus principari. demū ad fashi-

anū inquit. tu autem lachrymos⁹
es ac debilis nec cātare scis. Idcir
co propter defectum oculorum tu
orum te priuo principatu. Sic enī
vterq; priuati permanserunt dice
tes. Non est dignus principari
qui querit questionari. Hoc enim
vt cerimus sepissime accidit in
electis quomodo propter questio
nes electionis vicia sua homines
rimantur propter quos sepe sxi li
antur ⁊ diffamantur. Vnde nō est
bonū questionem agere propter
primatū honoris. Quia dicit Gre
gorius desiderium primatus ex ia
stantia cordis nascitur. Et quicūq;
desiderauerit primatum in terris i
ueniet confusionem in celis. Hoc
enim periculum presidendi vitan
dum est pro viribus. Quia dicit
Grego. Quantum in superiori loco
pastor est. tantum in periculo ma
iori versatur. Quapropter antiqui
principes non patiebantur filios
suos prefici nisi possent proficere
vt narrat elinandus hystoriogra
phus de helio. Qui cum de senatoe
creatus esset imperator ⁊ obsecra
te senatu vt filium suū augustum
cesarem secum nominaet ait. suffi
cere nūquid debet vt ego ipse inui
tus regnauerim cum nō meruerim.
principatus enim non sanguini de
betur sed meritis. Et sepe in utilis
regno ē qui rex nascitur procul du
bio parentū affectum nescit qui p
uulos suos importabili mole sup
iecta extinguit. Hoc enim est suffo
care filios nō p meritis pmouere.
Alendi enī sunt prius ⁊ virtutib⁹
exercendi vt cū in eis pfectint vt

protendant illos virtutibus antea
 dere quos debent honore antea.
 Implebant enim ope preceptum il-
 lud eccle. viij. Noli querere fieri in
 dex nisi valeas virtute irumpere in-
 quitate. Vnde in polycratorum libro
 vi. dicitur quod octavianus cum filij
 sui sufficere possent ad gloria ma-
 gnani promerendam noluit si suf-
 ficienter suam et alienam curam non
 possent per virtutes protegere vnde
 eos ad gradum militarem ad cursum
 ad saltum ad usum natandi et iacen-
 di lapides manu vel funda exerci-
 tari precepit. **F**ilias vero suas in
 lamificio instituit ut si propter spem in
 extremam paupertatem fortuna proie-
 cisset vitam possent partem suste-
 nare. Nam vendendi et texendi vestes
 fingendi et componendi non modo
 artem sed usum habebant. Sic pre-
 cipitur eccle. viij. Si tibi filij sint eru-
 di illos. Et sequitur. Si tibi filie sunt
 serua corpus illarum.

De coruo et ficodula Dialogus. lxiij.

Cum fortiori non vixant in

Corvus dicit papi-
 as est avis que dicit vivere
 usque ad millenarium. Nec autem quadam
 vice nidum faciebat propter quod
 depilata et macilenta fiebat oua sua
 nutrienda. Tunc ficodula id est pa-
 pafigo ad eum accedens plurimum
 vituperabat nec in pace ipsum di-
 mittebat. Corvus autem non valens
 relinquere oua sua nimium se per-
 turbabat tamen in corde hec omnia con-

seruabat. Cum autem filij educati fuisset
 coruus cepit se reparare et con-
 ualescere. Sed ficodula reuersa ce-
 pit verba contumeliosa reciprocare
 eumque ut prius deuenustare de quo
 coruus indignatus cupiens se vi-
 dicare ficodulam totam decaluit
 ac crudeliter euisceravit dicens.

Qui vult cum alijs traxari cupit
 dire lamari. Sic enim multi cum videt
 aliquem depresso et in calamitate
 positum non cessant eos oburgare
 ac eis irurari. Tu autem qui cer-
 nis hominem in calamitate cessare
 tunc des ab oburgatione. Ait enim
 philosophus. Oburgare in cala-
 mitate grauius est quam ipsa calami-
 tas. Calamitoso non compati etiam
 iniuria est. Antiqui et principes com-
 patiebantur miseris et calamito-
 sis in suis calamitatibus. Vnde nar-
 rat valerius libro quinto. quod cum
 cesar abscisum caput pompeij aspe-
 xisset pius lachrymas dedit. Item
 narrat ibidem quod marcus marcel-
 lus captus ab eo syracusanis cum
 esset in arce opulentissime verbis
 constitutus afflicte ciuitatis fortu-
 nam deplorantes intuens a fletu
 se cohibere non potuit. Ibidem etiam
 narrat de clementia pompeij er-
 ga regem armenie qui contra po-
 pulum romanum magna tella ges-
 serat vidum in conspectu suo sup-
 plicem diutius iacere non est passus
 Sed benignis verbis recreatum
 diadema quod abiecerat capiti re-
 ponere iussit et in pristinum gradum
 restituit. eque pulcrum esse indicans
 et vincere reges et facere. Confirma-
 te narrat de quodam consule pau-

lo nomine q̄ cum quēdā am̄ regē
captiuatum ad duci ad se audiss̄
occurrit ei. Et illum uolentem ad ve
niam procurare dextera sua eleua
uit a ad spem exhortatus ē eūq; in
consilio sibi proximū sedere fecit.
Nec honore mense indignū iudica
uit. Nā si egregiū est hostem deui
cere non minus laudabile est infe
licibus scire misereri.

De nycticorace ⁊ alau da dialogus. lxviii

Nyticorax dicitur

amicos quod ē nox a corax
quod est coruus quasi coruus no
ctis quia de nocte uolat. vel q̄a de
nocte uigilat. Dicitur brito a isidor⁹
ethimo. xij. Nycticorax ipsa est no
ctua q̄ noctem amat. Ad hanc pre
xit alauda dicens. Soror carissima
obmpe te deprecor q̄ die crastina i
meridie mihi societis qm̄ amator
meus me cupit ad solem uidere Si
ego tecū ero sociata pulchrior appa
rebo. promittit hoc nycticorax per
omnia adimplere. uerecū dabatur
enim hoc ei abnegare. Cūq; dies
adesset et sol clarificē perlustraret
alauda expectabat promissa Sed
nycticorax ad solem exire nō audēs
Propter q̄ nihil prospicit in die.
non uenit. de quo alauda pturba
ta ipsum semp abhorruit a psecu
ta est. Qua de causa non audēs noc
tua de die uolare timore alaudē de
nocte uero uolat a cibū sibi querit
dicens. Nullus debet affirmare

quod non potest perpetrare. Ideo
q̄ cauendum est ne quid pmitta
mus quod sit impossibile ne men
daces reperiamur. Si tibi forte nō
placet amico petita promittere nō
promittas ppter uerecundiam ne
gandi. Quia dicit philosophus.
Verecūdia negandi caue ne tibi i
ferat necessitatem mentiendi. Alio
quin minus decipitur cui celeriter
negatur. Tamen multi ppter liber
tate animi uerecū dantur petita ab
negare. Prout de libertate tyti in
patoris scribitur i gestis romano
rum q̄ statuerat ne accedentez ad
eum postulandi gratia sine spe ha
bendi dimitteretur. Et interrogan
tibus amicis suis cur plura pollice
retur qm̄ prestare posset. Rndit q̄
ideo q̄ non oportet quēq; a sermo
ne principis tristem discedere. Itē
legitur de traiano in gestis roma
noz q̄ cū arguerent eū amici q̄ i
oēs ultra q̄ impatorem deceret ef
set cōmunis. s. de cōdescendendo oi
bus. Rndit traian⁹ se uelle esse ad
oēs talem qualem quisq; optasset
eum inuenire.

De caudetremula et fasiano dialog⁹. lxv.

Caudetremula di
citur ab effedu q̄ caudam
in tremore semp hatet hec ad fasi
anū prexit dicens. Quare miser non
tergis oculos tuos sed lacrimosos
ipsoz ondis. fetoz oculoꝝ tuoz te
reddit abhominabile. Fasian⁹ at
indignat⁹ rndit. nō uerecūdāris de

mēs q̄ mīna es a abiecta. **Vales**
 enim caudam paliticam et tremē
 bundam et vis tu distinguere vi
 tia mea. **Vade** prius et corripe vi
 cia tua et tunc eris mea creatura.
Caudetremula hoc audiēs erubu
 it a cū confusione reuersa ē dicēs.
Prius debet se purgare q̄ vult
 aliū damnare. Sic enī nōnulli non
 attendentes vicia ppria aliena cu
 piunt redarguere. Et vt dicit **Ber**
nardus. Multi multa sciūt al' enī
 inspicūt et seipfos deserunt. Tali
 bus loq̄tur saluator dicēs. **Lucē**
 vi. mathei. viij. **Quid** aut vides fe
 stucam in oculo fratris tui trahēz
 autem que in oculo tuo est nō con
 sideras. sicut quomodo potes dice
 re fratri tuo. **Frater** sine eijam fe
 stucam de oculo tuo trahem in oculo
 tuo non videns hypocrita eijam
 prinū trahem de oculo tuo a tunc
 prospice vt educas festucam de
 oculo fratris tui. **Legitur** in vitis
 patrum q̄ factō cōuentu in sithia
 loquebatur frater de quodam fra
 tre culpabili a detrahebat **Abbas**
 autē prior tacebat. **Et** cūm portaret
 retro se saccum plenū arena. **Et** de
 eadem arena modicū ante se pone
 ret. **Interrogatus** quid hoc esset di
 xit multaz arenam esse peccata sua
 quibus retro positis non curabat
 de ipsis. **Modicam** autem arenam
 ante faciem positam dixit esse pec
 cata fratris quē iudicabat a addi
 dit non oportet ita fieri fratres si
 peccata mea ante me esse debēt ac
 de ipsis cogitare. **Audientes** enim
 patres dixerūt vere hec est via sal
 utis

De philomena et cor
uouiter ceteras aues
dialogus. lxxvi.

*Stultum est loqui quando nolunt
 auditores audire*

Quodam festo ma
 gno aquila cū aibus prā
 debat a ppter prandiu aquila ad
 se clamitauit philomenam dicēs
 vade filia frāge vocē a cantant do
 cta es vt inde corda nrā consolent.
 philomena obediens canere icho
 auit ita placide q̄ oēs volucres cū
 leticia auide auscultabāt. **Interea**
 coruus inde transiens a hoc cōfide
 rās ait intra se. volo a ego cū phi
 lomena cantare vocēz magnā ha
 beo a auditus ero a lōge. **Et** cepit
 turpiter exortare philomena aut
 obmutuit nō valens tam turpiter
 audire cantare eū. **Aues** quidē om
 nes p̄turbate coruū illum abhor
 rebant ppter quod festum suū vi
 tupebant. **Idcirco** aq̄la manda
 uit ei vt recederet vel taceret. **Ipsē**
 vero respōdit q̄ volebat a ipse cū
 aibus festinare nec ppter ipsam
 intendebat se remouere de loco. **A**
 quila ei remandauit q̄ discederet
 ppter q̄ libenter nō audiebat.
Coruus at aquilam audire nolēs
 magis garrire cepit. **Quapropter**
 aquila ipm occidi mādauit dicēs
Stultū est esse cantores nisi ve
 lint auditores. Sic enī stultū est lo
 qui vbi auditores fastidiūt audi
 re. **Ideo** nos amonet eccle. xxxij. **V**
 bi auditus non ne ē effundas ser
 monē. **Et** postea in medio magna

rogum non presumas loqui et ubi
sunt senes non multum loquaris. Sit
enim ut corpus male catavit quodam
legatus athenarum coram rege phi
lippo de quo narrat seneca lib. iij.
de ira. Ad quem cum venissent lega
ti atheniensium eorum audita legati
one benigna ait philippus. Dicite
quid possum quod sit gratum athe
nensibus. Cui respondit democritus
vnu de legatis. te inquit suspende
re. esset gratum athenensibus.
Et cum circumstantes essent indigna
ti et vellet in eum irruere iussit rex
illum impunitum dimitti dicens
ceteris legatis. Nunciate athenien
sibus multo superbiores esse quam ista
dicunt quam qui patienter audiunt

De ciconia et irundine Dialogus. lxxvii

In quadam turri cico
nia nidum faciebat de foris. in ca
cumine irundo vero deintus. Sed iru
do sepissime clamabat a de natis
pullis letabatur ciconia quidem in
hoc tristabatur. Cum enim volebat que
escere cum filiis non valebat pro
pter garrum irundinis. Ideoque ab
sente irundine ciconia nidum illius
dissipavit et pullos ipsius intere
mit. Cumque ad nidum reversa fuisset
irundo ultra quam credi potest trista
batur de interitu filiorum sed quia
ignorabat quis hoc ei fecisset non
se vindicabat. Paululum post ite
rum se reparavit irundo a nidum con

struxit ac filios procreavit de qui
bus letabatur a quam prophetum garru
ebat. Ciconia vero ut prius pater
bata cepit vociferare dicens. Certe
sicut tibi sed adhuc faciam pullos
tuos cum nido precipitabo propter que
garrum non permittis me cum filiis con
quiescere. Hoc enim audiens irundo
et cognoscens que ciconia filios suos
permit toto studio se vindicare per
optavit. Idcirco quodam die dormi
ente ciconia cum filiis irundo in nido
illius ignem posuit et ipsam cum
pullis suis inflammavit dicens

Qui se videt vindicatum prospici
cit se consolari. In hoc apparet que
non licet inferiores infestare nec in
iuriari ne occulte nobis mala infe
rant. Sepe enim recipit homo ab alio
quod fecit alijs. Vnde seneca. Ab alio
expecta quod alijs feceris. Et ad co
lofesens. iij. Qui iniuriam facit recipi
et quod iniure gessit prout refert
esopus que aquila volavit ad altum
montem a invenit filios vulpis que
de fouea rapuit a secum furit ad ni
dum suum ut eos comederet cum fili
is suis. Veniens autem vulpes non in
venit filios a cepit descendere ad ne
mus et clamare a audiuit eos elu
lare in nido aquile. Vulpes vero di
xit humiliter ac dulciter aquile ut
sibi redderet filios. aquila penitus
noluit audire eam. Vulpes autem irata
invenit stipulam a vitis furculos
siccos a circumivit arborem a ore suo
duxit faculam a copia fumum occide
bat pullos aquile. Hoc videns aquila
descendit humilians se eligens
ex duobus malis minus reddidit

q̄ coacte filios vulpis. In hoc do-
cetur homo vt licet sit maior time-
at offendere minorem se. a semper
inter duo magna mala eligat mi-
nus. Vnde autor. non sit aliquis q̄
studeat obesse minori cui bene mi-
nor possit obesse maiori.

De vigardo ⁊ alieto dialogus. lxxiii.

Humilitas protegitur
Vigardus dicit hu-
gucio est auis quedā Et di-
citur a pige quod ē depressio quia
forte pua est. Et inter animalia co-
mestibilia numeratur deutro. xiiii.
Hanc at auem dum in aere rapax
auis psequeretur. vt euaderet ad
alietū declinavit dicens. Magnus
es tu potens a misericors idcirco
ad te confugio cum sim pua a ipo-
tens nec refugium aliquod habeo
nec defensio est in me protege me
sub umbra alarū tuarū a defende
me a furore rapacis. Alietus autē
vt dicit pap. est auis similis aq̄le
sed maior pietate motus respōdit.
Ex quo tu humillima auis es a im-
potēs sede a quiesce apud me nihil
q̄ timeas donec fueris meū. a di-
xit. **H**umiles sunt protegēdi a
non vnquā expellēdi. In hoc appa-
ret q̄ impotētes a pauperes a hu-
miles sunt a potētiōibus protegē-
di a in suis necessitatibus adiuuā-
di q̄ hoc misericordia a hūamitas
est. Et vt dicit Bernardus. virtus
humilitatis maior ē in maiorib⁹.

a in clarioribus clarior cōproba-
tur. Seneca q̄ ait. Qui succurrere
potest perituro a nō succurrit occi-
dit. Habebant enī antiqui princi-
pes affectū erga inferiores sicut lu-
culenter exprimitur in eoz gestis.
Vnde eliminandus in gestis roma-
noz narrat de traiano q̄ cū ascen-
disset ad bellū festinanter. quedā
vidua flebiliter occurrit dicens.
Obsecro vt sanguinē filij mei ino-
centis pempti vindicare digneris
Cūq̄ traianus si sanus reuertere-
tur vindicare testaretur. vidua di-
xit Et quis mihi hoc prestabit si tu
in prelio interibis. Respondit qui
post me imperabit. Cui vidua: a tē-
bi qd̄ proderit si alter mihi iustici-
am fecerit Et traianus. vtq̄ nihil
Cui vidua. nōne inquit tibi meli⁹
est vt tu mihi iusticiā facias et p
hoc mercedem accipias q̄ alteri
hanc transmittas. Tūc traian⁹ pi-
etate cōmotus de equo descēdit et
innocētis sanguinem vindicauit.
Item dū quidā filius traiani p vz-
lem eq̄tando nimis lasciuē discū-
reret filiū cuiusdā vidue interemit
Quod cum traiano vidua lachry-
mabiliter exponēt i psum filiū suū
qui hoc fecerat vidue loco filij sui
defuncti tradidit a magnificē ipsā
dotauit.

De ouocrotalo ⁊ azi- no dialogus. lxxix

De mala seruitute sciendum

Ouocrotalus vel
ouocrotalō dicit brito que

dā auis ē. Et dī ab enos quod est
azinus q̄ faciē gerit azini a ē simi
lis agno. **H**ec auis in deserto oua
pturuit mīdū construxit a filios p
creauit. Sed cū in deserto cibū sibi
et filijs nō reperiret. ad ciuitatē per
uenit a azinus ad se amīcabiliter
clamauit dīcēs. **O** frater vt cernis
similis tui sum q̄ faciē aziniaz
gesto vt tu. ergo deles tu cōfidere
de me veni igitur mecum a noli pa
uere. Azinus innocens intūēs vul
tum azinū cum ea simpliciter p
git. **O** noctotalus autem ad for̄ de
duxit azellū a cibum a escas sibi a
filijs amplifīcē emit a azinū pro
pōsse oneravit dīcēs. **P**erge me cū
frater deseram̄ escas a cibū filijs
nostris. ad libitum tibi satisfaciā
Azinus at̄ cū onocrotalone per de
sertum diu pagrauit. **S**z ad exte
mū cum magno labore ad mīdum
pulloz puenit. qui onus deposuit
a precū accipiens reditum suū in
choauit. Sed q̄ in deserto erat i in
uio a inaquoso nesciens redire in
deserto perijt dīcēs. **N**ullus debet
longe ire inde si nō scit redire. **V**n̄
patet q̄ nullus ad remotiora loca
p̄gere debet si reditū ignorat a vi
am nescit. a hoc p̄pter diuersa peri
cula que p̄ mūdū reperūtur. Quia
sicut dicitur scda. iohānis. v. **T**o
tus mūdus positus ē in maligno
quasi dicat vbiq̄ est homo sem
p̄ est in periculo. **I**deoq̄. ii. corin. xi
periculis fluminū periculis in fal
sis fratribus. **E**rgo sicut dicit gre
gorius. **S**emp̄ timere debem̄ cū in
periculo semp̄ sumus. put legīe in

collationib⁹ patrū q̄ quidā solita
rius p̄fectissimus deo seruebat a
diabolus subtiliter eius p̄ditionē
q̄rebat. **V**n̄ trās figurauit se in for
mā mercatoris habentis saranas
plenas auro argento a lapidib⁹
preciosis a intrās cellam solitarij
stabat. **A**t ille videns equū mira
batur q̄d hoc esset. **D**emīq̄ vidēs q̄
nullus veniret ad querendū cepit
tangere ac dissoluere sarcinā. **I**n q̄
inuenit omnia bona tpalia scilicet
vestes calciamenta a infinitā pecu
niam. **T**etatione at̄ deuictus vesti
uit se splendide a ascendēs equū de
uenit cū vniuersa pecunia ad ciui
tatē a hospiciū intrauit optime bi
bens a comedens. **H**ospita verov̄
dente pecuniā eius dedit illi filiam
suā in v̄pore a morabatur cū eo in
domo. **D**iabolus at̄ apparuit hospi
ti i forma hoīs dīcēs. **Q**uid fecisti
cui dedisti filiā. **C**lericus est a apo
stota de iure nō potest esse eius v̄p
or. **H**oc at̄ videns subtiliter p̄secu
tatus ē caput ei⁹ a occulte occidit
eum. **C**um at̄ vellet dissoluere sar
cinam nihil inuenit nisi aquā a fi
mū p̄pterea dicitur ecclē. ix. **N**escit
homo finem suū. **S**ed sicut piscis ca
pitur hamo a auis comprehendit
tur laqueo. sic capitur homo pecca
tor viuēs in peccatis. q̄ in multis
viuit periculis. **I**n magno mari
marsilie de quatuor nauibus trās
seuntibus pauci euadunt. **V**nde
in vitaspatrij dixit theodorus ab
bas cūdam fratri dicenti. quidaz
frater reuersus est ad seculum in
hoc non admittis: sed si au

dieris q̄ preualuit quis effugere
de manu inimici hoc admirare.

De cigno et coruo dialogus. lxx.

Diaboli semp̄ agit̄. hinc ne dormi goro

Cignus est avis to-
ta alba. Coruus p̄ cōtrariū
est niger a idē emulabatur cignū
p̄pter albedinem a mūditiā eius
Iste toto studio conabatur a
cignū polluere ac demigrare. et quia
vigilando minime valebat dormi-
endo sagaciter cupiebat agē. Vn-
de quadam nocte dormiēte cigno
coruus malignus ad nidū ipsius
clam subintravit a cum colore ni-
gerimo cignū totū polluit a dem-
grauit. Cum aut̄ dies adesset a ci-
gnus excitatus esset a somno a in-
ficiatum se vidēs lauit donec alba-
tus a purificatus exiuit dicens.
Qui vult fieri beatus semp̄ sit im-
maculatus. Coruus ē diabolus q̄
non potest intueri mūditiā a pu-
ritatem seruoz̄ dei. Vnde toto cona-
mine nititur eos polluere. Sed q̄a
vigilando hoc agere nequit dormi-
endo satagit perpetrare vnde vigi-
landum est dicit augustinus Do-
stis vigilat a tu dormis. Et p̄pterea
dicitur prima petri p̄mo. karissimi
sobrii estote a vigilate in oracōni-
bus q̄ aduersarius vester diabo-
lus tanq̄ leo rugiēs circuit q̄rens
quem deuoret cui resistite fortes in
fide. pro p̄ter quod dicit isidorus q̄s
vigilantes immūdi spiritus vidēt

nec superant. acriter eos dormien-
tes impugnant. Vnde in vitaspa-
tū demones quēdā fratrem sic de-
hudebant q̄ q̄n fratres cōmunica-
re debebāt dū dormiret apparebāt
ei similitudines mulieruz̄ a pollue-
bāt eū a dum cōsuleret patres q̄d
sup̄ hoc esset agendum inquirētes
de statu eius a inuementes q̄ hoc
non accidebat ex tibi a potus sup̄
fluitate diabolica illusione iudica-
uerūt hoc fieri. Et cōsulerūt ei ne
p̄pter hoc cōmunionē dimitteret.
Diabolus autē postea ei non illuse
manifestans q̄ hoc faciebat vt a
tanto bono eum retraheret.

De ornice et gallina dialogus. lxxi.

In p̄sente hinc mētu dicit tyrannico

Ornix id ē gallina
siluestris videns oua pauo-
nis nidū fecit apud quēdā diui-
tē. dū autē pulli eēt educati erāt
nimīū dño dilecti. p̄pter q̄ ornice
excellēter pascebat vt pullos me-
lius enūtriret. S; ornix tūc erat a-
cerba gallinis p̄pter audaciā dñi
a pulloz̄ q̄ ipsas edere neq; pica-
ri p̄mittebat imo p̄ulsabat a ver-
berabat. Galline at̄ amaritate ta-
cebāt expectātes tps̄ vindiēte. Cū
q̄ pulli creuissent ornice reliq̄rūt.
a ad naturā pauoniā reuerfi sunt
dñs autē ornice non ita sulciebat.
sed cum alijs picare p̄mittebat.
Galline vero non inmemores perse-
cutionis ornice se pro posse vindi-
cabant non p̄mittētes eam secū

pitati. Tūc om̄i se cognoscēs plo
rabat dicens. **V**eū filios enutriui
et exaltaui. ipsi vero spreuerūt me
Galline at̄ a verberibus non cessa
bant dicentes. **N**ullus in p̄spe
ritate v̄uat in crudelitate. **H**oc in
tendat qui libet cū est in officio v̄l
in prosperitate nō calcet inferiōes
vel subditos quia tēpus p̄ tempo
ra mutatur. **E**cclē. iij. Omnia enim
tēpus habent a suis spacijs tran
sūt v̄niuersa sub celo. **A**it ecclē. p̄.
Tēpus prosperitatis a tps aduer
sitas. **T**ēpus at̄ voluit ad mo
dū rōte. alij ascendūt. alij vero des
cendūt. **S**ed ascendētes nō spernāt
descendētes. **Q**uia sicut dicit ecclē.
vij. **N**on irrideas hominē in amari
tudine anime sue. est enim qui hu
miliat a exaltet circūspector deus
Sed sicut dicit **I**dem. xi. **I**n die bo
noz ne immemor sis maloz a hoc
propter mutationē tēporis a offici
orum. **Q**uia sicut dicit **I**si. **C**aduca
et fragilis est potentia temporal̄.
Dic v̄bi sunt reges. v̄bi sunt prin
cipes. v̄bi impatores. v̄bi locuple
tes rerum. v̄bi potētes seculi. **A**tā
persēs rex psarum a medoz super
bissimus a potētissimus qui s̄ruer
it montes a stravit maria. **C**uz de
sublimi loco infinitam hōim multi
tudinē a innumerabilem vidisset
exercituz fleuisse dicitur eo q̄ post
centū annos nullus eoz quos tūc
cernebat futurus esset. **A**liud cuz
p̄geret contra grecos cū mille mi
libus armatorum a cū mille ducc̄
lis manibus a tribus milibus na
uibus oneratis. videns ante se tā
immensum exercitū et cogitans de

mutatione a breuitate temporis
et vite ad quid deueniret totus ille
exercitus. humiliatus fertur dixit
se. **R**egem me vocant hominē tam
fortem a magnū. ego at̄ me fateor
puluerem a cinerem eē. **D**ux lotho
ringie cum esset in extremis respi
ciens domos a castra sua dixit. **O**
deus quomō sunt contēnenda ista
tēporalia q̄ ego q̄ tot habui castē
a palatia a tot hospicia dare potui
nescio quo ire vel hospitari debeam

De qualia et alaunda dialogus. lxxij

qui vult alij si aquam venoritur q̄ inuidiam

Qualia intra se rō
gitaē cepit. Est accipiter ve
nator pessimus generis mei: sed si
pacem a amicitiam illius habere
potuissē q̄ plurimū secura p̄ma
nerē. **I**deoq̄ ad se vocauit alaundā
rogans a dicens. **T**u es digna lau
dari q̄ propter probitatē tuam a
lauda nūcupatis. **I**dcirco a te de
posco q̄ ex pte mea vadas ad acci
pitre a salutare procura. inquit.
Qualia subiecta tibi a obediēs cu
pit se tecū in amicitia colligari pa
cēq̄ tecū firmare. **Q**ua de causa me
misit ad te vt responsū ei reddam
prolatū a curialitate tua. **A**launda
enim sup̄liciter processit a hec ver
ba recapitulauit accipitri. **A**ccipi
ter vero perturbatus alaunde respō
dit dicens. **D**urus est hic sermo a
grauis ad audiendū. attamē volo
q̄ veniat tecum ante me ac per se
ipsa loquatur. **A**launda quoq̄ ad

qualiam reuerſa cum gaudio re-
ba accipitris promulgauit. Hoc
audiens qualia gauifa et ipſa cū
alauda progreſſa ē ad accipitres
vt pacem et amicitiam confirmaret
Accipiter auē vt eas videret et cō-
cupiſceret q̄liā cito apprehendit et
manducauit dicens **N**ull⁹ debet
cequaē ſe cum magno ſed pauſa
re. Sic enī q̄ habet inimicos capita-
les potentes et fortiores ſe nō debz
eos ad amicitiam prouocare ne in
laqueis eorūdem incidat. Vnde ec-
cle. ix. A viro habente poteſtatem
occidēdi longe eſto. ſcito enī quo-
niā in medio laqueoz eius ingre-
dieris. put fertur q̄ aſellus quidā
cauſa ſolacij in nemore obuiā ha-
bens aprū auſus eſt ſalutare eum
dicēs. Aue mi frater. Hoc audiēs
aper ita cōmotus cogitabat cū la-
mare dentibus. tamē ſe retinuit di-
cens. Ego te lamarem: niſi meus
dēs nobilis ſperneret vilem eſcam
ſicut eſt caro tua. Tu iuxta tua de-
ſideria tutus es. In hoc docetur ho-
mo q̄ eſt ſtultus q̄ nō debet ire ad
ſapientem. vel humilis et pauper
ad potentem et diuitem iocis et de-
riſionibus. Humiles enī et paupe-
res timere debent et precauere vt
q̄ q̄ puniūtur. Diuites enī et potē-
tes non timent ſed audaces ſunt:
quia non puniūtur p̄pterea reſpō-
det gall⁹ accipitri dicēti ſibi. Quid
eſt q̄ tantū timetis homines cum
quib⁹ educati et nutriti eſtis et nos
manſueti ſumus et ad eoz manus
reuertimur ſponte. Dic nobis ſi vn-
q̄ vidifti viginti accipitres i vna
domo ſicut de nobis. Ideo ſi gims

ab eis quia nos male puniunt.

De ſone dialo. lxxiii

In iuuentute virtutibus inſtituta

Iſon dicit brico a

uis eſt de genere vulturis
alba et minor q̄ vultur ſed rapaciſ-
ſima. Hoc auis in iuuentute multa
mala perpetravit. rapiens pullos
alienos homines et volucres per-
turbauit. Tandem in ſenectute cō-
puncta penituit volens ablata re-
ſtituere. penitentiam agere et ope-
ribus miſericordie inſiſtere et iuſti-
cie inſudare. Sed quia in iuuentu-
te non aſſueuerat in ſenectute non
poterat perpetrare. Quapropter re-
darguebat ſeiſam. ſed quia non
habuit bonū principium in iuue-
tute. habere non potuit bonum exi-
tum in ſenectute dicens. **Q**ui
non prius bona capit nec in ſene-
cute ſapit. Ergo patet q̄ bonum
eſt in iuuentute bona congregaē
vt in ſenectute inueniantur. Hoc
enim eſt quod dicitur Eccleſiaſtica
xxv. **I**n iuuentute tua bona non
congregaſti et quomodo inuenies
ea in ſenectute tua. Fili in iuuentu-
te tua tenta animam tuam et ſi fu-
erit nequam non des ei poteſtate.
Dicit quidam verſificator. Qui nō
aſſueſcit virtutibus dum iuuenel-
cit. A vicijſ neſcit diſſueſcere quā-
do ſeneſcit. Et hoc p̄pter conſuetudi-
nem quia conſuetudo eſt altera na-
tura vt dicit phūſ. Tanta enī eſt
vis cōſuetudinīs vt qd homo cōſue-

uit facere vigilans quandoq; facit
 dormiens. et quod consuevit facere
 videns facit non videns. Unde refer-
 tur de quodam medico cui debeba-
 tur. xij. libras ad tres annos soluen-
 de. qui cum laboraret in extremis
 et admoneretur ad confessionem
 ut eucaristia sumeret nihil aliud
 poterat ab eo extrahere nisi. xij. li-
 bras ad tres annos et sic loquens
 expiravit. propter consuetudinem enim
 malam solent agere mali iudices
 et aduocati in suis negocijs inspi-
 enter. etiam circa mortem dum pre-
 cipue sapientia opus est. Dum quodam
 cum offerebatur ei eucaristia in ex-
 tremis ait. Iudicetur prius utrum
 rectum sit an accipiam. Cuius cau-
 sa circumstantes dixerunt. nos quidem
 rectum et iustum iudicamus. Qui-
 bus ille non est hoc rectum iudicium.
 non enim satis iusticie potestate ha-
 betis me recte iusteque iudicare. Ali-
 us vero cum in extremis admoneret
 ad suscipiendam eucaristiam petijt
 dilationem. quam cum nollent ami-
 ci eius dare propter mortem quam vi-
 debant imminere. Ille pro consuetudi-
 nem appellationum quibus fuerat
 usus appellauit a manifesto graua-
 mine.

De mergulo negligē- te dialogus. lxviii

Qui non laborat non manducet

Mergulus dicit hris

to a mergendo dicitur a uis
 quedam est que mergendo cibum
 querit. Sic mergulus negligens

effectus ait intra se. Miser ego quod
 facio. Nulla inter volucres cum tan-
 to labore sibi cibum querit. quod
 ta die gurgitibus a vndis me mer-
 go ut cibum iueniam et forte vna
 die periclitabor in fluctibus. Meli-
 us est ut ad socias alias aues per-
 gam et cibum cum alijs adquire-
 ne manducabo panem laboris et
 doloris et sic sine magno labore me-
 lius epulabor. Dum autem ad aru-
 ascendisset et cum volatilibus cibum
 sibi adquireret non inueniens quod
 sibi saperet famelicus et macilentus
 effectus est nec pro tanto timore re-
 uersus est ad se mergendum sed
 magna media deficiens ait. **Qu**
 quod debet manducare qui non vult
 se fatigare. **S**ic enim multi negli-
 gentes nolunt assumere laborem
 sed in egestate magna cupiunt com-
 morari. propter quod dicitur iob.
 v. Homo ad laborem natus est.
 Et si laborem renouit non facit id
 ad quod factus est. **G**losa et ideo non
 perueniet ad id ad quod creatus est
 scilicet ad summum bonum. **P**rima
 ad thessaloni. iij. Qui non laborat
 non manducet. prout isidorus dicit
 Quere tibi opus utile per quod a-
 nima impleatur. Moderatum labo-
 rem habere est iocunditas et san-
 tas tam anime quam corporis. Quedam
 vidua recusabat sepeliri in camisia
 sibi data dicens. Sepeliar quidem
 in laborata manibus proprijs et non
 alienis. **A**bbas arsemus ut legitur
 in vitaspatrium primo in palatio
 impatoris magnifice stetit postea
 heremita maximus. a quarentibus se
 in quo consideret. Respondit. i hoc

q̄ homines fugi et q̄ tacui. sed in
hoc potissime gaudeo q̄ manibus
proprijs laboravi.

De carduello i cauea dialogus. lxxv

Optima danda pauperibus

Carduellus quidam
in cauea cuiusdam diuitis
splēdide epulabatur p̄pter quod
diues ipsum diligenter audiebat
dū cantabat et ipse de famelicis q̄
parum curabat. Tempore quodā
medie et necessitatis aues alites
multe pauperes et famelice de bru
ma et frigore ad carduellum proce
debant elemosinam petentes Sed
carduellus illis non porrigebat ni
si de corticibus ac de residuo mēse
sue. Cuncta vero que abhorrebat
pauperibus largiebatur. Volucres
autē pacifice oīa que sibi daban
tur recipiebant dicentes **V**ilia
sunt delicata p̄pter famem et opta
ta. Hoc enī agūt nōnulli qui vilia
et abiecta dant pauperibus. Ideo
dñs abhorruit munera capni quia
de vilioribus obtulit ei et ad mune
ra abel respexit q̄ de optimis obtu
lit. Quia p̄pter dicebat iacob filiis
suis de optimis terre ferte muneā
viro id ē deo. Vnde prouerbi. iij.
honora dñm de tua substātia et de
primicijs frugū tuarū da pauperi
bus. Idē noli offerre munera pua
nō enī suscipit illa deo. Magna enī
rusticitas est et viliores sunt qui
viliora dant pro deo. Legebatur at
magister alanus apud montem

pellulanū et audierūt milites vici
ni q̄ tantus clericus eēt et q̄ ad oīa
interrogata respōderet. Accesserūt
ergo ad eū de cōmuni cōsensu et q̄
fierūt ab eo q̄ esset maxima curia
litas. Quibus ille. dare curialissimū
est. Quo audito oēs cōsenserūt res
pōsioni eius. Ipse vero dixit eis vt
habito consilio ad inuicē dicerent
ei que inter alias rusticitates ma
ior esset. Qui habuerūt consilium
ad inuicē et non potuerūt cōcorda
re. Quo audito increpauit eos di
cēs. Ego posuerā vos in via p̄ quā
possetis solutionē questionis vob̄
preposite recognoscere. Sicut enī
dare curialissimū est auferre autē
cōtrariū et rusticissimū est vñ vos
qui incessanter aufertis bona pau
peribus et qui vilia deo tribuitis ru
sticissimi estis prout dicit beatus
est dare magis q̄ accipere. De liter
tate enī tū imp̄atoris scribitur in
gestis romanorū q̄ quadā die sup̄
cenarū recordatus q̄ tota die nihil
dedisset gemēs dixit. O amici hāc
diem p̄ didi quia nihil tribui.

De ibice immūda et a potecario dial. lxxvi

Immūda. Confecti in Tommaso. lra

Ibis auis egipcia
ca ē dicit pap̄. secūdu legē
immūda p̄ oibus volatilibus qm̄ mor
ticinis cadauerū sp̄ rescit iuxta lito
ra maris vel fluminū semetipsam
purgat rostro et ouis serpentū res
cit. Quidā apotecari⁹ hāc auē imū
dā cepit. vñsq̄ eā purificāe vt se
cundū legē resceret eāq̄ posuit in

apothecariam suam vt a speciebus
redoleret et a medicinis purgaret
Sed hec sibi non sapiebant dum de
his ederet imo cadauera fetida cu
piebat. Quapropter fugitiua res
sit non valens mundis vti. sed in
immundis suis residuum vite sue co
sumauit dicens. **I**dem quod sapit
mihi volo. quod non sapit vniquam no
lo. Ita faciunt immundi et impudici
qui in fetore luxurie sunt et concupis
centie consueti quia aliud non vult
nec sibi sapiunt. Et si paulisper abste
huerint ab his citius quam possunt re
uertuntur ad vomitum vt canis. **I**dem
dicit hiero. de illi qui in luxuria vi
tae finierit. et illi qui tunc habuerint
terminum luxurie. Fabulatur enim
quod sarcho semel de humo exiuit et p
fiores amigdalorum lilioz et rosa
rum tota die aduolauit. **A**d respec
tum autem ad volubrum reuer
sus est et inuenit concubinam suam
Vnde cum magno gaudio affectu et
desiderio se intus iactauit dicens.
Nihil sunt odores et preciositates
florez respectu loci istius. Sic enim in
luxuria et putredine vitam finuit

De pellicano solitari rio dialogus. lxxi

manet solus qui vult deum laudare

Pellicanus dicit pa
pias est avis pua que in so
litudine delectatur. Quadam autem
vice anas et anser se ceterunt cenam
magna ad quam inuitauerunt omnes
domesticas alites. vix tamē vt ce
na nobilior existeret pagrauerunt

in solitudine et pellicanum secum p
buxerunt. Cena autem facta om
nes volucres curialiter obsecraue
runt pellicanum vt inter gētes seculi
comorari vellet ne in tanta vasta
solitudine peregrinari vellet et peni
tiam tam maximam sustinere. pel
licanus si quidem victus precibus
alium aliquantulum cum alibus
comoratus est cum quibus splen
dide epulabatur. Dum autem ora
re legere et deum contemplari cu
peret non valebat propter garru
tum et rumores alium. Nec sobrie
vt solebat propter affluentiam ci
bi et potus viuere valebat. **I**dem
tunc ad cor rediens quod comode potuit
in solitudinem reuersus est. ubi bo
num certamen certauit cursum con
summauit fidem et deuotionem que
tis seruauit dicens. **Q**ui vult de
um contemplari solus debet com
morari. Sic et tu serue dei semper
tum expedit maneat solitarius vt
quieta mente in diuinis lectioibus
et meditationibus orationibus et
contemplationibus tuis spiritus
exerceatur et in colloquijs altissimi
iugiter delectetur. Audi bernardum
dicentem. **O** sancta anima sola esto
vt soli domino omnium serues teip
sam quem ex omnibus elegisti. fu
ge creaturas si creatorem habere
desideras. fuge mundum si vis esse
mundus. Quia dicit Augustinus. Si
tu es mundus iam te non delectet mun
dus. **I**n vitaspacum dicit abbas
arsemus orans. **D**ne dirige me ad
salutem. **E**t venit ei vox dicens.
fuge tacet et quiesce et saluus eris.
Qui enim sedet in solitudine

a quiescat a tribus piculis eripit
id est auditus locutionis a visus.
Quidam solitarius exiit in heremum
vestitus lineo sacco tatus. Cum
ambularet tres dies ascendit super
petram et inuenit sub ipsa viridem her-
bam. et hominem pascentem tanquam
bestiam. Descendens autem occulte
terruit eum. Ille vero cum esset nu-
dus non poterat ferre odorem ho-
minum angustia virescens de manibus
eius fugiens. Ille vero curabat pro-
ipsum clamans expecta me: te pro-
pter deum sequar. Cui ille. et ego pro-
pter deum refugio. Tunc proiecit ve-
stimentum quo erat indutus et seque-
batur eum. Qui cum hoc videret ex-
pectauit eum dicens. quando proie-
cisti materiam mundi abs te expecta-
ni. Cui ille. Pater dic mihi verbis
quo saluus efficiar. At ille. fuge ho-
mines et tace et saluus eris. Nec enim
sunt principalia salutis quia ubi
turba ibi turbatio. Unde seneca.
Quotiens in turba fui turbatus
redii. Ideoque teneor. in. Beatus vir
qui se debet solitari et tacebit quod le-
uabit se super se.

De turture casta. Dia- logus lxxviii.

qui vult castus esse fugat concupiscentiam

Turtur est castissimus
ma inter ceteras aues quod donec
cum viro moratur nunquam alium di-
ligit et si vir eius obierit nec vi-
uere nec socium nequaquam plus accipit. A-
quam turbidam semper bibit. in
ramusculo vitis nunquam quiescit

Quedam autem turtur vidua exi-
it pro quo anxiosa nunquam consola-
ri nec spaciari cupiens. in merore
tamen castissime vitam ducebat.
Ceterae autem aues compatiebantur
ei. inuenientes eam in merore deficere.
Unde ad ipsam conuolauerunt
dicentes. Soror quare talescere vis
a dolore. veni nobiscum et aliquan-
tulum consolaberis quoniam libentissi-
me te fulcire cupimus et hospitare.
Turtur autem hoc audiens aliquan-
tulum respirata cum eis caritative pro-
cessit. Volucres quidem omnes ami-
cabiliter eam recipiebant et ad ni-
dum suum reportantes eam suam
cum ea diuidebant. Turtur vero
zelo castitatis armata cum fornicari
sentiebat non valens fetore; scorti-
sustineret quod cito fugiebat nec in lo-
co plus intrare cupiebat. Cuius
hoc sepe faceret ad extremum con-
fortium lubricorum reliquit et ad
puritatem castitatis rediit dicens.
Esset pudicaque munda volo non
quam lubrica nuda. Hoc enim agere de-
bet qui tenetur castitatem obser-
uare quia non solum scortum effuge-
re debent sed loca scortorum propter
abominationem et fetorem luxurie.
Nihil enim fetidius et abhominabi-
lius quam fetor pollutionis et libi-
dinis. Unde quidam scolaris scorti-
in domo sua fetorem faciebat. et qui-
dam archidiaconus sentiebat. Cui
tantum adhaesit quod a ipse fornicatus
fuit. Ideo dicit Bernardus. Luxurie
appetitus plenus est anxietate: ac-
tus abhominabilis et immundus
et exitus penitendinis et verecundie.
Narrat Ambrosius libro de virginitate

tertio de matre a filiabus que amplexantes se a quasi choros ducentes proiecerunt se in alueum fluminis ne apud ciues dedecus castitatis pateretur. Hinc simile narrat Augustinus de ciuitate dei de lucretia que cum esset oppressa a filio tarquinii regis induxit suos ad vindictam. deinde propter delictum commissum egratamque impatiens se peremit a quo non esset faciendum dicit Augustinus. Non enim debet quis se interimere ad vitandum alienam libidinem. non enim polluet se si est aliena libido in proposito castitatis permanere eo pro quod corpus sanctificari bono meruit. Ipsi corpori non aufert sanctitatem violentia libidinis aliene quam seruet pseuerantia continentie. siue tamen detestatio de decoris amor honestatis pseuerantia fortitudinis in talibus sunt commendanda. De continentia etiam caste mulieris narratur libro tertio de nugis philosophorum quod cum viro suo dameli nomine esset exprobratum quod oris vicio fedatus esset siue quod haberet malum anhelitum et ipse conquereretur viro quod non mouerat eum de hoc querere medicinam. Respondit illa. hoc fecissem inquit nisi crederem omnia ora viro sic olere. Verisimile enim fuit quod os suum ad os alterius vinnunquam applicauerat.

De perdice fure dialogus. lxxix.

Perdix de voce no

men habet unde dicitur isidoro a abro. quod avis adeo dolosa et fraudulenta est ut alterius oua deripiens se ueat. sed fraus euentum non habet. Nam cum pulli proprie genitricis voce audiunt naturali quodam instinctu hanc que fouit relinquunt et ad eam que genuit reuertuntur. Nidum suum interdensa spinae loca constituit. ouis stragulum putuis est. Cuius quis appropinquauerit eorum nidis egressae matres se sponte offerunt remittuntur et simulata debilitate vel pedum vel alarum quasi stasi capi possunt. gressus fingunt tardiores. Hoc mendacioso sollicitantur obuios quo ad usque a nidis longius auocentur. Vna autem perdidixit furata est oua cuiusdam avis alterius ea absente. Sed dum spoliata ad nidum rediret et oua sua non inueniens doluit et quam plurimum angustata oua reliquit. Tandem cum magno studio oua a latrone repperit. quod cum festinatione iudici hoc indicauit. Iudex autem citauit furem et subtiliter de negotio examinauit. latro vero non confitebatur sed perdidixit pro vitibus denegabat. Et quod testes iudex non habebat latrone de iure non iudicabat. Accusatrix vero ad iudicem dicebat. detes ipsum tormentare et veritatem extorque. Cui iudex detes et tu ea quod dicis probare ut iudicium meum rectum videas alioquin te cum ipsa martirizabo. Ea autem non probante quod accusabat iudex suspicari cepit propter quod abas in eculeo lauaui ac de furto procontari cepit. latro vero cuncta proalauit et ea quod de multis furta quod accusabat occulta quod commiserat manifestauit.

Qua ppter iudex eas suspendi fecit
dicens **Q**ui furatur a accusat se
fallaciter excusat. Ergo req̄re a teip
so in aīo tuo q̄ es q̄ accusare velis.
vtrū de simili dicto vel facto vale
as reprehendi. Quia dicitur ad ro
ma. ij. **I**nexcusabilis es homo oīs
q̄ iudicas in quo enī iudicas alter
teipm vdenas. eadē enī agis q̄ iudi
cas. Qui ergo aliū docēs nō teipm
docēs. Qui p̄dicās nō furādū fura
ris. Qui dicit non mechādum me
charis **V**n catlo **Q**ue culpāre sō
les ea tu ne feceris ipse. Turpe est
doctori cū culpa redarguit ipsum.
Cū quidā tirānus iudicaret q̄ndā
latronē suspendi: q̄dā phūs q̄ adē
rat hoc videns rīsit. Qui cū interro
garet a tyrāno. cur rīderet. Rūdit
q̄ magni latrones iudicāt mino
res. **Aug.** de ciuitate dei. li. ca. iij.
introducitur exemplū de alexandro
et dionide pirata. Qui cū esset ōpre
hēsus inquisitus ab alexādro cur
mare infestaret. Rūdit. libera con
tumacia. **Q**uod tibi vlt orlem terraz.
Sed q̄ id facio exigulo nauigio la
tro vocor. q̄ tu facis magna classe
impator diceris. Si solus capt⁹ fu
isset alexāde latro eēt. Si ad nutū
dionidis p̄li famulenti erit dioni
des impator. me fortune iniquitas.
te fast⁹ intolerabilē a inexplēbilis
auaritia furē facit. Si fortuna mu
taret fierē forte melior. ac tu q̄ for
tunator neq̄or eris. **M**iratus alexā
der de pirata ostātia dixit. **E**xperiar
in q̄t an futurus sis melior. **F**ortu
nā tuā mutabo vt nō ei amō q̄ de
liq̄ris sed tuis poti⁹ morib⁹ affici

batū. a eū cōscribi fecit militie vt
possit et exīde saluis legib⁹ militare

De pica et agazius dialogus. lxxx.

Non facile durabilib⁹ fides adhibenda

Pica est avis calli
dissima vt dicit plinius al
ba a nigra varietate distincta. **H**ec
apud quendā venatorē a huma
ne et latine loq̄batur. ppter quod
venator a ipsā plenarie fulciebat
Pica at nō imemor beneficij volēs
remuneraē eū voluit ad agazias
a cū eis famliariē sedebat a huma
ne sermationabatur. **A**gazie q̄ in
hoc plurimū letabant cupiētes et
ipse garrire humaneq̄ loq̄. **V**nde
vnamimīter clamauerūt picā ad
se ei q̄ dixerūt **V**olum⁹ a te obmire
p̄camur vt doceas nos loqui vt tu
loq̄ris. a precū tibi ad libitū con
stituemus. **Q**uib⁹ pica. **N**ō possum
vobis rēdere plenarie nisi locuta
fuero cū doctore meo q̄ me docuit.
Verūtamen si cōuolauē meū cupi
tis vos recipiet ipse curialiter a do
cebit vt docta sū ego. **A**gazie autē
credule facte cū pica cōuolauerūt.
dū autē ad domū pica repatriaret
hec oīa referauit dño suo a ait. va
de ac prep̄ a rethia tuā a cū agazi
is in rethib⁹ euolabo ego. **A**gazie
vero audiebāt verba nec intelligē
bāt ea ppter nihil titubantes ala
criter p̄gebant. **I**nterea venator re
thia sua tendit a pica ad agazias
reuerfa ē dicens. **N**ihil sorores du

bitetis si mecum secute conuolante qua
 pacifice locuta fui cum doctore meo
 qui nos gaudere recipiet Et cum in
 rethibus oēs se misissent. Venator
 rethia super ipsas reuoluit eosque co-
 pit. vendidit. sequi ditauit dicens
Quorum dicta non captamus fides
 illis nunquam damus. Ita et nos caue-
 re debemus fide dare verbis eorum qui
 nobiscum sophisticis et ingeniose lo-
 quuntur. Quia dicit puerbio xxxix.
Homo qui blandis fideis sermo-
 nibus loquitur amico suo. rethie expa-
 dit pedibus eius. **I**tem. malus ho-
 mo qui blande loquitur innocenti la-
 queus est. Unde quidam leccator
 videns rusticum portantem agnum
 ad forum venalem dixit sociis suis.
Vultis habere agnum quem portat
 rusticus ille. At illi. volumus? Et ipse
 disposuit socios per diuersa loca ad
 que rusticus erat venturus. dicens
 quod quilibet illorum quereret a rustico si
 vellet canem illum vendere. Et cum pri-
 mus quereret respondit rusticus quod
 non erat canis sed agnus. Sed cum
 quesissent alij similiter ad vltimum
 credidit rusticus de agno quod esset
 canis. Sic enim nonnulli credunt om-
 nia que sibi dicuntur quod est maximum
 periculum propter quod dicitur ecle-
 sias. Non credas omni verbo sed in
 omni facto intuentum est de possibili-
 tate et de fine. Prout in fabula qua-
 dam refertur quod mures fecerunt con-
 silium. ut facerent campanam et po-
 nerent eam ad collum catti ut quan-
 do iret cattu audirent campanam
 mures et absconderent se affuit eti-
 am inter eos vnus alius sapientior

qui dixit. Esto quod campana sit facta.
 Ruis vestrum ponet eam ad collum
 eius. Et cum non inueniretur quis vel-
 let eam ponere ad collum catti desiste-
 runt ab inceptis.
De miluo qui deceptis
 pullos cuiusdam ornithis
 dialogus. lxxxix

Miluus ut dicitur is-
 to. est avis prope magnitudi-
 ne a quibus vngues pedes et rostrum
 ad modum accipitris habet sed cur-
 uas et non rectas. sic accipiter alas
 habet. mollis tamen viribus et volati
 rapacissima pullis domesticis in-
 diatur. Circa macella excubat et
 cadavera. Plinius. Mituus audax
 est in pruis timidus in magnis. a-
 miso fugatur quoniam in duplo ma-
 ior sit illo. Hic quod rapax est cepit
 pullos ornithis et comedit. de quo
 ornithis plurimum inflamata nunquam ei
 peperit sed emulata est eum pro viribus.
Longius autem post miluum copulatus
 remanere petijt rogans per se et nuncios
 multos sibi indulgere. Sed ornithis in-
 durata noluit misereri nec remanere il-
 li dare dicens. **N**unquam viua tibi
 parcam neque mortua in archa. Sic
 enim multi indurati nunquam remanere pe-
 ti tribuunt. Contra quos dicit saluator
 mathei. vi. Si non dimiseritis hominibus
 peccata eorum nec poterit vester dimittere vo-
 bis peccata vestra. Augustinus. Vnusquis-
 que talem indulgentiam accepturus
 est a deo: quale a ipse dederit pro

Sunt qui remanere petunt

mo suo. Unde eccle. xxviii. Retinē
proximo tuo nocētū tibi a tūc dep
canti tibi p̄tā soluent. Ait enī Au
g. q. non solū obliuiscat sapiēs in
iuriarum imo negat se iurias sus
cepisse. put ait seneca. li. de constan
tia sapientis inq̄rens. sapiēs p̄cu
sus colaphis quid faciet. R̄ndit.
Quid fecit cat̄o cū illi os p̄cu
sisset nō exaudiuit nō vindicauit i
uriā nō remisit tantū sed factuz
fuisse sibi negauit. Hoc enī visum
fuit sibi honestius inter alia. Item
seneca libro. iij. de ira. de socrate q.
cū iret p̄ ciuitatē a esset colapto p̄
cussus nihil amplius dixisse fecit
q̄ q. molestū esset q. nescirent ho
mines qn̄ cū galea vel sine galea
prodire deberent. Itē eodem libro
narratur de diogene philosopho
q. cū questionaret de causa cū len
tulo et lentulus cōmotus cōtracta
pingui salua inspūisset in frontē
Absterfitq. mediā quantū potuit
ille faciem dicēs. Affirmato inq̄t
oibus o lentule falli eos qui te ne
gāt os habere. Refert seneca q. so
crates habuit duas uxores nimis
zelotipas a contentiosas. adeo q.
quadā die in ipm̄ impetū faciētes
ad terrā eū deiecerūt. Alia aut̄ vice
cū illaz vna in eū multa intulisset
tonitrua cōminationū ille dissimu
lans abiit a iuxta murū domus se
dere cepit. Illa vero urinā a imun
diciā sup̄ caput eius fudit. Sed so
crates nihil ex hoc asperatus cepit
tergere caput dicēs. sciebā q. post
tonitrua pluuia seq̄retur. Cum at̄
am̄ ei consulerent ei vt eas expelle

ret respondit. disce qualis sim i fo
ro. Hoc ē. disce in domo patientiā
vt ipsam i foro exhibeā. Cū quidā
quereret a theodosio pijsimo im
patore quō sic proprias iniurias
sustinebat et se ledentes audiebat
nec occidebat. Ait. Hoc facim⁹ vt
ad vitam possimus mortuos reuo
care. Id est impios ad virtutes qz
non est magnū occidere viuentes.
Hoc enī agere possunt etiā immū
da a iūmīca animalia vt serpentes
araneae a similia. Sed magnū est
et soli deo possibile mortuos resus
citare.

De bubone q̄ voluit habere dominū a li cū dialogus. lxxxij.

Contra factum nob̄ eius

Bubona sono vocis
nomē habet vt dicit isocr.
Est at̄ auis feralis onusta plumis
h̄ graui sp̄ detēta pigritia debilis ē
ad volandū. Ait etiā quidā. bubo
bibit oua colūbe. mures venatur. i
ecclesijs habitans oleū de lampa
dibus bibit a tū defec̄at eā sterco
ribus. Qū impugnat̄ ab alijs a
uib⁹ que in luce habitant resupi
na pedū vnguibus se defendit. de
nocte euagatur a circūolat de die
vero in murorum rimulis se absco
dit. Hac aue capiunt̄ ceterae volu
cres que circūolantes eū dep̄hi
māt eo q. omnes sibi inimicantur.
Et p̄ter hoc aucupes cum eo dep̄
hendūt alias aues. Plinius dicit

q̄ a cauda de ouo exit qm̄ pondere
capitis partē corporis mater fouen
dā applicat. Est igitur auis noctur
na et turpissima inter ceteras aues
despecta vnde extat versus Turpis
auis bubo turpissima bestia bufo
Cum aues oēs cōuentum celebra
rent et post cenam oēs pacifice cō
quiescerent nihil titubantes . ecce
bubo se exaltauit dicens . Sum ego
q̄ plurimū inter volucres suppedi
tatus nec magnificatus vt nobili
tas mea requirit sed me volo nūc s̄
limare. **V**olo enī cū amicis cōsan
guineis inter aues salire omnesq̄
magnas trucidare vt p̄ p̄ncip̄s
et dux alitū existā. **Q**ua p̄pter ad se
clamauit porphyrionē a nyctiora
cem respitionem a zuetam necnō
et omnes nocturnales aues . a cū
ipsis iter alites manu armata ag
greditur volens magnas p̄mire
a dominium ciuitatis vsurpare. **A**
ues at̄ ex somno excitatae intuetes
proditores ad arma cucurrerunt
eosq̄ ceperūt a ad aquilaz vinctos
p̄ duxerūt vt iudiciū de ipsis p̄pa
laret. **A**quila vero hoc audiēs sen
tentiā contra proditores protulit
q̄ statim p̄ ciuitatē traherentur et
in patibulo post suis penderent nec
non a omne genus bubonis sic in
perpetuū p̄secutioni datum a infe
stum a ab auibus ē deuotū. **H**ec
est enī causa sc̄dm fabulas p̄ qua
bubonem aues p̄sequuntur a sibi
lant. vnde in die nō audeat inter vo
lucres apparere. sed de nocte volās
cibum sibi q̄rit dicens. **M**ale le
uat se qui cadit perit et q̄ false tra
dit. Sic enim nōnullis ciuitatibus

p̄ malos a sup̄bos prociatū p̄
optant enī magnates extinguere
vt dñiū ciuitatis possideant. **C**auē
ant ergo tales ne simili pene subij
ciantur. **D**icitur enī eccle. viij. **N**oli
facere mala a non te apprehendēt
ne p̄ccōes in multitudine ciuitatis
nec immittas te in populū. **E**t in p̄
uerbioz. xliij. **Q**ui cogitat mala fa
cere stultus vocabitur. sed qui am
bulat simpliciter ambulat cōfiden
ter. **M**agni enim detent cōtenti eē
de magnitudine sua non vsurpāe
dominiā violenter quia omnis po
tentatus breuis vita dicitur eccle.
x. **E**t qui non intelligit hanc breui
tatem postea intelliget penalitatem
Sapien. v. **Q**uid nobis profuit sū
perbia . aut diuitiarum iactantia
quid contulit nobis. **T**ransierunt
omnia sicut vmbra. **N**arrat vale
rius li. viij. q̄ cum alexāder audis
set ab anaxarcho comite suo ex au
toritate democriti sui p̄ceptoris
precipui innumerabiles esse mun
dos. **D**eu me inquit miserum qui
nec vno adhuc potitus sum. **E**t ta
men post modicum sepulcrū eius
fuit quinq̄ pedum. **E**gregie enim
ait verificator ille. **V**ir bone quid
curas res viles res perituras. **N**il
profuturas sed verimibus esca sū
turas. **N**emo dñi mansit in culmi
ne sed cito transit. **E**st breuis atq̄
leuis in mundo gloria queuis. **I**dem
refert quintus curius q̄ quidam
ait alexandro vide ne dum ad ca
cumen peruenieris quo tendis in
ipsis ramis quos apprehēderis de
cides. **S**oldanus quidam iter om
nes nobilissimus rex agarenorum

postquam presciuit se motitur accipi
fecit pannum sudarii a sup lanciaz
pomi quasi vellum ac p vitem p
comitari q de toto regno suo et de
vniuersis diuicijs a thesauris ni
si pannum istum sudarii seuz in
morte asportaret.

De auib⁹ terrenis et aquosis dial. lxxvii.

Sobrietas hic laudatur

Aues terrene irru
entes volucres que sunt a
quose: in aquis a terris comedere
purbate simul couenerunt dicentes
Supplantate enim sumus a spoliante
qz alites iste aquose saturantur in
aquis. a postquam iurgitate sunt ascē
dunt ad solū a ptes nostras dauo
rant a tollūt. Et citauerūt ante se
dicentes. denudate enim q plurimū
sumus a vobis vs ad libitum in
aquis comeditis nec sufficit vobis
Sed postquam implete estis in terraz
ascenditis a escas nostras degluti
te peroptatis. Cauete vobis dem
ceps ne talia procurentur. alioqn
vos omnes pforabimus. Quibus
ille. Male loquimini sorores si ob
nix obsecramus vt dignemini de
escas nostris epulati nobiscū quo
mā corda nostra letificabūtur. Ali
tes autem terrene ppter gulosita
tem escas aquarū concupiscentes
hoc audientes cum ipsis in aquis
couolarunt. Sed qz natate ignora
bant a fluctibus a vndis pericli ta
bantur. vnde clamabāt sibi mise

teri. Aquose vero pietate comote
non redentes malum pro malo
natando eas ad solum pduerūt.
qua ppter licentiate ab ipsis in a
quis a in tertis ad libitū pascunt
dicentes. **S**obrii plus durāt q
gulosi. pñ q inuidiosi. Sic enī ml
ti gulose intuentes alios comede
re contristantur putantes sibi ne
cessaria deficere. sed deus fecit hūc
mundū et omnia que in eo sunt.
Dicitur adu. xvij. q ipse est q dat
omnibus vitam a inspirationem
et omnia et pro tanto dicit crisos.
Carnalia beneficia prestat de⁹ di
gnis a indignis ergo contenti eē
debemus de quo largitur de⁹. Sed
sicut dicit Bernardus. auis rapa
cissima cōtenta est aerz. lupus ter
ra lucius aqua sed homo raptor
terram aquam aerem a celū si pos
set suis nutrimentis spoliaret. Nō
enim tales erāt antiqui principes
sed cōtinentia gule vigeat i eis.
prout ait vegecius de re militari li
bro. x. vbi loquitur de cōtinentia
principū. De alexandro dicitur q
in itinere ambulans cū antiquis
accepto pane vesci solit⁹ erat. Idē
legitur de scipione emiliano Vnde
et catho legitur fuisse contentus vi
no quo remiges siue serui nauigā
tes potabantur. Et de hamibale le
gitur q ante noctem nō requiesce
bat a de nocte surgere solitus erat
et in crepusculo ad cenā vacabat
Ibidem etiā narrat de cōtinentia
admirabilis exercitus sub marco
satiro q cum esset arbor pomifera
ipsa de castroz hoibus postera die
intactis fructibus est relicta. Legi

tit in gestis romanorum quod augustus
cesar minimi cibi erat panem et
pisciculos minutos et caseum bubu-
linum manu pressum a ficiis virides
appetebat. vescebaturque quocumque
loco a tempore quod stomachus de-
siderasset. Et non solum continentia
gule vigeat in viris sed etiam in
femina solita fuit ne aliquod de
deus plaberentur. quod vicina sunt
sibi vetera a genitalia. dicit Augu-
stinus. venter merito estuans cito
despumat in libidinem

De rustico et apibus dialogus. lxxiiii.

Rusticus quidam mul-
tas apes in alveario nutre-
bat de quibus multa lucrabatur. ta-
men quicquid de aculeis apum accipie-
bat: cum fauos mellis exportabat.
Quadam autem vice aculeatus doluit
propter quod indignatus apibus mi-
nari cepit dicens. promitto deo et vo-
bis quod si me plus pupugeritis pro
capitale vos et propulsabo. Cui apes
Tu bene vis colligere rustice de dul-
core sed sentire non vis de dolore. fer-
re in pace amara si tu cupis dulci-
ora. alioquin te relinquemus nec
de nobis lucratus eris. Rusticus
autem veniens dum favum mellis colli-
geret quedam apis ipsum aculea-
vit pro quo furibundus effectus cum
ita alvearia apum delicit et devasta-
vit. Apes vero scandalizate ipsum
quod cito relinquentes ab eo loco recesserunt. Rusticus autem in paupertate col-

latus qui in deliciis vivere solebat
utilitate apum cognoscens statim pri-
stinum iugebat dicens. **D**etet du-
ra sustinere qui de dulci vult habe-
re. Sed multi sunt hodie tales qui
pie volunt vivere. gaudere cum secul-
lo et regnare cum christo. multi enim
in deliciis querunt christum. Sed ut di-
cit Job. xxij. Non inveniuntur in ter-
ra suaviter viventium. Ex parte di-
cit Hieronimus. Qui enim voluerit
vivere secundum evangelium tota sua
vita erit martirium. Dominus enim non
eiecit hominem de paradiso ut hic sibi
aliam constituat paradisum. dicit Ber-
nardus. Unde in vitaspatrii quidam frater
interrogavit abbatem achillem di-
cens. Cur sedens in cella patior ac-
cidiam. Cui ille quod nunquam vidisti re-
quiem quam speramus et tormenta que
timemus. Si enim inspiceres dilige-
ter. etiam si vermicibus esset plena cel-
la tua usque ad collum in ipsis perma-
nere res voluntarie sine accidia. In vi-
taspatrii fratres rogabant senem
sanctum ut quiesceret a gravi labo-
re. Quibus respondit. Credite mihi
o filii quod abraham penitebit cum vide-
bit magna et preclara dei dona que a-
plius non fuerit de certat. Item qui-
dam dixerunt ad quendam magnam. quomodo
contentus es hic et sustines tantum la-
borem. Qui respondit. totum tempus mei labo-
ris quem hic sustineo non est idoneum
comparari ad unum diem tormentorum que
peccatoribus in futuro sunt preparata

De leone qui pugnavit cum aquila dial. lxxv.

Sic pascit qui vult pacem

Leo rex ferarum a

riter cū aquila regē auuiz
dimicabat habens secū cūcta ani
malia super humū castrametatus
strabat. Aquila vero cū auib⁹ sup
arboribus cū iaculis et sagittis cū
bestijs p̄liabatur. Grifēs inde trā
fiens a videns hoc sibi displicuit
mirabiliter vnde collocavit se sup
collem nec ī eis cōvolauit. Leo at
timens ait intra se. si hic erit o tra
me victus ero. Aquila similiter co
gitans ait. hic caudam habet a pe
des vt animal. credo q̄ si cū bestijs
steterit cōtra me. non durabo. Ea
p̄pter nuncios ei direxit vterq; vt
quis esset a quare illic sederet dihu
cidaret. Quibus grifēs auis sum a
animal sed non. **D** neq; k. Hic aut
sedeo p̄pter pacē a amorem a nō
partialitatem amo nec rurorem.
Cum autem hoc dixisset est ab oī
bus graciosē receptus. Grifēs at
spaciabatur ad libitū cum bestijs
et auibus p̄pter quod null⁹ de eo
suspicabatur. Inter hoc grifēs de
pacē tractare cepit a q̄ suspectus
non erat p̄tes litere in ipsum com
promiserūt. Ipse vero sententiam
dictauit q̄ omnes de campo q̄ citi
us se mouerent a ampli⁹ nō in pu
gna sed in pacē manerent dicens
Qui vult pacē possidere debet
p̄tem non tenere. Sic q̄libet perpe
trare debet inter discordātes vt sit
filius illius qui dicit **Mathei. v.**
Beati pacifici id est pacē patran
tes inter discordantes quomā filij
dei vocabūtur **Et esaiē. liij.** Quomāz
speciosi pedes annūciantes pacē

Sic a pedes portantū discordiam
et scandalū maledicūtur Dicente.
Eccle. xxviii. Sufurro a bilinguis
maledictus est. multos enī turba
uit pacē habētes. Legitur in vital
patrū q̄ cū his esset inter vnū gen
tilem a vnū christianū a venirent
simul armati cū parentib⁹ a ami
cis parati ad pugnā. **Beatus** apol
lomius rogauit eos de pacē. **Vn⁹**
tū qui discordie et dissensionis ca
put erat vir truculentus a malign
nus impediebat pacē dicens q̄ vlt
ad mortē suā nō fieret par. Tūc di
xit vir sanctus. fiat vt dicit **Null⁹**
enī preter te hodie perimetur s̄ cō
gruū honori tuo sepulcrū tibi fiet
in ventrem bestiarū a volucū. **Q**
ita factum est. nā statim fuit in pu
gna necatus qui sabulo cōculcat⁹
p̄manens. In manereto parentes
venientes vt tollerent ac sepehrent
in uenerūt eū a vulturibus deuora
tum et bestijs effossum.

De leone q̄ vporauit duos catulos suos dialog⁹. lxxxvi.

pr. parant. cui. audient. in

Leo duos vporauit

catulos filios suos a p̄ quo
libet debet filiā magnā in dotem.
s̄ anteq̄ diuideret eos se de tribus
ip̄os monuit dicens. **F**ilioli hęc tria
custodite a bñ erit vobis p̄mo pa
cē cū vestris habeatis. **S**ecundo fil
iā quam vobis do custodiat̄ vt
aīalia multiplicent. **T**ertio cū ho
mine nunq̄ pugnetis. **D**ec maior

custodiens in bonis crescebat. in-
 nox at suos perturbare cepit. nec in
 domo pacē habebat ppter quod i
 filiā cū furore intrabat cunctaq;
 animalia perimebat. Vñ breuiter
 filiā spoliavit. Quadam vero die
 fratrem suū visitauit et intues cū
 i bonis succrescere ait. Infelix ego
 in penuria viuo a perturbatione. tu
 vero exultas in delicijs a pace Cui
 maior. Iussa patris nō custodisti
 idcirco hec mala sup te venerunt
 sed vni meū in filia a vide qua
 liter bona paterna cōseruau. Cū
 aut simul pergerent ecce quidā ve
 nator apparuit qui laqueos tende
 bat vt ibi de aialibus caperet Cui
 minor. Nō cernis homūculum illū
 qui destruere te poptat. Et maior.
 Nescis q̄ preceptū habemus a ge
 nitore vt cū homine nō pugnem?
 Cui minor. Miser vis tu ppter ver
 ba fabulosa nobilitatē pdere leo
 ninam. Ego ipsum dilacerabo Cū
 autē ad hōiem cucurisset a laq̄os
 non aduertens cecidit in rethia a
 illaqueatus ē. Maior aut redijt di
 cens. Iussa patris q̄ cōseruat
 tuū semp se reseruat. Idcirco p̄t̄
 manifeste q̄ tuū est iussa paren
 tū custodire a secūdū q̄ iustū ē
 obedire. Ad collosenses. iij. ffilioli
 obedite parentibus vestris in dño
 hoc enim iustum est. Fabulat enī
 q̄ quidā leo p̄t̄ semio iacebat i cu
 bili. sed catulus eius fortissim⁹ ve
 nit ad eū. Cui pater. Gaude fili q̄
 cūctā animalia te timent. vñ tan
 tū tibi dico ne pugnes cū homine
 q̄ fortissimus est omnū. Tētat⁹
 catulus querebat hominē. Vnde

reperit boues duos binatos sub
 iugo eosq; iterrogauit dicēs. Estis
 homines. Qui dixerūt non. s̄ sum⁹
 ab homine subiugati. Catulus ve
 ro magis tentatus inuenit somipe
 dem ferratūm cum ferro et sella ei
 q; dixit. Es tu homo quem quero.
 Qui respondit Non. sed ab ipso sū
 faleratus. Admirans autem leo
 processit et inuenit rusticum scin
 dentem lignum. Cui dixit prepara
 te cito quia tecum preliari volo.
 Cui homo. Scindamus hoc lignuz
 prius. postea preliaturi erimus.
 Et hoc dicens cum securi scissuram
 magnam fecit in ligno a docuit le
 onem ponere grifes. in scissura vt
 celerius scinderetur. Qui cum posu
 isset. extraxit rusticus securim de li
 gno et grifes leonis inclusit cla
 mantis auxilium vicinorum. Ad
 clamorem cuius oēs de villa exie
 runt cūm gladijs a fustibus vt le
 onem interfi cērent. Leo autem vi
 dens se in arto positum grifes in
 scissura ligni relinquēs vij. euasit
 et eruentantibus pedibus cum cō
 fusione reuersus est ad patrem cō
 firmans eius consilium per experi
 entiam.

De grife tyranno dialogus. lxxvii.

Grifēs ut dicit isī.
 ethi. yij. est ales pennatus
 a quadrupes. Hoc genus ferarū
 ortū habuit i ipertoreis motib⁹ a i
 sichia asiatica. capite a alis aq̄le

*qui non sunt misericordis non sunt
 cordiam non sunt
 sequentia*

similis: a reliquo corpore similis le
oni. equis a hominibus maxime ē
infestus in mudo suo ponit lapides
sinaragdum contra venenosa aia
lia montis. Item viuos homines
discerpit. **Hic** accepit quādā pro
uincia ad regendū sed ppter suaz
tyrannidē a auaritiā tria precepit
primū q nullus ad vendendū vel
compendū reciperetur. **Secūdo** q
nullus ab alijs ptribus ad suas ve
niret. **Tertio** q null⁹ de suis ad ali
as trāsiret. **Hec** tria custodiēs in
delicijs viuebat ppter quod mul
ta colligebat a ex his nulli aliqd
mittebat. **Sed** iudicio dei quodā
tēpore fulgura a tēpestates totaz
provincia illam deuastauerūt. **Ci**
ues autē ad grifem cucurrerūt vo
ciferantes. exeamus ne fame pere
amus. **Ipsē** vero legatos transmi
sit ad vicinas nationes vt de bo
nis suis vendant et preciū ad libi
tum accipiāt. **Quibus** rēderūt. **Tu**
nunq de tuis bonis nobis vendi
disti nec mō tibi aliqd vēdem⁹. **Ite**
rum at alios nūcios direxit vt secū
re ad vendendum trāsirent. **Cui** il
li. **Tu** nunq nos recipere voluisti
nec modo nos recipies. **Denuo** mi
sit eis vt se cū suis recipere vellent
nec eos in calamitate relin qre. **Et**
illi. **Tu** nunq aduenisti idcirco te
non recipiemus. a si veneris te pro
ijciemus. **Sic** enī derelict⁹ ab oib⁹
miserabiliter cū suis iterijt dicēs.
Qui non seruit ei nō seruit nec ī
malis subuenitur. **Ergo** bonū est
esse curiales a recipe forenses a ho
spites a cū alijs negociari de suoq
alijs tribuere a etiam cōmunicare

Ait enim saluator mathei. vii. **Om**
nia ergo quecūq vultis a faciant
vobis homines a vos facite illis.
Hec lex et prophete. **Et** basilus. ta
lis esto alijs quales et peroptas
circa te esse alios. **Legitur** q dum
alexander per quandam viam per
geret et ipse cū suo exercitu fere
siti deficerēt. quidam pro magno
munere ciphum aque sibi dedit
quem ille protinus effundi mādā
uit. **Voluit** eum solus bibere post
q̄ suis militibus illud nō poterat
cōmunicare. **Econtra** dicit auarus
ecclesiasti. vndecimo. **Inueni** re qui
em mihi et manducabo de bonis
meis solus. **Tales** enim auari nō
sunt proficiendi. **Vnde** antiquitus
sectantes auaritiā non proficie
bantur reipublice: prout narrat
valerius libro sexto. q duo consu
les dum hispaniam mitti deberēt
et de ipsis consilium haberetur sci
pio dixit. **Neuter** mihi placet. q̄
alter mi habet alteri nihil satis ē.
eque malam in malignantibus
iudicans inopiam et auaritiā.
Vnde refert idem valerius q
tiborius cesar iudices provincia
rum raro mutabat ex eo q noui q̄
ibant intenti erant ad recipiendū
Exemplum de quodam vulnerato
quē cum muscaruz multitudo ope
ruisset et quidā eas alexisset **Ait**
male fecisti. **Plene** erant iste et fa
melice venient alie a amplius me
affligent. **Judices** enim semper
quādo sunt pauperes vlt auari ad
rapiendum sunt auidi. **Legitur** in
fabulis poetarum q quādam rex pe
tijt ab appolline vt quicq̄ t̄gēt

aurum fieret a cōcessum est ei. Cū ergo cibū vel potū manibus vel labijs tangeret vt in os mitteret vtebat in aux. Sic etiā habūdātia diuitiarū facit auarū famelicū a ipsum trahit ad interitū. Legitur in cronis q̄ taris regina cū cepisset regē persarū caput eius aputari fecit a in vltrem plenu sanguine immergit dicens. sanguinē sūisti sanguinē bite. Sic auaris tirānis i futuro cōtinget qui sanguinē pauperū sūierit id ē lucrū eoz a labores. Auari in inferno bitent aurū liq̄ factū. Vnde refert q̄dā p̄hs q̄ nero impator visus est in auro liq̄ facto se apud inferos balneare a cū vidisset cuneū aduocatorum. dixit eis Venite venale gen̄ hoīm a me cū hic balneamini q̄ vobis ptem optimam reseruauī.

De leopardo a unicorni q̄ pugnabāt cū dracōe dial. lxxxviii.

Qui pro alio vult pugnare se ipsum lincidet

Leopardus ut solus nus dicit animal est generatū ex leone a pardo. Voz femine sunt audaciores a fortiores maribus Plini⁹. Aliquis volens resistere leopardi⁹ furētibus fricat allia iter man⁹ nec mora leopard⁹ resistet nec resistet q̄ odorē allij sustinere nō potest. Leopardus subruū colore habet maculas p totū nigras. Multo minores sunt q̄ leones. Leo

pardus q̄n comedit aliquod venenū. stercus hoīs q̄rit quod comedit a sanat Ambrosius. De bestie sunt crudelissime naturaliter ita q̄ sic domesticari nō p̄nt vt obliuiscantur crudelitatis sue. Domesticatur tū ad venandū. Igit dū ad predā in venacōne ducitur relaxatur quā si quarto aut q̄nto saltu nō p̄t capere. subsistit iratus fortiter a nisi statū venator fuerit bestie aliā quā bestia offerat cui⁹ sāguine placet irruit in venato rē vel quoscūq̄ obuios q̄ impossibile ē placari eū nisi in sāguine. Sic pugnabat cū dracōne sed nō preualebat ppter quod ad vnicornē prexit a humiliter ipsū obsecruit dicens. Eminēs es ac vtiōsus a doct⁹ belli peto obnixē q̄ me defēdas a furore dracōnis. Unicornis at se sublimare cepit. a audiens de se talia dici ait. Vex dicit q̄ doct⁹ sū prelij p̄ terea optime defēdabo te. noli pauē. Cū enī aperiet draco os suū in gutture ipsū cornu pforabo. Cū at a dracōne piter venissent leopardus telū incitauit sperās de auxilio vnicornis. Draco vō certauit aduersus eos a ignē a fetorē ex ore emittebat s̄ cū os aperit vnicornis q̄ citius cucurrit volēs ipsū in gutture trās uibrare. Draco vō agitauit caput. a vnicornis cornu in terrā fixit dices moriēdo. Qui p alio vult pugnare cupit se trucidare. Sic enim stultum est de se cōfidere ac de quo sibi nō pertinet agonizare. Vñ eccl. xi. de ea re que te non molestare certaueris. Ergo require in animo tuo a teipso quis es: quid facē

vis. ut tū factū illud ad te p̄tineat
Ad minus ad ali i te immiscere nō
debes. Noli pro alio pu gnare nec
inter discordantes discordiam au
gere. Sed fac ut dicit seneca. semp
dissensio ab alio incipiat. a te recō
siliatio. Quidam bellantes aggressi
sunt inimicum. sed alius quidā
eucurrit volens ipsum defendere a
armavit se versus inimicos illius
Illi autē dixerūt. Amice tibi iniuri
am non facimus. tolle quod tuum
est a vade quoniā de inimico nō
vindictā querimus. Qui nō ad qui
escens sermonibus eoz ad belluz
contra eos se paravit. Illi autē in
dignati cū inimico ipsum mutila
verunt.

De elephāte q̄ genua nō flectit dial. lxxxix.

Elephas ut brico
dicit dicit ab elephio gre
ce quod mons latine dicitur p̄ter
magnitudinem corporis. Hoc gen⁹
animatis in rebus bellicis aptū
est. In his animalib⁹ perfi a me
di ligneis turribus collocatis tan
q̄ de muro iaculis dimicant. Intel
lectu a memoria nulla vigent gre
gatim incedūt motu quo valeant
murem fugiunt. Biēmo portant fe
tus nec amplius q̄ semel gignūt
nec plures sed tantū unū gignūt.
vivūt ad tricētos ānos ut dicit
isi. ethi. xij. Narrat scriptura q̄ con
tinet veterū hystorias q̄ elephas
hoc modo capitur. Due puelle vir
gines vteribus a superiori parte

corporis nudate p̄gūt ubi habitant
elephantes. vna eaz vna altera
gladiū ferens. q̄bus alta voce can
tantib⁹ audit elephas a accurrit
p̄pe. Qui mox naturali instindu v
ginee carnis innocentia recogno
scens in eis castimoniā veneratur.
lambensq; eaz pectus et vtera et
delectatus mirifice resoluatur in so
porem nec moē puellaz puella cū
gladio teneū pfodiens ventrem
elephantis sanguinē tventis fun
dit. Excipitq; i vna puella altera
sanguinē quo regalis purpura fi
gitur. Dic cum sit inter feras noīa
tissimus a famosus tamen non ge
miculare potest q̄ genua nō habz
Quadā at vice leo iens p̄ sihuam
feras transibat a oēs ei genua fle
debant velut regi feraz. Elephas
non genu flectit q̄ non potuit. Vn
ferz quidā inuidiose ad leonē con
uenerūt a elephante infamauerūt
Leo at ad elephatē accessit dicēs
Quare es tu ita durus a acerb⁹ q̄
genua an me nō flectis vt cetera.
Cui elephas dñe p̄ posse meo te
diligio a te honoro s̄ flectere me n̄
possum p̄ter q̄ genua nō habeo.
Et leo si tu corde nō refutas excellē
ter me salutas Satis dñm hono rat
posse suo qui laborat. Vn accusa
tores cōdenavit a elephatē subli
mauit dicēs. Nullus iudicatus
erit anq̄ probatus. Sic enī attēde
re debent iudices. nec iudicare dñt
secūdu diffamationes sed secūdu
rei veritatē. quoniā nō qui accusa
tur sed qui cōvincitur reus ē. dicit
isi. Vn ipse An. p̄ba a sic iudica. p̄
ut refert valer⁹ de maufio to r̄to

cuius cum esset filius suus accusatus et conuictus protulit sententiã deo dicens. Cum filiũ meũ cõsilia riu pecuniã a socijs accepisse probatũ mihi sit eum rã punienduz et domo mea indignũ iudico. **I**dd q̄ sic ad iudicatus gladio punitus est. Hoc enĩ debet agere iudex. non enĩ debz puertere iusticiã propter amorẽ vel odiũ. Quia dicit ternar. Amor a odiũ veritatis iudiciũ ne scit. Eapropter narrat valerius libro quinto q̄ cũ calerius in vrbe ab ipso condita que saluberrimis legibus erat munita. inter alias leges ius erat constitutũ q̄ deprehensus crimine adulterij vtroq; oculo priuaretur. At vero cũ in tali crimine filius eius deprehensus esset cũ tota ciuitas rogaet pro eo aliquã diu repugnauit. ad vltimũ est vitus precibus populi suo tñ prius demũ filij oculo eruto vsũ videri vtriq; reliquit debitũ supplicij tenuit. res didit equitati admirabile temperamentũ se inter misericordẽ patrem a legis latorem ptitus est. **I**tem narrat de carudio tirio qui legẽ dederat vt si quis contionem intraret cũ ferro cõtinuo interficeretur. Et interiecto tpe cum ipse idẽ de longinquo rure repetens domum gladio cinctus processit. Et cũ eẽt monitus de legis solutione a quodam qui p̄ eũ stabat protinus ferro distracto quod habebat icubuit. Noluit culpã dissimulare vel errorem defendere. maluit penam sustinere q̄ legem frangere. **I**tem narrat valerij lib. vi. cũ qdã iudex

male iudicasset rex cambises pelle eius corpe detractã selle iudicarie apposuit a in ea suũ filiũ post eum iudicaturũ sedere fecit. Noua enim pena prouidit ne quis iudex postea corũpi posset. Sic enĩ p̄cipit lex diuina deutro. xvi. Iudices et magistratus cõstitue in oĩbus portis tuis vt iudicet populũ iusto iudicio nec in alteram partem declinent.

De satiro q̄ sibi vxore accepit dialogus. *mutare vna sunt obedienter*

Satirus vt i catholicon habet dicit satirus penultima correpta. Satiri sunt homines dicit ab vnica naribus habentes cornua in frontibus et caprarũ pedibus similes qualem in solitu dñe sanctus anthonius vidit. qui etiã interrogatus a beato seruo respondisse fertur dicens. Mortalis ego sum vnus ex accolis heremi quos vario dilulsa errore gentilitas faunos satirosq; colit. Et est animal monstruosum supra imaginem hominis insignitam. deorsũ vero formã capre habens q̄ secundum errorem gentilium deũ filiarum esse denunciat. **H**ic accepit vxorem filiam p̄ centauri qui est homo equo mixtus potes a virtuosus. Cum autem cum vxore cubare deberet prius de tribus eam monere cepit dicens. Nunq̄ mentis et nequaquam impreceris nec thorum meum violare presũ

mas. **H**ec tria cū seruaueris pacifi
ce meū pnoctare poteris parū p
satirus eā explorare uoluit si obedi
ens extiterit. a ait. **O** cōiunx dic m
nomen parentū tuorū. **C**ui illa nū
q̄ genitores habui ego **E**t satir
cito dolens docta mea fregisti. **A**t
illa ppter audaciam parentū sati
rum blasphemare cepit ppter qd̄
ipse euz repudiavit et a thoro suo
separauit. **N**on post multū hęc im
mūda scortari se fecit a quodā azi
no. **S**atirus autē hoc sciens cū om
nib⁹ suis eam morti iudicauit tra
dendam. **I**psa uero moriens ait. **O**
Optimū est obedire uiris suis ac
seruire. **I**nobedientes plerūq̄ sūt
mulieres. **U**nde nō eis cōpetit prin
cipatus. **A**it enī ecclē. xxx. **M**ulier
si principatū habeat cōtraria ē vi
ro suo. **I**tem. xxi. **M**elius est habi
tare in terra deserta q̄ cū muliere
rixosa et iracūda. **Q**uidā sic castiga
uit malam vxorē et inobedientem
dissimulauit enī ire ad nūdinas et
dixit vxori. nullo modo digitū po
nas in foramine isto. seq̄ abscon
dit in uicina domo. **V**xor autē co
gitare cepit. quare inhibuit mihi
hoc. nō obediā ei i hoc. sed magno
impetu manū in foramē misit. **I**n
foramine uero erāt acutissimi cla
ui in q̄bus digiti sui infixi sunt. vñ
pre āgustia clamare cepit ita. q̄
maritus accurrat dicēs. **Q**uare. nō
obedisti pceptis meis. et sic eam
corripit donec obediuit. **C**ū in qua
dā nauī tēpestate imminente clama
tū esset a nautis ut grauiora pro
ijcerent in mare quidam habens

vxorē ppter linguā intolerabilez
exhibuit eā dicens q̄ in tota nauī
non erat grauior lingua eius. **V**n
seneca. **S**icut nihil superius temig
na cōiunge. ita nihil crudelius infe
sta muliere. **E**t phūs vxor inquit
aut est perpetuale refugū aut p
hēne tormentū. **S**i est mala. tormē
tū est. perpetuale refugū si est bo
na q̄ bone vxores obediētes sunt
uiris ipsos q̄ sup oīa diligūt. **D**ie
romim⁹ in libro oīa iouimanū ad
hoc exemplū de trib⁹ matronis ro
mānis ponit q̄ post amissum virū
alterū accipere noluerūt. **S**ed hāz
prima dicebatur marchia catho
nis que interrogata quā secūdū
nō acciperet. rēdit se non inue
nire uirū qui uelit eā ppter se sed
ppter sua q̄ uis forte turpis eēt li
cet diues. **S**ecūda dicebatur uale
ria que cū interrogaretur ut secū
dum virū acciperet. **R**ēdit se facere
hoc non posse q̄ uir suus non erat
mortuus. sed uiuus q̄ dū ipsa uiue
ret. **T**ertia dicebatur āna q̄ a pa
rentibus uigebatur ut secūdum
acciperet uirum eo q̄ iuuenis et
diues erat. **R**espondit se hoc non
posse facere q̄ bonū habuerat vi
rum et ideo si secūdum acciperet aut
ille esset bon⁹ aut malus. **S**i bon⁹
semp esset in timore ne ipsum per
deret. **S**i malus semp esset in dolo
re eo q̄ post uirum bonū malum
inuenisset.

De dromedario et eius
cursu dialogus. xxi.

Dromedarius est

animal vt dicit Hieronim⁹ quod tantū vno die pgit quantū equus in tribus. Dūc clamitauit leo dicēs. Inter oēs es tu mihi laudatus q̄ scis currere atq̄ salire vñ volo q̄ pgas festināter in orientē a interrogare de teas de psona. q̄ litate et so cietate gr̄ifis qm̄ vult mecum bellare. sed vt me preparare possim ad certamē hoc citius denūcia mihi. vt post a me mercedē recipias et honore. Dromedarius autē se exaltaē cepit cum audiuit se laudari. Ob hoc iter suū inchoauit et vltra vires suas vt magis eēt laudatus currere cepit. Idcirco tñm̄ cū currit et saluit q̄ se totū demolit⁹ est pro quo cecidit a expirauit dicēs. **I**d quod scim⁹ sic patrem⁹ q̄ nūq̄ nos vastemus. Ita et nos ea q̄ facimus a scimus sic agere discretē debemus q̄ corpora nra a mēbra nō destruamus. Ait enī Aug⁹ in regula q̄ carnē suā supra modū affligit ciuē suū occidit. Tūc enī homo occidit ciuē suū. i. corpus suū cū ipm̄ aggrauat a fatigat vltra q̄ ferre potest. Vnde isido. in omni ope modū a tēperamentū oportet habere nā quicquid cū modo et tēperamento fit salutare ē. quicquid autē nimis aut vltra modū p̄ciosum est. Fabula ē q̄ quidā p̄hs cū filio suo positus est in quadam turri existenti sola in mari. Vnde filius habens tedū rogauit patrē vt faceret eū exire de illa captiuitate at ille inuenit multas plumas

auū et cūm pice et bitumine eas copulauit a compegit sibi et filio alas vt volarent a inde exirent. Inter hec pater docuit filiū suū dicēs. Caue tibi ne uoles nimis alte ne de scēdas multum bassum sed tene modū si vis esse beatus. q̄ modū tenuere beati. **O** sic fecit a recto itē nere exiuit de carcere. filius autem sentiens se volare letus effectus se per ascendebat. Et factum est q̄ calor solis ascēdit plumas a consumpsit. et sic cadēs mortuus est. **V**nde Bernard⁹. tene modū si nō vis perdere modū.

De leone q̄ edificauit cenobiū dialog⁹. xii.

Concordia habenda

Leo pro redēptiōe

anime sue suorumq̄ parentū excellentissimū edificauit cenobiū in quo regulauit multa animalia dans eis formam a regulam viuēdi. Et elegit in priorem hīnulum q̄ est vt dicit pap̄. filius ceruorum a est varij coloris. credens eum esse religiosum cenobitam. Dimulus autem vt varius erat in colore sic et in fide. Cepit enim fratres diuidere ac in ptes trahere instituens officiales a post paululū cassabat et alios instituebat. Cassati vero murmurabant contra ipsum. isti tūc autē eum sulciebāt. Hoc enī sepe malitiosē agebat ita vt asp̄rati onē contra ipm̄ facerent a discordiē contra eum starent. **A**d extremū

fratres se armauerunt volentes se
pro parte lacerare. Sed quidam pa-
lesfridus sapiens a antiquo dixit.
Cessate fratres non est bonum hoc
agere melius est hunc malignum
priorem cessare a alium pacificum lo-
care. Placuit sermo inter fratres
a vnamimenter eum destituerunt dicen-
tes. **E**st concordia tenenda inter
fratres a habenda. In hoc apparet
quod concordia est virtus acceptabi-
lis inter fratres. Dicitur enim Ecclē-
xxv. In tribus beneplacitum est spi-
ritui meo que sunt probata coram
eo a hominibus. concordia fratrum
amor proximorum a vir a mulier in
bono sibi consentientes. Et ut dicit
Augustinus. Non potest habere con-
cordiam cum christo vel in seipso
qui discordiam vult habere cum
christiano. Sed sunt aliqui qui dum
in pace sunt nesciunt vivere. Vnde
piscator quidam turbans aquam
inrepat a quibusdam. respondit
se increpantibus de turbatione aquę.
si hec aqua non turbatur vivere non
possem. Concordia nihil vtilius ci-
uitati ut quidam ait. Ideo ad ami-
citiā a concordiam habendam an-
helare bonum est. Vnde de concordia
narrat valerius libro. iij. quod cum
obsideret hambal quandam ciui-
tatem tantam inopiam ciues per-
pessi sunt ut inuidetes sibi necessa-
ria non venderent. In qua quidam
panes vendidit a mortuus est fa-
me. Alter qui emit abatus est a su-
peruixit. Hoc enim factum est ut non
discordarent inuicem.

De onocentauro quod fe- cit palacium dial. xxij.

Onocentaurus id
est azinus imixtus homini
sic dicitur quia media hominis spe-
cie media azini esse dicitur ait hu-
gucio. Dicit pro se palacium pulcherrimum
edificare faciebat sed confidens
in suo sensu omnia terminare ac
ordinare volebat non attendens com-
silium architectotis. Dum enim archi-
tector confulebat vtilia ut per arte
discernebat. Dicit elatus aiebat Sa-
piens ac ingeniosus sum ego non
licet vobis me docere sed volo ut
voluntate mea cuncta compleantur.
Et dum esset palacium expletum
quia non erat bene fundatum nec
bene compositum ruinam petijt a ad
solum decidit. Ideo onocentaurus
confusus a bonis suis spoliatus per-
hibebat. **I**lle cito se dissoluit quod
per doctos se non mouit. Sic enim
multi nolunt credere consilio sapi-
entum sed suo sensu cuncta termi-
nare volunt. Tu autem semper non
credas tue proprie scientie nec com-
fidas proprio sensui nec semper vo-
luntati proprie adquiescas. Sed om-
nia cum consilio et prudentioribus sa-
pientioribus a discretioribus fa-
cias a eorum monitis adquiescas
ne a via veritatis possis vllatenus
deuiare. Est enim scriptum sapien-
tie. xxxij. Sine consilio nihil facias
et post factum non penitebit. Quia
ut dicitur prouerbiorum. xij. Assutus

omnia agit cum consilio. Qui autē
omnia agunt cū consilio reguntur
a sapientia. **I**sta enī est differētia
inter sapientē consiliariū a fatuū.
q̄ fatuus nisi respicit principium
facti. sapiens at̄ respicit finē a ea q̄
sunt ad finem. **L**egitur de quodā
phō. q̄ in foro in loco eminentiori
residens dixit se velle vendere sapi
entiam. **E**t cū aliqui ab eo emerēt
scripsit in cedula dicens. **I**n oib̄ us
que adurus es semp cogita quid
tibi inde possit accidere. quod cum
multi deriderent et cedula[m] vellēt
proijcere. ait portate secure ad do
minū vestrū q̄ bene valet precū.
Quod cū princeps accepisset litte
ris aureis in ostio sui palacij scribi
fecit. **P**ost multū vero tēpus q̄dā
eius inimici cū barbaro suo ordi
nauerūt vt principem iugularet.
Qui cum p̄ ostium intraret a scrip
turam illā legeret eo q̄ legere scie
bat. cepit tremere et pallere. **Q**uo
visio princeps cum capi fecit a mi
nis a tormentis veritate extorq̄ns
sibi p̄cepit. **S**ed ad ōs sceletū in
ter se at̄ p̄ quod patet q̄ sit vtile si
nem pensare. **V**nde quidā phūs.
Quicquid agas prudenter agas
et respice finem.

De rinocerone q̄ des piciēbat senē dī. xliii

Senex non despiciendus

Rinocerou ut iברי
tone habetur latine interp̄
tatur in nare cornu. **I**dem a rinoce
ros id ē unicornis eo q̄ vnū cornu

in media fronte habeat pedū quā
or ita acutū a validū q̄ vt q̄cqd
impetierit aut v̄tilet aut perforat
nā a cū elephātis certamē habet
a in ventre vulneratos prostermit
Tante aut fortitudinis ē vt nulla
venantiū virtute capiat. **S**icut
asserūt qui naturas animalū scri
pserūt virgo puella p̄ponitur que
venētū sinū aperit in quo ille oī fe
ritate deposita caput ponit sicq̄ so
poratus velut inermis capitur vt
dicit isido. xij. ethi. **R**inoceron etiā
vt dicit pap̄. est animal cornu in
nare habens **R**inoceron etiam vt
dicit pap̄. est fera indomite nature
ita vt si capta fuerit teneri nullate
nus possit. **N**ec p̄pter fortitudinē
aut iuuentutem senem videre non
poterat. **Q**uādo cunq̄ senes intue
batur post ipsos sibilabat. vidēs
ip̄os curuatos alijs digito derisi
ue demonstrabat. **D**um autem t̄ps
p̄transiret et ipse senex effectus ef
set ip̄sum iuuenes despiciēbat. **I**p
se vero patienter sustinebat dicens
Qui desiderat senescere senes nō
debet despiciere. **I**n hoc apparet q̄
senes a iuuenibus non sunt despi
ciendi imo magis sunt venerādi.
De hoc preceptū habemus in leui
ti. xix. corā cano capite confurge et
honora p̄sonā senis. **V**nde prima
petri. v. **A**dolēcentes subditū esto
te senioribus **C**atho quoq̄ ait **C**e
de locum maiori. **P**rouit narrat va
lerius libro. v. ca. ij. de alexandro
qui precipuū honorem a amorem
a militibus suis meruit clemētia.
Vnde ait de eo q̄ cum in nauali tē
pestate oppressus senio iam conse

etiam inacedonem militem nimio
frigore obstupefactum respexit ip
se sedens in sede sublimi. Et atimq
de sede de scedit a manibus suis ip
sum militem iuxta ignem in sede sua
imposuit. Item refert valerius q
quoniam a comie senescunt filij parentes
sui os in mido ponunt. et iuxta pedus
suum eos collocant. fouent: nutriunt
et calefaciunt. Quod etiam agere de
bent homines rationem habentes
circa seniores et parentes. Vnde va
lerius libro quinto dicit q dum quod
dam mulier nobilis ob quoddam
flagitium fuisset carceri mancipata:
vt ibi fame deficeret filia sua nup
ta de licentia iudicis ipsam quotidie
visitabat. Orius tamen diligenter
pserutabatur ne quid sibi comesti
bile deferret. illa vero extracto vte
re singulis diebus de lacte proprio
matrem alebat. Tandem vero iudex
pietate commotus matrem filie con
donauit. Simile per omnia refertur
de quodam patre sene et gradeuo
taliter a filia sustentato. Soli vul
tures parentes suos mori permit
tunt.

De orice vel orige q
nunquam infirmat dia. xcu

*vt agnoscamus nostram infirmitatem
si non inuenerit*

Orix ut in britone

dicitur vt quidam dicunt est
animal quoddam in heremo simile
capre cuius pili sunt reflexi vsus
vtra naturam omnium animalium. Alij
dicunt q est mus aquaticus q cum
captus sit projicitur in vijs vel in
copiis. Alij dicunt q est animal si

mile muti quod nos dicimus gire
vt dicit isido. Et est animal mundum
quantum ad esum sed imundum qua
ntum ad sacrificium. Hic orix sanissime
degebat ita q nunquam infirmabatur
Ea ppter infirmos deridebat cum
egrotabant dicens. Isti simulat do
lores vt a laboribus vacare pos
sint et quiescere. Sic enim dices nu
quam infirmis seruebat. Interea fe
bricitate cepit et egrotare vnde in
choauit gemere ac plorare dicens
Deu miser nunquam languidis seruiui
sed pro posse meo ipsos diffama
ui. Nunc autem promitto deo celi et
terre q si me liberauerit semp ser
uiam egrotis et imbecillibus. Cui
autem conualuisset et correctus litem
tissime seruebat egrotis dicens.

Deus dat infirmitatem hic pro
pter utilitatem. Hic possumus cui
debet cognoscere q infirmitas no
bis datur a deo propter utilitatem
et fortitudinem anime. Vnde dice
bat apostolus secunda ad corin
thios. Cum infirmior scilicet secundum cor
pus tunc fortior sum et potens scilicet
secundum animam. nam virtus in in
firmitate perficitur. Gregorius quoque
dicit. Custos virtutum infirmitas
corporis. Legitur in vitaspatu q
cum quidam peteret a iohane heremi
ta vt a tertiana sanaretur. Respondit.
Rem tibi necessariam cupis abij
cere vt enim corpora a medicinis
curantur ita anime languores pu
rificantur infirmitatibus et casti
gationibus. Item cum quidam
miles rogaret quendam virum
sanctum vt a morbo liberaret eum
precibus suis. Sed audito ab eodem

q̄ melior et deuotior esset i egritu
dine q̄ in sanitate dixit oro deum
vt seruet te i statu quo magis hu
miliaris.

De saginatio publi co dialogus. xvi.

Saginari⁹ quidā
publicus arabat pratū vt
seminaret. Sed boues vt solebāt
non arabant imo pro posse recalci
trabant ppter quod arator ipsos
aculeabat. Boues autē uoluerati
fuit contra eū dicentes. Maledicte
qua de causa percutis nos q̄ semp
seruiuimus tibi. Quib⁹ saginari⁹
Cupio arare pratū hoc vt mihi et
uobis cibū tribuat. Et boues pra
tū hoc nolū⁹ arare quoniā cibū
delicatū nobis tribuit a ideo inq̄n
tū possumus resistem⁹. Sed q̄ sta
bant sub iugo binati a bubulcus
eos uerberibus aculeabat nō va
lentes effugere obediētes facti sūt
dicētes. **M**elius ē p̄ amorem fa
cere q̄ p̄ timorem. Sic et nos cum
seruire debem⁹ seruiamus caritati
ue ac uolūtarie nō coacte q̄ coacta
seruitia deo nō placent. **V**n̄ Aug⁹.
Nemo enī inuitus bñ facit etiam si
bonū ē quod facit. **C**hrisof. **V**olū
tas facit opus remunerabile. non
opus. **E**t isidor⁹. **T**ale erit op⁹ tuū
qualis fuerit intētio tua. **V**nde de
quodam iaculatore dē uel legitur
Qui sciebat tombarē q̄ postea uis⁹
est tombarē i cella sua ad honorē
dei. et uisi sunt circa eū quatuor ange
li cū singulis cereis assistētes et

De simia q̄ scribebat libros dialog⁹. xvij

Symia pulcerrime
libros scribebat. sed tñ nun
q̄ cor dabat ad id quod scribebat
imo magis cū alijs loq̄batur uel
auscultabat q̄ ab alijs dicebatur.
Qua de causa sepiissime libros falsi
ficabat scribens in eis q̄ loq̄batur
uel q̄ audiebat ab alijs loqui. **N**o
lens at se corrigere null⁹ ei lucrū
porrigebat: q̄ in paupertate collisa
dixit. **N**ihil scriptor opatur cor
de si nō meditat⁹. Sic enī cū psallere
et orare uolum⁹. debem⁹ corde me
ditari q̄ nihil ē sola uoce cantare si
ne cordis intentione. Sed sicut ait
ap̄ls ad eph⁹. v. **C**antate in cordi
bus uestris dño et non solū uoce s̄
corde: ut possim⁹ dicere cū eodem.
prima corint. xiiij. **P**sallā spū psal
lam a mēte. **V**n̄ seneca. **N**oto ubi
cūq̄ sum. **I**ta faciebant p̄hi qui in
tēti erant ad inuestigandū a inue
niendū prudentiā. **V**n̄ studiū illo
rū ad illaz habendā sup̄uacū est
scribere cū eoz studia pateant per
sapiētie documenta. **D**e quoz stu
dio narrat ualeri⁹ li. viij. ubi ait
q̄ caruafides laboriosus a dūtur
nus sapiētie miles siquidē nonagi
ta expletis ānis ita se mirificū do
ctrimē tēporib⁹ ad dixerat ut cū a
bi capiēdi causa recubisset cogita
tionib⁹ inherens manū ad mensā
porrigere obliuisceret. **E**odē modo
narrat ibidē de archimede plō q̄
cū capta sua ciuitate. s̄ spracusana

a marcellus edictū dedisset ne ille
occideretur Ipse vero oculis in ter
ra defixis formas vel figuras seu
circulos describebat supuēti ve
ro milite a super caput strictū gla
diū tenenti a inquirenti quis nam
esset ppter nimiam cupiditatez veri
inuestigandi quod querebat in fi
guris nomen suū indicare nō potu
it. Sed protracto puluere mani b⁹
noli inquit obsecro istū circulum
disturbare. Et sic quasi negli gēs
imperium victoris militis gladio
est obtūcatus.

De cameleopardulo dialogus. xxviii.

Cameleopardulus ē
animal ethiopū vt dicit isi
do. li. xii. a pl. li. viii. cap. xix. caput
habet cameli a collū equi et cru
ra a pedes bubali a maculas pdi
Est at bestia maculis albis rutilē
colorem distinguētibus supasper
sa Et est bestia magis aspectu q̄ fe
ritate cōspicua in tantum māfūeta
q̄ etiā ouis fere nomen accepit vt
dicit idem. Dic pictor magnificus
effectus semp xpm monstruosuz
effigiebat vt se vindicaret ppter
quod mlti xpm deprecabatur di
centes. Quō hic inuare nos debet
qui nec formam habet nec decorē
Quadā autem vice hic cameleop
dulus alte christum colorabat et
pro posse suo ipsum monstruosuz
et despectū ostendebat. Vnde xps
pturbatus ei apparuit dicēs. Qua
re me sic deturpas ostendens me

esse monstruosum cū sim pulcē p
filijs hoim In me angeli intueri de
siderāt a tu honorē a decorē meū
vis rape. Cui cameleopardulus. En
nō credis me memorari q̄ me mō
struosū plasmasti a non decorasti
Nūc de te me vindicabo nec vnq̄
tibi parca christus at pturbatus
cū alte pingeret precipitauit eum
dicēs. **M**alam ppetrauit vindi
cā qui p ipsam pdit vitā. Sic enī
multi sunt ita acerbī a durī q̄ nun
q̄ iniuriā volūt dimittere: sed sem
p volūt vindicare ppter quod dici
tur ecclē. xxiiij. Qui vindicari vult a
deo inueniet vindicā Ideoq̄ sene
ca. Iniurie obliuisci debem⁹ q̄ inu
riarū remediū est obliuio Antiqui
principes fuerūt clementes a beni
gnī in dando indignis a in remit
tendo hostibus suis. Vnde refert
valer⁹ li. vi. de camillo cōsule qui
euz saliscos obsideret magister lu
di nobilissimos oēs pueros illoz
in castroromanoz pduxit pro qui
bus nō erat dubiū quin illi essent
seipsos ipsi imparatori tradituri.
Camillus at non solum hāc spre
uit pfidiam sed precepit vt pueri
vinctū magistrū virgis cesum ad
parentes suos reducerent Quo te
neficio vici animi eorū portas ro
manis aperuerūt. **R**ecitat abrosi⁹
in sūma de officio in etomicis roma
noz cū venisset quidā asserēs q̄
medicinā toxicatā p̄tro medicus
daret a sic rege mortuo victoriā
obtinēt iussit eū fabricius ligari a
ad dñm suū remitti Et subdit am
bro. reuera preclaz vt q̄ virtutis
certamē suscepit nollet: fraude vi

ere. Tūc pīrus dixisse fertur. Iste est fabricius q̄ difficilius a legali-
tate q̄ sola suo cursu auerti nō pos-
set. et sic cū eo ad libitū pacem cō-
posuit. Narrat valerius li. v. ca. p̄mo
q̄ cū carthaginensiu legati ad cap-
tiuos redimēdos i vltē remissent.
protinus his nulla pecunia accep-
ta reddūt iuuenes numero. **M. M.**
d. cxi. Tantū hostiū exercitiū dimis-
sum tantam pecuniā cōtentam tot
iniurijs remā datam mirandum
est vltra modū. Itē narrat vale-
rius libro. vi. ca. ij. q̄ cū priuernat⁹
captus esset a romanis aliq̄bus de
suo p̄lo interfectis. aliq̄bus cap-
tis. a cū eis auxiliū nisi in precib⁹
restaret his q̄ capti erāt princeps
eorū interrogatus quā mereretur
penā ipse sui. Respondit illam quā me-
rentur illi qui se dignos libertate
iudicant. Et cū iterum quere retur
ab eo qualem cū eis pacem roma-
ni habituri essent impunitate do-
nata constāter respondit. Si bonā
dederitis pacē perpetuā habebitis
si malā non diuturnā. Quaxō
factū est vt dictis non solū remia
sed ius a beneficiū romanē ciuita-
tis daretur. facti enim erant ciues
romani.

De lauro nauta dialogus. xxiij.

Laureus est animal
tam i terra q̄ in aqua habi-
tans volat enī a natat vt dicit glo-
sa. de utro. xiiij. volat vt aquila. na-
tat vt piscis. Auis est parua et ni-

gra et pinguis semper habitans
iuxta aq̄s nec potest longe volare
Nū a agiles hoīes frequēter eā ca-
piūt currendo. **V**n in aurota. lau-
rus flumis est habitator a incola
terre. **H**ic maxim⁹ nauta extitit h
classē suā vltra q̄ decēbat sem-
pre p̄derabat de se cōfides. **A**mid
enī de hoc cū red arguebat nec ip-
se se corrigebat p̄ter cupiditatez
lucri. **Q**uadā aut viciē nauē onera-
bat q̄ de fluctibus mergebāt. nō
valens se gubernare p̄ter onus
et vndas. **I**barco ad solū p̄pula-
ta naufragiū p̄tulit dices. **H**oc
intendant negociatores ne p̄ter
cupiditatez lucri festinēt dīcti cū
periculo. sed cū securitate paulatim
proficiāt. **A**it enī Bernard⁹. **N**olo
repente fieri sūmus. sed paulatim
p̄ficere volo. **Q**uidā rusticus habe-
bat gallinā vnā q̄ quotidie ei faci-
ebat ouū. et multa lucrabat ouā
cōgregando a vendendo. **H**ic cogi-
tans q̄ multa oua possent inueni-
ri in ea. a volens totū lucrū simul
habere. scidit eam. a nō inueniens
oua p̄didit totū vt vulgariter di-
citur. oua a gallinā. **C**aveant etiā
negociatores ne aliqd̄ iniuste ad-
quirant sibi. q̄ diuitie iniustoz ci-
to dilabuntur. **V**n p̄hs. diuitie ci-
to adq̄site diu durare nō p̄nt. **I**tē
puerb. xx. **H**ereditas ad quā festi-
natur in p̄ncipio in fine b̄ndictio
ne carebit. **C**ū qdā mercator vinū
mediū aque totidem denarijs ac si
purū esset vendidisset. **E**t cū in na-
ui aperuisset sacculum vbi aureos
susceptos de p̄cio vini reseruabat.
sinnia quedā in nauē cāt hec vidēs

At eiusdem speciei cum cetero villo
fos tñ habet armos vt hirci a me
tum barbatū cornibus ramosis.
Dic architector optimus effectus
est sed maximus deceptor. Duz cō
sulebat edificiū fabricari tale fun
damentū construebat q̄ edificiū
ruinā cito patiebatur dices intra
se de nūo lucrabor ego autē edifica
bo illud. Sic enim homines spolia
bat cū consiliabatur. Inter hęc q̄
dam tyrānus volens sibi palaciū
mirabile edificari vel fabricari mi
sit p̄ter hunc architectorem ei q̄
pecuniā innumerabilem dedit p̄
ter edificium cōstruēdum. Archi
tector autē vt solebat fundamētū
debile fundauit ita quod expleto
ope palaciū se scindere cepit a rui
nā minari. Tyrānus at̄ hoc vidēs
amari catus architectorem citauit
ei q̄ dixit. Quare me decepisti mali
gnē. Cui ille. Me decepi cū palaciū
fui aui sed oportet p̄sternere ip
sum vt melius fundetur. Tyrān⁹
autem ipsum cepit et iuxta murū
collocari fecit. a ipsū palacio preci
pitari fecit dices. **P**er consilium
nephandū sepe portant multi dā
nū. Ergo caueas dare falsum consi
liū et nequissimū. Sepe enim conti
git q̄ illi qui dant cōsilia mala su
per eos deuoluuntur. Ecclē. xxvij.
Facienti nequissimū consiliū sup
ipsum deuoluetur. et nō cognoscat
vnde veniat illi. prout refert otosi
us. q̄ dum quidam tyrānus mul
tos innocentes dānaret. pilius ar
gentarius volens sibi placere tau
rum creum fecit cuius in latere ia
nuam composuit p̄ quam tamna

ti p̄scent ichidi. deditq̄ cum tyra
no vt quos exosos haberet igni
bus suppositis intus includeret. a
vt gemitus bouis vel pecudis vi
derentur resanare in pens. Sed ty
ranus factū abhorruit a dixit ei vt
p̄mus itaret. vt sicut qualiter p̄
os tauri mugitiū emitteret scire pos
set. a sic eū inclusit et puniunt.

De bubalo caligario dialogus. iij.

Bubalus ē animal
simile bobus ita indomitiū
q̄ p̄re feritate iugū non recipit in
cervicē. Bubalos affrica procreat.
In germania at̄ sunt boues agre
stes habentes cornua in tantū p̄
tensa vt in regis mensa p̄pter insi
gnem eorum capacitātē ex eis po
cula fiant vt dicit isidorus. Est at̄
animal magne fortitudinis vnde
domari non potest nisi circulo fer
reo naribus eius infixo quo circū
ducit. nigri autē coloris vel fului
paucos a raris habēs pilos. cor
neam habet frontem cornub⁹ va
libissimis circūseptam. Caro eius
nō solum vtilis est ad es. am ve
rius etiā ad medicinā. vt dicit pli
libro. xxij. ca. p. Hic caligarius no
minatissimus extitit qui p̄ artem
splendide cū magna familia dege
bat. Sed cū diues esset factus a
ti derogare cepit dicens. ars ē hęc
vituperata. manus semper nigras
gesto. sed eo ī turpitudine lingēs
coram et pedes. **N**olo enim me.

sublimare a apothecarius fieri. qz
postmodū redolebo. **C**uz enī esset
specarius eff edus oēs ipsum deri
debant. ppter qz artem nesciebat
nec vendere nec compare cognosca
bat. idcirco breuit sua dissipauit
et in egestate decessit. **M**eli
us est bene in puis stare qz se ma
la cōmutare. **C**aveat ergo quilibz
a cōsideret statū suū nec cito se mu
tet. **A**it enī apls prima corin. vij.
In qua uocatione uocati estis i ea
dem pmanete. **Q**uia dicit sen. Non
cōualescit planta que sepe trās fer
tur. **P**erseuerantia enī est i ratione
bene cōstituta stabilis a perpetua
mansio. **A**it enī tullius rethorice.
In hac pseuerantia fit homo imo
bilis a nō frangatur aduersitati
bus nec extollatur prosperitatibz.
Ite nō terreatur cōminationibus
nec flectat promissionibz. **A**it enī
seneca de naturalibus qstionibus
li. iij. et vt ait expositor sup betū
de cōsolatione posuerūt phi duo
dolia in limine domus iouis. **S**ecū
dū ipsos ē dom? mūdus: iste duo
dolia pspertitas a aduersitas de q
bus oportet gustare mūdū intrā
tes. **A**lexāder enī nō potuit cōstā
tiā et pseuerantiā diogenis vincē.
Ad quē in sole sedēte cū accessisset
et ipsi diceret vt si qua sibi donari
vellet indicaret. vir robuste cōstā
tie ei rēdit. **V**ellem p ceteris vt a
sole mihi nō obstes. **I**d est vt non
stes inter me a solē. **E**x hoc exiit p
uerb' o. **A**lexāder diogenē gradū
suo diuitijs pellere tētavit. **S**ed ce
terius armis dariū potuit pellere
gradu suo regali. **I**deoqz ait sene

li. v. de bñficijs qz diogenes mltro
potētor et locupletior fuit alexan
dro oia possidēte. **P**lus enī erat id
quod nollet accipere qz qd ille possz
dare. **E**t illo die vidus fuit alexan
der qz vidit hominem cui nec dare
posset qe quā nec auferte. **D**ec enī
spalia vilia reputabāt phi. **V**nde
quidā phūs fleuit qz vidit hoīes
circa vineas a cāpos a edificia di
ligēter laborare tanqz in ipsis eēt
ppetua beatitudo. **A**lter qsi hoīes
deludēdo p carnis voluptate a cu
ra seculi sp risit. **D**iere. li. **S**tultus
factus oīs homo a sciētia sua. con
fusus est oīs homo a sculptili suo.
Sculptile dicitur quicqz homo in
hoc mūdo delectabile cōstituit.

De iuueno toto dialogus. ciii.

plurimū dicitur qz iuueno p hanc

Iuuenus hoc est
nouellus cū a vitulo discer
dit a incipit iuuare hoīm vsus ter
rā colendo. **D**ic optim? erat coctus
facere enī sciebat fercula diuersa
a delicata: tū ipsa vastabat ppter
qz ea nimis safsabat. **V**ñ dñs e?
uocauit eum ad se dicens. **Q**uare de
struis fercula sic delicata ppter ni
miū salem. **Q**ui ei semper rēdebat
ppter qz meli? mihi sapit. **V**idēs
dñs qz se nō corrigebat ppter gu
lositate suā eū verberauit a spolia
tū reiecit. **S**ic enī accidit ei cū mul
tis. **S**ed ppter inglauriē. saporem
a appetitū maētatus fuit. qui misē
rabiliter corrujt dicens. **P**lus p

gulam motiuntur q̄ i bello perimū
tur. Sic enī multi gulosi nolūt nisi
que sibi sapiūt a appetūt. Et qui se
quūtur appetitū sue gule sūt velut
animalia imunda. **V**nde seneca.
Ventrei obedientes animalium im
mūdorū non hominū similitudi
nem habent. Sed sicut dicit glosa
Non cib⁹ sed appetitus in crimine
est. Ignominiosū valde ē sp̄iano
ventrem p̄ deo colere a p̄ concupi
scentiam a appetitūm gule anime
virtutes expellere. Dicit enī galie
nus. ciborū concupiscentie anime
sunt detrimenta. Quāto enī magis
ventre quis impletur tanto anime
virtutibus minoratur. Et ipocras
Imundā corpora quāto plus nu
tries tanto plus ledes. In frantia
fuit quidā abbas q̄ quotidie epu
labatur splendide a diuitijs efflu
ens erat languidus nec medicinis
p̄terat reparari qui desperans de
vita ordinem cōstarectū intravit
in quo p̄ter parsimoniaz ieiunij
conualuit et factus est robustus.
Vnde galien⁹. Abstinentia sumā ē
medicīa Eccl. xxxvi. Qui abstines
est adijciēt sibi vitam. Legitur q̄
bragmā scripserūt ad alexādū
Ilicita est apud nos ventris extē
sio proinde sumus absq̄ egitudi
ne et diu viuimus. sani sumus nec
nobis aliquā medicinā facimus.
Isti solam immortalitē qua care
bāt ab alexādō querebant. Fuit
nostris tēporibus quidā antiqu⁹
senex q̄ vixit multis ānis. Cūq̄ in
terrogatus esset quare tantū a tā
diu sanus vīuebat rēdit. Nunq̄
furrexi a mensa ita satur q̄ graua

tus est et venter meus. nec etiā
fleubotomia vsus sum. mulierem
deniq̄ nunq̄ cognoui. His tribus
de causis diu a sanus p̄mansī.

De capriolo ioculato rore dialogus. ciiii.

De temperantia habundā in cōtra

Capriol⁹ quidam
erat excellentissimus iocul
lator qui egregie cantabat. tripu
diabat a sermionabatur. tamē
deuitatus habebatur propter q̄
nimium ioculabatur. Ideoq̄ pau
p̄rime debebat. Quadam autē vi
ce ad regem properauit dicens. Do
mine velut scitis optime ioculari
scio vltra ceteros. sed non libenter
in tuo regnō auditis sum. Multi
enim non ita ioculari sciunt a am
plificē munerantur fac mihi ratio
nem. Cui rex. sicut dicit vrbane io
culari scis sed hoc in te vicū est q̄
nimis omnia facis a dicit ita q̄ au
dientes fatid iuntur. Si vis ergo
libenter esse auditus stude tempe
rate loqui a ioculari. Capriolus
autem hoc faciens q̄ citius se dita
uit dicens. **D**ulcia sunt agitata
si sunt semp̄ temperata. Ita a nos
agere debemus ea que scimus et
agimus ita temperate agamus q̄
fastidio nō appareamus. Dicit enī
isidorus. Omne quod est nimium.
conuertitur in fastidium. Vnde qui
dam versificator. Non tene duat
tur nimium qui verba loquūtur.
Decipiuntur aues per cantus sepe
suas. **Q**uidam paruulus interro

gavit senē quendā dicens Bonū ē
loqui an tacere pater. Cui senex. **C**
Si sūt verba inutilia dimitte ea. si
āt bona sūt nō dū protrahas si
cito incide quod loq̄ris. Quia dicit
ecclē. xxxij. Adolescens loquere in
tūta causa vix. Si bis interrogat⁹
fueris habeat caput tñsum tuum
Vbi sūt senes nō multū loq̄ris.
et in medio senatorū ne adicias
loqui. In vitaspatriū quidā inter
rogavit senē dicens. Vsq̄quē serua
dū est silentiū. Cui rñdit. vsq̄ ad i
terrogationez. In oī loco si tacitū
nus fueris requiē habebis: vnuz
serua silentiū vsq̄ ad tps. Temi
stodes p̄s rustico facti i diuio
dixit. es dōd⁹ a hoc si solū habes
q̄ taces. Ea p̄ter istō. Tpe cōgruo
loq̄re. Tēpore cōgruo tace nō loq̄
ris nisi interrogatus fueris. Non
dicas atēq̄ audias. Interrogatō
os tuū aperiat.

De lepore iurista dialogus. cv.

Contra iuristam sagitta. Valet sapientia

Lepus iuit parisi
us ad studendū a fact⁹ est
sum⁹ iurista. ob hoc venit ad le
onē dicens dñe. res meas expendi i
studijs litteraz. peto q̄ sim bñ sa
lariatus vt honorifice sub vmbra
alay tuaz possim viuere. Cui leo.
Indagare prius te volo atēq̄ sa
lariū tribuē p̄ge meā ad diuersa
videndū. Qui cū pagtrarent simul
per siluā. ecce quidā venator appa
ruit habens arcū a pharetram a
post vrsū a post vulpem sagitta

ba. Vulpis at ingeniosa cū intue
bat sagittā deuibat at idū a salta
bat. Vrsus at arrogās a de forti
tudine sua cō idens. impetuose ver
sus hominē tendere cepit volens
ipsum decerpere. Venator at emit
tens sagittam accepit vrsū vitam
Quod videns leo ait lepori. Ex hoc
fac prouerbū vt agnoscatur scien
tia ex quo vis fieri salarianus. Le
pus autē exarauit in libro dicens
Valet contra idum mortis esse
sapiens q̄ fortis. Leo quoq̄ p̄ner
bium laudauit a ipsum secum i
vilem duxit vbi inueniens quen
dam dñm depompantem id est vi
tuperatē seruos suos. Vnus illo
rum patienter auscultabat. alter ve
ro contra dñm verbosari cepit et
non cessabat. pro quo dñs iratus
ipsum grauissime verberauit a ex
pohatum ipsum reiecit. patientez
autem retinuit a exaltauit. Ex hoc
vero lepus leoni scripsit. **M**ultū
melius tacere ē q̄ male r̄ spondere.
Et hoc prouerbium magnificauit
leo a leporem in villam duxit in
qua inuenerūt bubulcū quēdam
cui cōiungebat boues a ad man
sum id ē terram. xij. iugerū aran
dum mandabat dans ei pro quo
libet fasciulū feni. Vnus aut sine
tumore fasciulū baiulabat. alter
vero p̄pter audaciam verlosari ce
pit dicens. Quid est fenū secum de
ferre. nō enim sic saturabit nos. Et
hoc dicens noluit fenū secum por
tare. Cūq̄ ad laborem remissent a
vsq̄ ad v̄sperū ararent ille qui ha
bebat fasciulū feni se reparauit. a
lius fatigatus nō habens de quo

se resocillare posset famelicus inte-
rixt pro quo dixit lupus leoni
dicens. **M**elius ē possidere puū
quid q̄ ml̄ habere. **N**ec oīa videns
leo inquit. Recte fili studuisti nec
tps tuū p̄didisti quomaz rationa-
biliter ad interrogata scis res pon-
dere vnde ei salariū prebuit dicens
Qui vult eē sublimatus prudēs
fiat et sensatus. **H**oc enī attendāt
studentes et frequēter ad discant
vt sublimati existāt. **M**ens enī ho-
minis alitur et letatur discēdo id
circo finē habere nō debet dicit enī
seneca. **D**iscēdo ne defeceris. **I**dem
debet esse finis discēdi q̄ et viuēdi
Alius q̄dā dicit. se pedem in sepul-
cro habere adhuc ad discere vellē
Prudētia enī p̄ se ē de siderabilis a
etiā p̄ter alios q̄ utilis ad ml̄ta
Ait omētator sup̄ primū ethicorū
Vere ē beatus q̄ inuenit sapientia
et q̄ affluit prudētia. puer. in **I**de
antiq̄ principes habebant mḡros
suos. sicut traian⁹ habuit plutar-
chū et nero senecaz et alexāder ari-
stotelē. **N**ato enī alexādro philip-
pus pater ei⁹ scripsit vnā epl̄am
aristoteli. **P**hilipus aristoteli sa-
lutem **F**iliū mihi genitū scito quo
equidē dñs habeo grām nō tam p̄
in dē q̄ natus ē q̄ q̄ contingit tēpo-
ribus vite tue. **S**pero enī fore vt sit
educatus eruditusq̄ a te vt dign⁹
existat a nobis a reb⁹ nostri regni
Nota q̄ princeps nō solū sapiens
esse debet i humanis dispensādis
et legib⁹ eorū. sed etiā in diuinis le-
gibus. prout ait dñs deutro. xvij
Postq̄ sederit rex i solio regni sui
describet sibi deutro nomium legis

huius in volumine accipiens exē-
plar a sacerdotibus leuitice trib⁹
et habebit secum. legetq̄ illū om-
nibus diebus vite sue a discat tē-
mere dominū deum suū et custodi-
re cōmōnias eius que in legē pre-
cepta sunt. q̄ si forte illitteratus ē
princeps cōsilijs litteratorū vt re-
gi necesse est vnde a sacerdotibus
iubetur accipere exemplar legis a
a catholicis a ecclesiasticis sicut ex-
ponit eliamandus. **A**it enī tullius
de tusculanis questionibus libro
ij. philosophia est cultura animi
que extrahit vicia radicibus et ea
mundat et preparat animos vt
fructus ferant. **V**t enim ait papi-
as **A**chademia fuit villa frequen-
ti terre motu concussa distans mi-
liario ab athenis. **H**anc philoso-
phi elegerūt salicet plato a sū vt
timore a libidine se continerent a
ab alijs vicijs cessarent a studio
vacarent. **E**t inde dicti sūt achade-
mia.

De cane et lupis dialogus. cui.

*qui dicitur esse sub manu in
Cano p̄*

Canis quidā ma-
gnus latrator a p̄liator fu-
it contra lupos. ita q̄ nullo modo
permittēbat eos in ciuitatem ingre-
di. **L**upi vero q̄ plurimū canē ab-
horrebāt cupiētes ipsū extingūē.
idcirco fil̄ in cāpestrib⁹ cōuenerūt
et duos de senioribus ad canem
mandauerunt dicentes **M**agnus

es et formosus potes a virtuosus
ideoque omnes in campo congregati
sumus ut te regem nostrorum patre-
mus. Veni ergo nobiscum secure
ut te honorifice coronemus. Canis
demens se sublimare cepit cum se
audiuit laudari ac de curtino in quo
tutus segebat exiit cum eis in re ce-
pit. Lupi autem caute ad ceteros cum pro-
duxerunt qui cum ipsum intuenti sunt
se fortificaverunt. et ipsum totum lace-
rauerunt dicentes. **E**sse qui cupit
astutus maneat ubi stat tutus. **S**
Sic enim homo cum in loco tuto ma-
net non inde exire debet propter pro-
missiones et laudes adulatorum.
quod multi reperitur deceptores qui
incautos seducunt verbis mellitis.
propter quod dicit albertus. non
acerba verba sed verba terrena timebis.
Et phisus. Qui bene dissimulat citius
inimico nocet. **P**ro ut esopus volens
ostendere quod homo debet considerare quod
re sibi aliquid promittit vel datur
Ideo introducit hanc fabulam. quod
quidam latro de nocte venit ad do-
mum cuiusdam et canis domus incipit
latrare. At ille extraxit panem de fi-
nu et cepit ei blandiri dans ei pa-
nem. Cui canis tua dona laborat ut
filiam a facias furum. Si tollo tuum pa-
nem tu auferes omnia de domo mea et
iste tibi priuabit me ab omni cibo.
Nolo enim semper egens esse propter
modicam saturitatem. et ideo nisi ser-
te recedas latro modo tua furta per-
dam. Dum enim canis filium latro
stetit postquam latrauit ipse fugit.
Hinc dicit auctor. Cum tibi quid da-
tur aut detur respice. si das. cum des
spice dona

De lupo et azimo dialogus. viii.

Inuenit in foveam quam aperit prope

Lupus cum azello

si mul sarrabat sed azimus
simpliciter desuper laborabat. lupus
autem maliciose inferi tractabat
cupiens occasionem inuenire ut azi-
num deuoraret. Unde querimonias
fecit versus azimum quare mittis
sarraturam in oculis meis. Azimus
respondit. Ego hec tibi non facio si
pure sarram gubernas. Si vis tu de
super sarrare gaudeo. quia inferi
operabor fideliter. Cui lupus. Nes-
cio si dirigis sarraturam in oculis
meis tuos etiam. Sarratibus au-
tem illis lupus fortiter insufflare
cepit super sarraturam ut sarratu-
ram in oculis socii mandaret sed
propter omissionem ligni sarratu-
ra cecidit in oculos lupi. Lupus au-
tem pro dolo se retor sit a iuravit
ut vehiculum precipitaret. sed iudi-
cio dei penetrare cecidit a lupum ma-
stravit. Azimus autem filiens se in colu-
me conseruauit dicens. **M**ulti gla-
dio necantur quo necare meditantur.
Sic enim faciunt maliciosi qui ex-
pant dunt retine ante oculos sociorum ut
eos fraudulentem capiunt. **S**icut
eccle. xxvii. Qui parat foueam pro-
ximo suo incidet in eam. put esopos
volens ostendere quod qui vult decipe-
re alios deus eum decipit et dam-
nat. introducit exemplum quod quidam
furius venit ad flumen et non aude-
bat ultra natare. Dunc videns rana
volens eum decipere dixit. Bene re-

mas frater et amicus. Dicitur enim
frater in angustiis comprobatur. **V**n
veni mecum quia valde bene natare scio.
Credens hoc furcivus promisit se liga
ri cum filo ad pedem rane. Cunctis na
tassent in fluctibus rana submerge
bat se et furcivum necabat. Interea
milius desuper volabat et videns fu
ricum rapuit: et simul cum eo traxit ra
nam et utrumque comedit. **V**nde esop
us. Sic pereant qui se posse faten
tur et obfiunt. **V**t discat in auctoritate
pena redire suum.

De ursulo et lupo dialogus. viii.

Ursulus clamavit

Ursulus ad se ait. Sumus nos
inter feras nominati. sed si simul
procedemus erimus magis subli
mati. **P**lacuit hic sermo lupo et con
iurationes et societatem statuerunt. **V**r
sus autem in firmavit lupo dicens volo
tecum in estate manere. tu vero de quo
venatus eris me faciabis ego autem
in cella te refocillabo quia optime pre
paratus sum in hieme. **N**olo quia pro
maneat in prima cum algo re sed in
caaverna mecum epulaturus eris. **C**re
didit lupo et pro vitibus venaba
tur ut se et ursulum saturaret. **V**rsus
autem vacabat et sine labore splendi
de epulabatur. **C**um ad cellam adveni
ret. **V**rsus ad foueam lupo duxit: sed
in fouea lupo nihil invenit de quo
mirabiliter tristabatur et famelicus
efficiebatur. **V**rsus autem linguebat se
et per hoc clare vivebat. de lupo quia
non parabat. **C**ui lupo. **Q**uid hic

gustare debeo. **Q**uare me taliter de
cepisti. **E**t ursus. **S**ede mecum et lin
ge te si vis. alioquin recede. **L**upo
autem delusus ad situam revertitur di
cens. **S**emp socium probemus an
tequam nos sociemus. **I**ta et nos pro
bare amicos debemus antequam eis
fide demus. **N**ullus secreta sua ami
co committere debet nisi prius eum
testet et probeat. **E**ccl. xi. non omnem
hominem inducas in domum tuam
is est in cor tuum multe enim insidie
sunt dolosi. **V**nde **I**dem. **S**i possides
amicum. in temptatione posside illum
et non facile credas ei. **A**nte proba
tionem enim non debet de facili homo
amico credere. sed postquam ipsum te
staverit id est probaverit et fidelem
invenit debet secure sibi committe
re. **V**nde **V**alerius libro tertio. ca.
viii. scribit de alexandro rege ma
cedonum quia cum philippus medi
cus et probatus amicus medicinam
sibi dare deberet supervenerunt lit
tere de emulis misse continentes quia
philippus corruptus pecunia a da
rio in medicinam posuisset et venenum
Quas cum alexander legisset me
dicinam prius hausit et postea lit
teras legendas philippo dedit ob
magnam fiduciam quam de ipso
habebat. malum de ipso suspicari
non poterat. **N**ulli enim amicitie et
societati ante probationem con
stringere nos debemus. **D**icit enim
marcialis chocus cuidam amico
suo. **A**ntequam ames crisyne proba.
Quia dicit phisus propter amicos
non probatos provide tibi. **V**nde
seneca. **T**u omnia cum amico delibera.
sed cum tempore prius. **N**on enim om

nis socius ē bonus nec fidelis ino-
 discernendus est socius a socio.
 Dicitur enī q̄ duo socij p̄ viam in-
 cēdebant quib⁹ occurrens vrsus
 impetū facit in eos. Ore timore at̄
 vnus ipsoꝝ ascendit in arborem.
 alius vero se finxit esse mortuū in
 terra. Vrsus at̄ venit ad eum qui
 ia cēbat quasi mortuus a putans
 illum mortuum abiit. Tūc socius
 descēdit de arbore et quesuit a so-
 cio di cēs. Quid cōsuluit tibi vrsus
 in auricula. Cui ille dixit mibi ne
 eudem de tali socio qui dimisit me
 in tali periculo. Nota q̄ inimici q̄
 grauiter se offenderunt nunq̄
 possunt rectam pacem adinuicem
 habere. Vnde p̄ similitudinē habe-
 mus q̄ quidā rusticus habens fi-
 liū vnicū pmisit vt iret ad locū a
 ludeat que serpens momordit et
 occidit a sepult⁹ ē appositū signo
 sup̄ tumulo. Rusticus at̄ explorās
 et cōsiderans si posset occidere ser-
 pentē inuenit eū. a dū vellet occide-
 re serpentē fugit a intrās foramen
 absedit caudā eius. a facte sūt in-
 imicitie inter rusticū a serpentē. Ru-
 sticus aut̄ loquebatur de pace cui
 serpens inquit. non potest fieri q̄d
 dicis q̄ dū videbis tumultum filij
 tui. et lego q̄ dū videro caudā me-
 am non potest esse firma pax.

De damula et lupo
Dialogus. xij. *De uariis.*

Damula ut dicit
 pap. ē capra agrestis. Hec

cum p̄notaret cū quodā rustico a
 de pascuis quadā vice rediret. Lu-
 pus cucurrit ad eā di cēs. Modo de-
 te vētem i pleb o cū euadere nō po-
 tes. Damula at̄ se corā lupo gemitū
 lauit di cēs. Rogo te p̄ deū q̄ pmitt-
 tas me pri⁹ redire ad ouile. Vedaſ
 me. hodie nō lactauit p̄pter quod
 fame interire poterit. pmitto enī
 tibi q̄ postmodū ad te remeabo.
 Lupus vero cogitauit habere vtrū
 q̄. a ait. Vade ad ouile a capretū
 tecū apporabis. cupio enī videre
 eū et eius et tui miserebor. sed sine
 te euadere non poterit. Hec omnia
 damula iurauit. sed cū ad domū
 reuerſa fuisset fetū suū enutritū a
 ad lupum non rediit. et lupo la-
 mentabatur di cēs. **Q**ui secur⁹
 est ex auro nō amittat pro thesau-
 ro. Sic enim multi cum habeāt suf-
 ficientiam p̄pter concupiscentiam
 et auaritiam cūcta volunt degluti-
 re tanq̄ lupi qui nūq̄ saturantur.
 propter quod sepe vacui existunt.
Cupidus a auarus est sicut vas
 sine fundo quod nunq̄ impletur.
Juxta illud ecclē. v. Auarus nō im-
 plebit pecuniam. Et ideo antiqui p̄-
 cipes cupiditatē a auaritiā respue-
 bant nō enī ambiebant dñari p̄-
 ter pecuniam adquirendā. sed p̄pter
 gloriā et rei publice custodiā. Vnde
 narrat valerius libro. iij. cū sci-
 pio accusaret apud se natū de pecu-
 nia rñdit. Cū totā affricā potesta-
 ti v̄re subiecerim mi ex ea q̄d molī
 diceres preter cognomē retuli. Fuit
 enī didus scipio affrican⁹ q̄ affri-
 cā deuicit. Narratq̄ valerius de mau-
 tēsi curione q̄ fuit norma romane

Frugalitatis aspectu lum fortitū
dimis. Cū enim legati sauiti remis-
sent ad eū. ingressi vident eū scam-
pno sedentem iuxta focum atq; li-
gneo catino cenantem ei magnū
pondus attulissent et benignis v-
bis inuitassent eū auro vti. vultū
risu soluit dicens. In vacuū aurum
attulistis. sed dicite sauitis maten-
sem aitionē malle locupletibus i-
parare q̄ ipsū fieri locupletem. et
referte eis nec acie inimici nec pecu-
nia me corūpi posse. **I**bidē narrat
q̄ dum legati missi a sauitis romā
remissent inuenerūt fabriciū prin-
cipem romanorū sedentē a canentē
Cui cum p̄ sua libertate multa au-
ri pondera obtulissent. ille non ad
propria; sed ad cōmunem vtilita-
tem respiciens ait. Abite a aurum
vestrum asportate. q̄ romani ma-
gis volunt dominari habentibus
aurum q̄ auro. Refert **A**ug⁹. de ci-
uitate dei q̄ lucius valerius qui de-
fundus est in suo consulatu adeo
paup̄ fuit vt numis apud eum mi-
nime inuentis a populo sepultura
sibi daretur. **I**psim; principes aī
rem publicam haberent opulētissi-
mā. in domibus suis erant paupe-
res. **V**nde ait **A**ug⁹. ibidē vbi nar-
rat q̄ quidam eorū su erat bis pro-
cōsul ex illo senatu expulsus est eo
q̄ decem pondera argenti i suis do-
mibus habere cōpertus ē. **I**te; va-
lerius patrie rem vnusquisq; auge-
re non suā procurabat paup̄ q; in-
diuite imperio q̄ diues in paupe-
versari volebat. **E**t ponit exēplum
de cōsulibus q̄ adeo paupes erant
dū moriebantur q̄ non habebāt

vnde filias suas traderent nuptijs
illustriū tñ vitorum inopie a sena-
tu succurrebatur a eorum filias cō-
fuevit senatus honorabiliter nup-
tjs tradere vt ait **A**ug⁹. eplā. v.
q̄ prudētius attendūt plus dolen-
dum esse dicunt paupertatē q̄ opu-
lentiam perisse romanā. **I**n paup-
tate enim mox itegritas seruaba-
tur. opulentia at̄ mentes hominū
omni peior hoste corūpit. **V**nde le-
gitur q̄ exercitus alexādri deuicto
dario spolijs vltra modum ditat⁹
est. paulo post cū hostibus iterū
cōgressus deuict⁹ est. **Q**uod vidēs
alexāder spolia omnia que serui ac-
quisierant iussit comburi dicens q̄
dū sine pecunia fuerunt non erat
qui eis resisteret. sed auro a argē-
to onusti de fides a pigri effecti sūt
Quibus amissis fortiter pugnaue-
rūt sicut antea. **I**ta legitur de roma-
nis q̄ olim pugnabant pro glo-
ria adquirenda pro libertate seq̄n-
da et pro republica cōseruanda a
tunc semp̄ vincebant. **S**ed postq̄
se ad auaritiā cōuerterūt semp̄
victi fuerunt.

De vario et squillato dialogus. *cx*

Variis est bestia
pua paulo amplior q̄ mu-
stela. **A**re nomen habet. **I**n vētre
enim candidus in dorso habet co-
lorem cinereum ita elegantem vt
mireris bestiam sua creatione spe-
ctabilem. de genere pitoli est. in
arboribus habitat et fetus facit.

Harum bestiarum pellibus in ornatu
vestium a maxime in palliis gloria
ris se laetant homines. ipsa tamen bestia in
pelle propria minime gloriatur. **V**a
rius licet sit pius propter nobilita
tem pellis sue animal excellentissimum
est. similiter a squillatus. **H**i duo
societatem statuerunt dicentes. **S**umus
nos sublimati a apud omnes appre
ciati propter valorem pellium nostrarum.
ex quo sumus ita nobiles prosequa
mur viles a despectos. **V**nde similes
inuenerunt bubonem a molestare eum
ceperunt. **Q**uibus bubo. **D**eus fecit
nos a non ipsi nos. si estis vos veni
stiores: creator vestrum laudate
Ipsi vero perturbati oculos eius
eruerunt dicentes. **A**udes loqui con
tra nos deturpare. **P**ost inuenerunt
bubonem midum in arbore facientem.
qui post ipsum sibilantes effugerunt
et oua eius a midum dissipauerunt.
Bubo autem tristis auolauit dicens.
Male fecistis fratres quod sum dei crea
tura sicut vos. sed alius de vobis me
vindictabit. **D**emum inuenerunt simi
am super arborem iocari. quam dixerunt.
Quare non verecundaris omnibus dete
rior quod sine cauda es a posteriora
nobis omnibus. **S**imia autem de arbore
descendit a ipsos euisceravit dicens.
Sunt curiales nobiles a deriso
res ignobiles. **E**rgo nobiles a po
tentes propter suam magnificentiam mole
stare nequaquam debent humiles a pau
peres quod nobilitas non est in dignita
te parentum sed in morum compositione
Vnde dicit propheta. **N**obilitas est in mo
ribus. **E**t alius. **N**obilitas est que
sola animum ornat moribus vulgariter
dicitur. **V**illanus est ille qui facit villa

nam non qui in villa nascitur. **L**egitur quod
quidam leo in iuuetute multa mala
fecerat. implagauerat enim ungula
suis aperum thaurum a azellum. **A**ccidit
enim quod ipse deuenit ad senectutem et
tempore hiemis infigidatus cecidit in
nieuem non valens pro se exire. hoc vi
des aper recordatus est suorum vulne
rum percussit eum grauitate dentibus
similiter thaurus perforauit ventres
eius cornibus. azellus vero graui
ter calcibus percussit eum in fronte.
Leo autem satis faciens suo dolori inquit
Omnia que vici me vincunt. nunc
meus dormit honor. a opus hono
ris recessit. **E**cce cui nocui. nocet. qui
alij feci super me descendunt.

De equo et apro dialogus. cxi.

Quibus cum apro
dum questionabatur sed pro
pter longitudinem questionis equus
bona sua dissipauit. unde ad mulum
accessit rogans eum ut sibi mar
chas decem auri mutuaret. **E**quus
vero cum his marchis se recupera
uit a vincens questionem multa lucra
tus est. **M**ulus autem postmodum mar
chas suas petebat velut pollicitus
fuerat. sed equus pro rusticitate sua
mulum deturpabat dicens. **O** mulum
non verecundaris talia petere a me.
pro quo mulus perturbatus ipsum ante
iudicem citauit. **E**quus vero inflama
tus clamitauit ad se camelum a azi
num qui mulum fortiter percussit a cum
his ad iudicium peruenit. **J**udex quod

hoc sciens sententiam talem pronū
ciavit q̄ pecunia illa q̄ cito restitū
enda esset. et hi p̄pter violentiam
a p̄missionem a n̄tū marchas sol
uerent. Camelus at̄ non habens
vnde redderet exiit de ciuitate et
b̄āntus est. azim⁹ quoq; in cippo
et carcere positus vitam miserabi
liter finiuit. Equus at̄ dāmnū a de
bita soluit a spoliatus remāsit di
cēs. **S**i quis debet a non red dit.
iustum est si malū prendit. Sic enī
multi ingrati reperit̄ur qui nō co
gnoscunt beneficia nec grates refe
rūt benefactoribus. Contra quos
ait catho. Beneficij accepti memor
esto. Exiguū munus cum dat tibi
paup̄ amic⁹. Accipito placide ple
neq; laudare memento. Sed multi
hodie nō laudant tantū imo ctra
benefactores falsificātur. Vnde le
gitur q̄ cum quidā rex quendam
amicū suū sup̄ oēs suū blimaēt ip̄e
rogitare cepit intra se. Rex hic me
tantū honorauit q̄ nūq̄ ero liber.
qua p̄pter de morte regis cepit eē
solicitus. Rex autē hoc sciens cita
uit euz veritate com̄ta iudicauit
eū trahi p̄ ciuitatē. Qui t̄ū trahere
tūt oēs proijciebant immūda su
p̄ eū. Ipse vero patiēter omnia su
stinuit pro quo q̄ in ip̄a prosperi
tate nunq̄ fuerat alicui placidus
imo oibus sup̄bus a infestus. Sz
cū quidam eius amicus quē tanq̄
se dilexerat iactaret sup̄ eū lapidē
et parū ipsum tangeret sup̄ digi
tum pedis videratus ē a q̄ pluri
mū contristatus. Dū vero sic trac
tus ante regē presentatus eēt ait
rex ministris. Qualiter habuit mi

ser iste se in passione. Qui r̄ndēdit.
satis patiēter sed de tali idū n̄mi
um lamentatus est. Rex autem in
terrogauit ipsum qualiter sic do
luit. Cui ille. Qm̄ ipsū vltra ceteros
amauerā a ab eo auxiliū sperabaz
nō tormētū. Cui rex. De ore tuo te
iudico serue neq; Sic fecisti contra
me. Vñ ait ministris. Itē a i patibū
lo ipsū suspendite sicut dignus est.
Mirum ē enī q̄ hōies rationē habē
tes sunt ita ingrati cum irrationā
bilia animalia agnoscant benefi
cia sibi collata. Legitur q̄ cum q̄
dam leo captus esset in rethibus
venatorum a quidam pastor com
aptiēs eum a vinculis absoluit.
Iterum didus leo captus a venā
toribus in cauea impatoris cum
alijs bestijs inclusus est a in eadē
cauea p̄ter scelus pastor proiect⁹
ē a bestijs deuorandus. Et reuē gno
scens eum leo non solū ei non no
cuit sed ipsum ab alijs bestijs ille
sum seruauit. Item legitur q̄ dux
saxonū inuenit leonem pugnātē
cum maximo serpente qui iā collū
eius circūligauerat et cū veneno
mtebatur occidere. Miles autē cogi
tans nobilitatē leoninā et maliti
am serpentinā amputauit caput
serpentinū. Quē leo sequēs quasi
domesticū aial nūq̄ reliq̄t. Et p̄ eo
vt dē multa prelia gessit cōtrabo
stes eius. Et ipso mortuo a sepul
to etiam leo supra sepulcrum ma
nens ibi dē mortuus est.

**De azimo et boue
dialogus. cxxj.**

melius domi manere quam foris vagari

Bos et asinus cum

quodam rustico morabantur simul qui eos splendide saturabat. sed quicquid eos laboribus fatigabat et aculeabat. Quodam autem vice rusticus verberavit asinum. qui perturbatus iuit ad bouem dicens. Quid facimus. Iste bubulcus credit nos et fatigat. Fugiamus ab ipso et sine iugo maneamus. Iuvenes enim sumus adhuc et quod plurimum congaudere possumus. Dum autem de domo recederent et per pascua saltarent minimum letabantur. Interea nocte caliginosa aduenit et isti conquirebantur simul dicentes. Qualiter dormiemus. Bouem non habemus ut soliti eramus. Melius certe erat sustinere quod recedere. Cum autem super humum iacerent cupientes obdormire. ecce lupus cepit rugire et hos infestare. Ita quod per totam noctem non dormierunt dicentes. Non est bonum sic permanere sed cum pecudibus nos sociemus quoniam protecti erimus a pastoribus et canibus. Cumque ad gregem appropinquarent cupientes cum eis edere ac proxtare pastores ipsos expulerunt ac fustigauerunt. Ipsi vero plorantes cum quodam rustico concordauerunt qui eos quod plurimum aggrauabat et male pascebat. Unde compuncti reuersi sunt ad priorem statum dicentes. Melius est domi manere quam per mundum sic vagari. In hoc possumus notare quod periculum est peregrinari ac de loco suo recedere et in alieno hospitari. Dicitur enim ecclesi. xxxix. Vita nequam hospitandi de domo in domum

Est etiam melius a vtilius pati aliquod grauumen potius quam sustinere maius. Et cum homo aliquid facit se pro debet considerare quod sibi inde potest euenire. Vnde sapiens. Quicquid agas prudenter agas et respice finem. Ferre minora volo ne grauiora feram. Unde dicitur quod quidam miluus grauius molestabat colubas rapientes suos pullos. Colubae vero aliquando se defendebant et percutientes eum alius suis recedebat quoniam rapiebat. Tamen fecerunt consilium et acceperunt sibi inter regem accipitrem pulsum in bella milui. Rex autem cepit magis nocere quam hostis. accipiebat enim quotidie unam de pinguioribus et comedebat. Colubae vero acceperunt conquiri de rege ac dicere quod sanus esset bella milui pati quam mori crudeliter ac sine defensione videri etiam in hoc potest quod melius est amarum consilium cum quiete et securitate quam delectabile cum periculo ac sollicitudine. Prout refert esopus quod mus urbanus venit ad villam et tene receptus est a mure rustico. Urbanus vero laudauit expensas ciuitatis et secum deduxit cum ad cellarium epatus et delicatioribus cibis cum eo participauit. Interea clausus murmurat et clauis intrauit. Mus urbanus fugit ad solitum foramen. rusticus vero impigit in muro et vix vniuersus euasit. Tandem conuenerunt in unum dixitque mus de villa. Ego malo tibi edere fabam quam tibi repentina cura habere haec bona solus que sunt gaudia tibi soli pauperum opulenta. Et pauperem mihi vita quietam dabit et praedium meis dapibus.

amipre dicit in regem

mus

De hircō & veruere dialogus. cxiii.

Magnus grex simul
accumulatus edebat in pa-
sciis veruere at id ē aries vel muto
clamitauit hircū de capris dicens
Extra gregem pcedamus. quare
cū ouibus tā turpiter maneamus
Cūq; extra gregem exirent a socie-
tate suā spernerent. lupus rapax q̄
in siluis latitabat in illos exiliēs
ipsum momordit et se pauit dicens
Melius ē esse sociatus q̄ manē
sequi raris. In hoc apparet q̄ qui
spernit societate spernit securitate.
Quia dē ecclē. iiii. Ve soli q̄ si cecid-
erit nō habebit subleuantē. Que-
dā omix habebat pullos multos
quos auide sulciebat. Adueniēte
at miluo omix pullos ad se cōgre-
gavit vt ipsos ptegeret a rapace
Oēs vero qui ad eā cōfugerūt pro-
tecti sunt a defensi. vnus tū illorū p
se solū picare voluit nec de socie-
tate curauit. vnde rapax ipsum rapu-
it et asportauit.

De pāthera & porco dialogus. cxiiii.

De conquestione pāthera
Pāthera ē animal
varij coloris pulcū a odo-
riferū dicit at solinus q̄ ē animal
colore variū speciosū nimis minu-
tis orbiculis sup̄duclū itavt ocul-
lis ex fuluo circulis reliceat et in

ceruleū vel albū colore varietas
distinguat. Est at hoc aīa admo-
dū māfuetū. Inimicū at solūm ha-
bet draconē. Dū comederit saciatū
q̄ fuerit diuersis abis vt dicit phi-
siologus recedit se a dormit in spelū
ca sua. Inde p̄ tridū exurgens a
somnia rugitū emittit. Cetero vero
bestie cū vocē ei⁹ audūt congregāt
et sequūtur odoris ei⁹ suauitate q̄
egredif de ore ei⁹. Solus at draco
cū vocē eius audierit cōtrahit ti-
more a fulcit se ī cauetnis terre. S;̄
semel pāthera tētat⁹ ē edere de por-
co a q̄ delicatū cupiebat a abhor-
tebat imūdū. vnū p se nutriebat
stratū mūdissimū facies ipsi. et se-
pissime porcū extricabat nec pmit-
tebat in luto ipsū agitari. Sus at
in hoc molestabat h̄ magis cupie-
bat in luto cū alijs se voluē ac se-
dare. Quadā aut vice sus de domo
exiliēs cū alijs se totū sedauit. p̄
q̄d pāthera porcū imūdū abhor-
ruit et repudiavit dicens. Remu-
tare aliquē de natura ē pena dura.
Sic enī faciūt p̄ dres a imūdi. q̄
p̄pter malā cōsuetudinē non valent
exire de luto cōcupiscētie a luxurie.
Quia dicit ph̄s. Cōsuetudo ē alte-
ra natura. Et ideo p̄ncipijs obsta-
tētatio enī in ortu suo ē q̄si virgu-
la q̄ cito p̄t euelli anq̄ per antiq̄ta-
tē crescat i arbore. S;̄ vt dicit glo-
pāthera cōsuetudinē ē vult languor
mueteratus q̄ difficile curat. Vn-
die. xiiij. Sicut mutare p̄t ethiops
pellē suā a pard⁹ varietate suā sic
a vos poteritis bñfacere cū malū
didiceritis. Legit de respasiano im-
patore q̄ cū esset auarus in hac cō-

stultitine iā senex. a quidā vitupere
rāto diceret sibi vulpem pellē pos
se mutare nō animū Rūdit. hmoi
hoibus delem⁹ rāsum. nobis crimi
nōsis correctionem plenam.

De ouagro et apro dialogus. cxxv.

Ouager dicit papi
as ē azinus filuaticus. a a
per ē porcus filuestris. **D**i duo iue
necūt dñm in filua errantē. Qui di
xerūt. adiuna nos dñe a rectū iudi
ciū iudica de nobis. Quibus dñs.
Quid vultis vt faciam vobis. Cui
azinus dñs meus me decepit. ha
bet enī canē puulū q̄ de cibo dñi ve
scitur a in cubili suo dormit. Ipsi
enī dñs blanditur cū ipso q̄ i ocaf
me nunq̄ tetigit nec mibi blandi
tur q̄ quotidie sarcinā gesto et in
negocijs suis me affligo. Cui dñs
Ouager si vis esse libenter tactus
et visus esto imaculatus a nō ster
coratus. Canis enim p̄ter q̄ stat
mūdus manet apud dñm suū le
tabūdus. Aper q̄ dixit. dñs meus
tenet philomenā penes se i cauea
deaurata a cū ipsa pāgit q̄ pluri
mū a letat. me at non graciose au
dit cū balatū traho. filiter nec cū
socius meus cantat. Vñ petim⁹ po
ne modū in his. Ad hoc dñs rūdit
Nescitis qd petatis. Si auide cupi
tis eē auditi a intellecti detetis ha
bere verba delicata nō feda. nō vo
cē turbidam. Philomena p̄ter q̄
placide loq̄tur a cātat gratanter
auditur. vos autē nō sic. Ipsi vero

obmutuerūt dicētes. **Q**uod nō licet
nō petamus. quod nescimus nō di
camus. Ergo a nos si cupimus li
benter v̄si eē a tacti studeam⁹ esse
imaculati. nō polluti nō feda p̄
si volum⁹ esse auditi a intellecti lo
quamur. verba placida nō turpia
nō vilia. Sūt enī quidā quoz gut
tur ē quasi sepulcrū quod fetet cū
ap̄itur. De q̄bus psal. v. Sepulcrū
patēs ē guttur eoz. s. maloz homi
nū q̄ semp̄ dicūt fetida. De q̄bus
dicit idē psalmista. Disperdat dñs
vniuersa labia dolosa a linguam
magniloquā scz aduersus deū et
proximū. Talibus enī verbis iū
riosis a contumeliosis loq̄ntes nō
sunt audiēdi. Iuxta illud sen. Clau
dende sunt aures malis vobis.
Diogenes phūs cuiādam referenti
quod dā malū ab amico de ipso p̄
latū ait. Dubiū est an amicus hoc
dixerit. certū est autē mibi q̄ mala
dicit. Antisthenes cuiādam dicenti ille
de te malū hoc dixit. Ait. nō de me
hoc dixit sed de illo q̄ hoc in se ha
bere recognoscit. Senocrates rūdit
cuiādam maledicēti sibi vt tu lingue
tue dñs es sic a ego aurū mearū
Sic ego possum ponere aurib⁹ me
is clausurā. Rūdit cuiādam dicenti si
bi. maledixit tibi ille. Quidam ma
le de te dixit non curo q̄ auditis
esse debet robustior lingua. cū sin
gulis hoibus sint singule lingue
aures v̄ro bime. Et sic debet homo
plus sustinere duabus aurib⁹ q̄
possit aliquis loqui vna lingua.
Narratur in libro de nugis phōn
cuiādam male dicēti sibi respondit qui
dā. facile in me maledicere te cum

nec sum responsurus. In eodē libro
narratur q̄ senō p̄hs cui dā male
dicenti sibi dixit. si meis aurib⁹ te
audires taceres. Nota q̄ sustinē
tia cōtumeliarū in verbis in p̄ci
orum fuit in antiquis legitur de ale
xandro put dicitur in li. iij. de nu
g s phōrum q̄ cū antigon⁹ ei dixit
set. etati tue iā regere cōuenit. qua
si dicat nō pudet in corpe regis vo
luntate dominari luxurie q̄si dicat
Indignus es regno racōe etatis a
voluptatis a tū patientissime fuit
Eodē libro narratur de patientia in
lij cesaris. cū enī caluiciū grauitē
ferret a capillū defluentē a cœuicē
ad frontē cōuocaret milite ei dicē
te. facilius ē tibi o cesar caluū non
esse q̄ me in romano exercitu timē
dum quicquā egisse vel aduiz esse
quod tū patienter sustinuit. unde
cū de eo essent famosi libelli a iocū
laria carmina publice diuulgata.
et hec ad impropriū suū patientis
sime sustulit. Cū quedā matrona
eius originē despiciens panificū
vocaret hūcō p̄tulit. **I**bide narrat
de augusto cesare. **I**tē cū quidā di
ceret ei o tyrāno. respondit si essem
inquit non diceres. **I**bide narratur
de scipione affricano q̄ cū quidam
eum p̄ vim pugnātem vocaret a
ex hoc argueret. respōdit. p̄mato
rem peperit me mater mea nō tel
latorem. Legitur etiā de augusto
cesare libro. iij. de nugis phōrū q̄
cū tiberius ei oqueretur q̄ multi
de eo male loquerentur. respondit
Satis est si hoc habemus ne quis
nobis male facē possit. idcirco no
li idignari si aliquis de nobis ma

le loquitur. De patientia antigoni
regis narrat seneca libro. iij. de iu
ra. cum audisset aliquos de se ma
le extimare et loqui q̄ oīa cum au
dret eo q̄ inter dicētes esset et soīa
manū leuiter cōmouit dicēs qua
si in persona alterius. hinc discedi
te ne rex vos audiat. **I**tem refert se
neca libro. iij. de ira de dicto rege
atigono q̄ cū quadam vice audis
set quosdam ex militibus oīa ma
la imprecātes sibi. accessit ad eos.
maxime qui laborabant. a cū eos
audiuisset a ignorarent a quo. au
drentur admonuit eos dicēs. **P**ūc
maledixistis antigono sed nūc bñ
optate ei q̄ vos diligit. **M**ira enī
humilitas regis qui non dedigna
tus est condescendere laborantib⁹
et mira patientia qui non est indi
gnatus sibi maledicentibus

De Salamandra & idro **Dialogus. cxi**

*que sunt in iudicia regis in egypto
ad istos*

Salamandra ē ge
n⁹ lacertuli siue stellionis.
animal pestiferū a sūme venenosū
nā vt dicit pli. li. xxiij. ca. iij. fruct⁹
arboꝝ inficit. aquas corūpit ex
q̄bus si quis comederit vel biberit
inop̄ necatur s̄ si salua eius pedes
hominis tetigerit totū hominē in
ficiat et corūpit et q̄uis tanta sit i.
salamandra vis venem a quibus
dam tamen animalibus mandicē
loco cibi. inter medios ignes viuit
sola animalū vt dicit idem in o in
cendū et ignem extinguit. Et est

genus salamandre cuius pelis e
villosa et pilosa sicut pelis vitu
li marini ex qua sunt aliquando cin
guli ad vsus regum qui post lon
gam vetustate in igne proiecti no
esuruntur sed post diuturnam in
flamationem illesi a purgati qua
renouati ab ignibus extrahuntur
Et ab illa pelle sunt lignina i lapa
dibus a lucernis que nullo incen
dio corrupuntur. Idrus autem ser
pens est toxicofus qui viuit in aqs
habens quinque capita. Si duo pre
liabantur simul sed cum salaman
dra vincebatur ab idro proiecie
bat se in ignem vt euaderet. Cum
autem idrus vincebatur a salama
dra iactabat se in aquam. Sic emz
se conseruabant nec coruebant di
centes. **A**d domum qui reuertitur
non fugit nec conteritur. Ita et nos
protegere debemus. Cu enim impu
gnamur ab inimicis infernalibus
de igne concupiscentie et luxurie de
bemus nos proiecere in aquis ca
ritatis a misericordie. Cu autez impu
gnamur de aqua cupiditatis a a
uaritie debemus nos iactare in igne
caritatis a largitatis. exemplo co
lumbe. Legitur de proprietatibus aui
um q sunt quidam accipitres q
aues no rapiunt nisi in aere. a qui
dam sunt qui non accipiunt nisi in
terra. columba vero naturaliter hoc
cognoscit a ideo si fugatur ab ac
cipitre capiente in aere statim ad
terram se deicit. si vero ab accipi
tre capiente in terra in aere se tenet
et sic euadit. Ita a nos ingenium
habere debemus contra accipitrem
infernalem qui habet mille artes

noceudi. Vnde paulinus hostis no
ster cui sunt mille artes nocendi ta
varijs expugnandus est telis q
ipugnat insidijs. a ideo hostis me
us qui psequitur me mille habet
artes nocendi. Dicitur q quidam
demoniacus ad virum sanctum ad
ductus est qui precepit demoni vt
exiret a nomen suum diceret. Et ille.
Nos sumus tres qui in isto homi
ne habitamus. Ego vocor claudes
cor. alius frater meus vocat clau
dens os a tertius vocatur claudes
marzubium. Officium enim meu
est peccatoris cor indurare ne pos
sit contritionem habere. Et si forte
couertitur laborat frater meus vt
a confessione impediatur. Et si fo
te confitentur tertius prohibet satis
facere. a iste tertius vocatur clau
dens marzubium. a p hunc modum
fere omnes lucratur.

De timia et tayo dialogus. cxxij.

Tayus est animal
ad quantitatem vulpis cuius
pellis est valde hispida a villosa.
De hoc dicit phi. libro. viij. c. xxxij
quando eos canes insequantur an
helitum. a flatum retinent retinen
do cute extendunt et sic morsus ca
ni et idus hominum arcent. Nec te
stia vulpem odit a cu eo dimica re
conuenit sed videt vulpes q ppter
duricia et eius villosam pellem le
dere no poterat se vidum simulas
fugam petit. Et dum tayus predam
querit vulpis latibulum eius sub

intrans vtrina a alijs immūdi cōst
 taxī cubiculum inficere cōsuevit cui
 tus. se torem abhorrens melius id
 est taxus defedatum domiciliū de
 relinquit a aliam mansūculam si
 bi necessario querit. Et si qm̄ in hie
 me eis defecerit abus pro abarijs
 erit somnus. Est ergo animal ml̄
 tū dormiēs. Ad hūc accessit simia
 diēs. frater accomoda mihi cen
 tū marchas qz cupio in partibus
 vltre montanis negociari a lucrū
 fideliter tecū diuidere. Cui taxus hoc
 libenter ānuam quomā quiescere
 proptō si mihi fideiussores dabis
 a instrumentū p manū notarij in
 hi facias. Simia aut bubulum et
 taurū fideiussores instituit a cyro
 graphū p manus semipedis relin
 quens ad ptes suas peragrauit a
 nunq̄. rediit. Taxus autem vidēs
 q̄ illi usus esset a simia a fideiusso
 ribus petiit accomodata. Ipsi vō
 sibilabant post ipsum et q̄pluri
 mū spernebant. Taxus aut hoc iu
 dici indicauit ostendēs ei cyrogra
 phum Iudex itaqz fideiussores cita
 ri fecit a sententiā propalauit q̄
 restituerent que p cartam obliga
 ta fuerāt. ipsi vero indignati taxū
 semp psecuti sunt et ad extremūz
 grauiter pculserūt. Taxus autem
 vulneratus ait. **C**ui non cupit
 iniuriare nunq̄ cupit litigare. Sic
 enī multo tiens accidit q̄ homo p
 dit amicos cū repetit fenerata. Ta
 men dicit ppheta psal. cxi. Iocun
 dus homo qui miseretur a commo
 dat. Sed tribit catho Cui des vide
 to vt sit discretio accomodatoris.
Fabulatur enim q̄ quedā caprio

la pregnans venit ad aliā habēn
 te domūculam et verbis dulcibus
 et precibus lamentans de partu.
 petiuit domūz promittens se post
 partū redditurā sibi domūculam.
Hec abijt illa manet sed post par
 tū per plures dies vōiēt p̄s sua
 iura. At illa obserauit aures a e
 dem. et nolens reddere quod pmi
 serat ait. Nō timeo tuos dentes q̄ a
 dentes filioz meorū te laniabunt
 p hoc docetur homo q̄ nō semper
 credere debet verbis mellitis quia
 ml̄ti decipiuntur causa pietatis. vñ
 versus. Non satis est tutū mellitis
 credere verbis. Ex hoc melle solet
 pestis amara sequi. Prout refert
 esopus volens ostēdere q̄ nil pōt
 pdesse malis qm̄ mens praua ma
 loz non verecūdatur esse inemor
 beneficij accepti vnde ait q̄ lupus
 masticando in gutturē ipsi os trās
 uersatū est. Qua de causa misit ad
 grauem vt suo rostro ipsūz extrahere
 ret. Erus osse reuoluto et exulto de
 faucibus. petiit promissa q̄ multa
 promiserat lupus. Cui lupus An
 non iseli p̄ viuis munere meo. Nō
 ne potui precipere collū tuū morsū
 meo. Ergo tua vita sit tibi munus
 meum.

**De mure z murilego
 dialogus. cyviii.**

Mus iuit ad murilegū
 legū et se q̄ plurimū exina
 uit dicens. O excellentissime semp
 intendo seruire tibi a nūq̄ a te rece
 dere tantūmodo ptege me a furore

mustela. **M**urilegus at in proteci
onem eū recepit a vbiq; ipsū se
cū portabat nō pmittens eum a
mustela decipi. Mustela ideo fuit a
maticata de eo quod faciebat cat
tus et eū plurimū emulabatur.
Quadāz at vice mus sefellit a mu
rilegus ipsū cocepit p quo iratus
mus ad mustelam accessit. eamq;
humiliter salutauit dicens Magna
sunt peccata mea. vere dignus sum
puniri quoniā tibi sub protectōne
cattū aduersatus fui. Sic enī inter
murilegū et mustelam discordia;
seminabat cū ab ipsis corrigebat.
Ad postremū sic eas simul copula
uit q; omnino cupiebant se dilani
are. Dum at ad certamen promp
te gradiebantur ait mustela. O so
ror quid agimus quare p hūc fal
sum murem volumus nos dilani
are. Melius est vt ipsūz mactem?
q; de seculo nos delere. Placuit ser
mo cattulo a ita fecerūt dicentes.
Qui discordia vtuntur iustū est
si puniūtur. Ita faciūt multi adula
tores a maliciosi inter principes
pacē habentes ppter quod odibi
les sunt deo. Dicitur puer. vi. Sex
fuit q; odit deusa septimū detestaf
anima eius. oculos sublimes lin
guam mendacē. manus effunden
tes innoxiiū sanguinem cor imagi
nans cogitationes pessimas. pedes
veloces ad currendū in malum. a
proferentē mendacia testem falla
cem et qui seminat iter fratres di
scordiam. Vnde ecel. xxiij. Sufurro
et bilinguis maledictus est. multos
enī turbauit pacē habentes. Anti
qui enim tales sufurrones a adu

latores non diligebant. sed erant
in eis magnificētia et fortitudo ad
profitendū verum in sermōibus.
Vt enim narrat valerius libro. vi.
q; omnibus siraufanis expectan
tibus epitum dyomisij tyrāni pro
pter nimiam mox acerbitatem q;
dam mulier vltime senectutis ora
bat deos vt icolumis a supstes es
set. Quod vt agnouit ille indebitā
admirās tenuolentiā vocauit eā
inquirens quo merito suo id face
ret. Respondit. illa certa est mei p
posita ratio. Cū essem puella a ha
berem grauem tyrannū eo carere
cupiebam. Quo interfecto deterioz
atrem occupauit. cuius dominati
onem finiri magis expectabaz. Te
autem non permiciofiozem habere
cupim? reatorem. Timeo itaq; ne
si fueris assumptus deterioz in lo
cum tuū succedat. ergo orauī pro
te. Maluerūt etiā antiqui philoso
phi veritatem dicēdo mori q; taci
ta veritate viuere. Vnde de dyoge
ne dicitur q; erat vsquequaq; pro
fitens verū. de quo ait valerius li
briiij. ca. iij. q; cum eidem lauanti ole
ra aristipus dixisset. si diomisio ty
rāno adulari velles ista nō ederes
imo inquit ille si ista esse id est ede
re velles diomisio adulari. ne cesse
non haberes. maluit enim olerib?
viuere a verum dicere q; epulis re
gis saginari a eidem adulari.

mirum p dco dicitur

De quib; agnis & lu
po dialogus. cxix.

Huius quing' reliqui
a parentibus velut pupilli
et orphani a consanguineis a a tu
toribus regebatur. Quadam autē
vice lupus vnū ex his clam ad se
vocauit dicens. Cupio de te condole
re vt de pupillo. vnde volo tibi lit
teras insinuare vt proficere possis.
vntamen pge prius ad fratres
tuos a dic vt tecū veniant ad me
mecū acta confirmandū. Agnus i
nocens gauisus ē gaudio magno
valde et prexit ad fratres suos et
hec oia intimauit. Cui dixerūt. hoc
plurimū nobis placet sed eamus
ad tutores nostros vt cōsulant no
bis. Quibus dixerūt tutores. Caue
atis vos a tali magistro q̄ si ad ip
sum reuersi fueritis iugulabit vos
Illi at non attendentes ad cōsiliū
seniorū ad lupū accesserūt. Lup⁹
autē videns letabūduus effectus ē
et in ipsos saliens iugulauit. et se
cū filiis suis pauit dicens. **M**ale
pgit a offendit qui maioribus nō
credit Ergo credere debemus ad se
niorū cōsiliū. Quia dicitur Job. xv.
In antiquis est sapientia a in lon
go tempore prudētia. Debemus eti
am custodire cōsiliū nobis datū
maxime ab amicis. dicitur enim
prouer. iij. Custodi legem atq; cō
siliū a erit vita anime tue a gratia
saucib⁹ tuis. dicitur q̄ quidā agrī
cola agricolauit terrā seminans in
ea semen lim. Hoc videns irūdo do
cta a atiqua cōgregauit oēs aues
simul dicens hic ager a hoc semen
nobis mala vincula minatur vn
q; disperdamus ea anteq̄ crescat.

Notuerūt autem adhuc imo re pre
hendebant eam improperātes va
nos timores. Interea herba exiuit
de humo a irūdo iterū monet in
strare pericula. Aues vero rursūm
seridebant dicentes irūdo placat
homines sibi et blanditur cantu
suo. Interim linū metitur et fiunt
rethia que aues capiebant. Tunc
omnes aues cognouerunt errorem
suum et penituerunt tarde. Vnde il
le qui spernit vtile cōsiliū sumit
inutile a ille qui nimis est tutus ar
te subit rethia. Et nota q̄ quando
q̄ cōsiliū vtilis persone vtilissi
mum est q̄ ingenium plus valet
virtute. vnde re rufus. Ingenium su
perat vires a summa prudentia est
prudenti. prout scribitur q̄ aquila
volans per aeternam et videns moue
re testudinem id est galandiam
deposuit se super ipsam accepit q̄ i
pedibus. At illa retraxit pedes et
collum in conchā ita q̄ nullo mo
do poterat de ipsa comedere nisi q̄
volebat sed quedam cornix hoc vi
dens ait. licet sis potens a rex au
ium nescis tamen omnia. Audi secu
re cōsiliū meum. quod gerit in
concham valde bonus cibus est
p te. frange conchā deferēdo in al
tū. Sic fecit a comedit cū dulcedine

De reptilib⁹ multis dialogus. cxx.

Reptilia multa se
super humum simul solaci
abantur ad solem sed basiliscus
id est serpens venenosus vt supra

dictum est in dialogo quadragē-
simoprīmo in medium exiit clā-
mans. quis in duello mecum salire
poptat veniat a pugnabo cū eo.
Testudo at in medio processit cū
ipsa pugnatura. Dum autē simul
pugnarent basiliscus cupiebat eā
mordere a toxicare: sed testudo tra-
hebat et caput a pedes in conchā
q̄ nō poterat eā tangere. Postea
vero extrahēbat et basiliscus cum
dentibus a vngulis aculeabat sic
enim victus anguis erubuit. Pau-
lulu post denuo se fortificauit. a vo-
lens se excusare q̄ erat turpiter vi-
ctus ait. volo me vindicare. si ē in-
ter vos aliq̄s preliator veniat ad
me et ipsum curabo. Ericius autez
spinofus hoc audiēs armatus ad
bellū processit. Cum autē serpens
non videret cū furore maxime ag-
greditur super eum. Ericius vero se
corroborās acuit pennas suas a ī
ipso fixit vsq̄ ad sāguinē vulne-
rauit. Basiliscus quidem confusus
metore quasi deficiebat. Interea
rana hoc videns cupiens se vindi-
care de serpente sup ipsum ascēdit
volens ipsum extinguere. Anguis
itaq̄ intuens ranā dum fatigatus
a famelicus existeret se q̄ plurimū
corroborauit a eam cepit a deglu-
tiuit dicens. **M**ale pugnat qui
paratus non est nec bene armat⁹.
In hoc notatur q̄ cum certim⁹ im-
micos nostros fortiores aliquan-
tulū supeditatos non debemus
aggredi super eos sed superfedere
ac videre finem rei. Ait enim sene-
ca. **I**mmicum q̄uis humilem docti est
mesuere. Ergo enim letari nos debe-

mus de inimici interitu ne forte sit
per nos veniant similia. Vnde pro-
uerbioz. xxiiij. Cum ceciderit imi-
micus tuus noli gratulari nec lete-
ris super inimici interitum ne sup-
ueniant in te similia. Qui enim gau-
det de inimici casu cadit in illum.
Legitur q̄ quidam imperator ha-
bebat duos artifices vnum sartō-
rem et alium barbitonforem. Inci-
sor pannorum odiebat barbiton-
forem quia imperator plus eū ho-
norabat. Vnde accusauit eū apud
imperatorem q̄ diffamabat ipsū
dicens q̄ non poterat fetorem fer-
re flatus ipsius cadendo ei barbā.
Et hoc indignatus imperator pre-
cepit eum proijci in mare cum sac-
co ad collum. Hoc autem inuēs
nautis imperator amisit annulu-
m suū qui cadebat in mari. Barbi-
tonfor autem corrumpit nautas
pecunia a cum eis transiit ad ali-
as nationes longinquas in q̄bus
prosperatus est. Et emens piscem
quendam iuenit in visceribus ei⁹
annulum impatoris. cum quo ve-
nit ad eum a donauit ipsum impe-
ratori excusans se de crimine sibi
posito. Tandem pro munere petijt
vt incisor pannoz qui de eius gau-
debat interitu mitteretur modo vbi
ipse missus fuerat. et sic euasit. Et
inimicus qui putabat se victorio-
sum interijt. Vnde seneca. Ab alio
expecta alteri quod feceris.

De hoīe et muliere dialogus. cxxi.

prophet mulieris matris dicitur

Homo est secundum

phn̄i mēs incarnata fant: f
ma temporis speculator vite: man
cipiū mortis. t̄. anxiens viator. lo
ci hospes. aīma laboriosa pui t̄pis
habitaclum. **M**ulier ē f̄m secū
dū ph̄m hominis cōfusio. insacie
bilis bestia continua sollicitudo. in
deficiens pugna. humanū manci
piū a viro continenti naufragiū.
prouit quidā vir castus a immacu
latus quando q̄ haterē voluit col
loquiū mulieris a familiaritatem
in qua illectus a illaqueatus sigil
lum castitatis q̄ cito amisit **A**tten
dens at ad dulcedinem verbi illi
et intuens pulcritudinē faciei eius
dissipatus est dicens. **P**ropter
mulieres fracti multi sunt a vulne
rati. **V**nde ait quidam. peccati for
ma femina est a mortis condicio.
Hieronim⁹ Janua diaboli via ini
quitatis. scorpionis percussio noci
uūq̄ genus est femina **I**de gladi
us igneus est species mulieris **M**e
mento q̄ thamar a fratre suo sit
corrupta. **M**emento semp q̄ para
disi colonū de possessione sua eiecit
mulier. **Q**uid fortius sampsonē.
Quid a pientius salomone. **Q**uid
sanctius dauid. **O**mnēs hi p̄ femi
nas subuersi sunt **E**cclē. xxv. **A** mu
liere initium factum est peccati. **E**t
p̄ illam homines moriūtur. **V**nde
antiqui ab ipsis se continuerunt.
prouit narrat vegecius libro. ij. de
continentia alexandri q̄ cum esset
ei virgo eximie pulcritudinis tra
dita cuiusdam principi desponsata.
fūma abstinentia pep̄cit vt nec eā

aspiceret sed ad sponsum remisit.
Qua remissa mulieris ac p̄ncipis
mentes sibi reconciliauit. **C**ui simi
le narrat valerius libro. iij. ca. iij.
de scipione dicens q̄ cum intellexis
set q̄ virgo eximie forme cuiusdam
nobili desponsata esset inter obse
des qui erāt apud cartaginē. post
q̄ carthago fuit ab ipso capta vo
catis parentib⁹ a sponso iniolata
virginē eis tradidit a aurū quod
pro redēptione puelle oblatū erat
virginī in dotem sine marito i mu
nus nuptiale dedit p̄ quā cōtinen
tiā a munificentia animos illorū
sibi applicuit. **D**e mira etiā cōti
nentia penocratis ph̄i narrat va
lerius eodē ca. dicens. q̄ apud athe
nas quidam iuuenes promiserūt
cuiusdā mulieri impudice pecuniā si
bi dare si animū ph̄i posset ad lu
xuriam iflectere. **Q**ue nocte venies
iuxta eū accubuit nec in aliq̄ eius
continētiam latefecit **E**t deridet b⁹
adolescēt b⁹ q̄ animū illius flectē
nō potuisset respondit q̄ nō ad ho
minem sed ad statuam prexisset.
vocauit enī ph̄m statuam p̄pter i
mobilem eius cōtinēt am.

De vita et morte dialogus. cxxiiij.

Mors est secundum
philosophū eternus som
nus. diuturnus pauor. pauperum de
siderium. incurabilis euentus. la
tro hominis fuga vite. resolutio
hominis. **V**ita vero est bono
rum leticia miserorum mesticia.

Et homo quidam iuuenis formo-
sus diues fortis et sanus ad mortē
p̄gredit et ait. O fors inmutabilis
miserere mei et exaudi me. supplici-
um quod a te expecto noli emitte-
re ad me aurum et argentum lapi-
des preciosos municipia equos fū-
dos predia palacia possessiones et
quicquid vis tibi dabo. tantūmo-
do noli me tangere. Cui mors. Im-
possibilia petis o frater nō sunt pe-
tenda a deo nisi honesta et possibi-
lia ideoq; nō sapienter locutus es.
Quia dicitur homini. Mors ubiq;
te expectat et tu si sapiens fueris ubiq;
expectabis tam dicitur enim
psal. lxxxviii. Quis est homo q̄ vi-
uit et nō videbit mortē. quasi dicat
nullus. Vnde versus. **P**er nullā
sortē poteris euadere mortē. Mors
secat. mors necat quod carne crea-
tur. Ergo patienter recipe me qz ti-
bi nihil noui remi facere. Ait enim
sene. Nemo tam imperitus ē vt nel-
ciat se aliquē non moriturū tñ mors
cū p̄pere accesserit tremit plorat.
Quid fles qd̄ ploras qz morieris
ad hāc legem natus. Quid tibi no-
ui est. Ad hāc legem natus es. hoc
patri tuo accidit hoc et matri et ma-
ioribus tuis. hoc oībus ante te hoc
oībus post te. vita enim cum excep-
tione mortis data non est. Lex vni-
uersalis est que iubet nasci et mo-
ri. hoc et autem intelligas vitam gē-
rendo. Ait idem. Delemus nos por-
tare quod non possumus vitare.
Exemplum de dauid de filio mor-
tuo. quia mortuus est quare ieiui
no. Nunquid potero reuocare eū.
Ego vadam magis ad eum ipse

non reuertetur ad me. Vnde nunci-
ata cuiusdam philosopho morte filij
ait. quando eum genui inquit mor-
iturum sciuī. Narrat valerius libro
quinto. cap. v. dicens qz anaxago-
ras audita morte filij respondit ni-
hil quidem inexpectatum aut no-
uū nūcias. Ego eum natum ex me
sciebam esse mortalem a lege natu-
re accipiendi spiritus et red dendi
legē dici atq; neminem mori qui
non vixerit ita nec quidem viuere
aliquem qui non sit moriturus na-
turaliter. Ibidemq; xenophon au-
dita morte filij maioris natu q̄ in
bello ceciderat coronam tantum de-
ponere contentus fuit. Agebat enī
solēne sacrificium deinde perconta-
tus quomodo occubuisset. Et vt
audiuit fortissime pugnantem in-
terisse. capiti reposuit coronā et p-
mura quibus sacrificabat testa-
tus est maiorem se ex virtute filij
voluptatem q̄ ex morte filij amari-
tudinem sentire. Narrat Hieroni-
qz cum facta quedam nobilissima
mulier corpusculū mariti adhuc
non esset humatum duos simul p-
didit filios. Rem sūm didurus in-
credibilem sed christo teste non
falsam. Quis illā non putaret spat-
sis crinibus veste confissa lacere
pectus incedere. Lachryme quibz
gutta non fluxit stetit immobilis
et aduoluta ad pedes christi quasi
ipsum teneret ait expedita inquit
seruitura sum domine tibi quia me
a tanto onere liberaasti. Legitur in
cronias imperatorum quedā vxor
odrauiam tumultauit quēdā filij
sūū nomine drauiū a licet eēt paga

na tamen per magnum sensum naturalē existētem in ea deposuit omnia signa meroris dicēs. Quid proficit flere quod non potest euitari a dū venerit non potest euitari aut tuocari. Vnde seneca. Nō affligit sapiens liberos amissione nec amicorum eodē modo ferre illoz mortem quos suā expectat. Et nō quidē memoria mortis ē quoddā frenū refrenās hominē ne nimis effluat a discurtat p latitudines cupiditātū et libidinū. mortis meditatio sūma ē phia vt dicit plato. Vnde dicitur in vita iohānis elemosinarij antiq̄tius postq̄ impator coronatus eāt statim ingrediebantur ad eū edificatores monumentoz dicētes ei dem de quo vel de quali metallo iulet impium fieri monumentū tuū. Insinuātes ei vt sciret q̄ tanq̄ homo corruptibilis a trāsitorius eēt vt curā haberet suūp̄suis a anime a regnū pie disponderet a gubernaret. Juxta illud eccle. vij. Memora te nouissima tua a i eternū nō peccabis. Recitat alfunsius in tractatu suo de prudentia q̄ mortuo alexandro cū fieret sepulcrū aureū conueniūt ad eū plurimi p̄bi. Ex q̄bus vnus dixit. Alexāder ex auro fecit thesaurū nūc econtrario aurū de eo fecit thesaurū. Alius quoq̄ dixit. Alexāder heri populis impabat. hodie populi impant illi. Alius vero dixit. Veri alexāder multos potuisset a morte liberare. hodie ipsius mortis iacula non potuit euitare. Alius dixit. Alexāder heri ducebat exercitū. hodie ab illis ducit sepulture. Alius deniq̄ dixit. Alex

ander heri terrā premebat. et hodie ab eadem premitur ipse. Alius dixit. Veri alexandri gentes timebant. hodie eum vilem reputant. Alius siquidem dixit. Alexander a micos heri habuit. hodie equales omnes habet. Alius dixit. Ei heri non sufficiebat totus mūdus. hodie sepultura quinq̄ pedum ē contentus. Si quis ista consideraret dicitis modis se refrenaret dicitur de viuēte homine q̄ quasi sterquilinum in fine p̄detur. Job. xx. Et precipitur ecclesi. xxvi. Memento finis. Melius ē ad domum luctus ire q̄ ad domū conuiuij. Ibi enim finis cunctorum admonetur hominū et viuens cogitat quid futurus sit ei q̄ simili fine claudendus sit. Ecclesi. septimo. Idcirco antedixit et considerate q̄ in morte cuiuscūq̄ nasus frigescat. dentes migrescūt. facies pallescat. vene a nerui corporis rumpuntur. cor vt dicitur preminio dolore diuiditur. omnia mēbra tāq̄ lingua a lapides arescūt. Nihil in mundo tam abhominabile a tediosū sicut cadauer mortuū. In aquis non projicitur ne a que inficiantur. In aere non suspenditur ne aer corumpatur sed sicut vene nū pessimū in foueam projicitur. a ne amplius videatur terra sup̄ ipsum velociter tumulatur. Ecce gloria mundi qualiter claudit. Clauditur in fouea fetidissima vbi ei⁹ cor cito marcescit emarcescūt oculi in sua fortitudine. aures cadunt de capite. nasus extirpat de facie. lingua putrescit i ore cor ei⁹ crepat in corpore. Sz heu heu in dñe. Quid oar

li delectabuntur videre pulcra. aures
audire vana nasus odorare suavia.
lingua loqui turpia et inutilia. os de
gustare dulcia. cor cogitare vana
et vitia. **Vnde Ber.** Quid superbis
puluis et cinis. cuius conceptus cul
pa nasci miseria. viuere pena. et mo
ri angustia. **Precipue** enim cum mi
ser homo ad mortem vel ad senedu
tem declinat. cor eius concutitur. ca
put affligitur. languet spiritus. fetet
anhelitus. facies rugatur. statura
curuatur. caligant oculi. vacillant ar
ticuli. nares disfluunt. crines defici
unt. dentes putrescunt. vires amittit
modo letus. modo tristis. modo infir
mus efficitur. **O** condicio misera. que
te non advertis quam miserabilis sit
hec vita. **C**onsidera ergo genitores
et paternos et antecessores cum non
eos inuenies. **Et** ut **Ber.** Dic mihi
ubi sunt amatores mundi que ante
paucis temporibus nobiscum erant nihil ex
eis remansit nisi cineres. **Et** ideo dic
mihi queso ubi sunt barones ubi
principes ubi primates. certe quasi
umbra pertransierunt et in nihilum re
ducti sunt. **I**dem **aug.** **V**ade ad se
pulturam accipe ossa et discerne si po
tes quis dominus. quis seruus. quis pul
cer. quis deformis. quis ignobilis
quis nobilis. quis sapiens. quis ideo
ta et de hoc non poteris recognoscere.
unde cogita unde veneris et erube
scere ubi es. et ingemiscere quo vadis
et per timescere ut superius venire va
leas vni expulsus es. **Q**uod nobis
prestare dignetur ille que sine fine vi
uit et regnat per omnia secula seculi
lorum. **A M E N.**

Presens liber Dialogus creatura
rum appellatus: iocundis fabulis
plenus: industria et expensis **C**on
radi de hominibus incole coloniensis.
inceptus et finitus est. Anno domi
ni millesimo quadringentesimo octo
gesimo primo mensis octobris die
xxiij.

quod est
in fine
et in fine
et in fine
et in fine
et in fine

